Református Egységes Gyógypedagógiai,
Konduktív Pedagógiai Módszertani Intézmény,
Óvoda, Általános Iskola, Fejlesztő Nevelés-oktatást
Végző Iskola és Pedagógiai Szakszolgálat

REHABILITÁCIÓS- ÉS PEDAGÓGIAI PROGRAMJA

REFORMÁTUS
— EGYMI —

Tartalomjegyzék

I. BEVEZETŐ 6

1. A Református EGYMI általános bemutatása 7
2. Az ellátott tevékenységek köre 7
3. Jogszabályi háttér 8

II. ÓVODAI PEDAGÓGIAI PROGRAM 9

1. AZ ÓVODÁINK BEMUTATÁSA 10

Berettyóújfalui Óvoda 10

Halásztelek Székhely Óvoda 11

Kiskunhalasi Óvoda 13

Miskolci Óvoda 14

Tiszafüredi Óvoda 16

Tatai Óvoda 17

2. AZ ÓVODAI NEVELÉS FELADATAI 19
3. AZ ÓVODAI ÉLET MEGSZERVEZÉSE 25
4. SAJÁTOS NEVELÉSI IGÉNYŰ ÓVODÁS SÉRÜLÉS SPECIFIKUS FEJLESZTÉSÉNEK CÉLJAI, FELADATAI 29
5. AZ ÓVODAI ÉLET TEVÉKENYSÉGFORMÁI ÉS A PEDAGÓGUS FELADATAI 35
6. AZ ÓVODA KAPCSOLATAI, EGYÜTTMŰKÖDÉSI FORMÁI 49
7. AZ ÓVODA PEDAGÓGIAI DOKUMENTUMAI 53
8. A GYERMEKEK ESÉLYEGYENLŐSÉGÉT SZOLGÁLÓ INTÉZKEDÉSEK 55
9. GYERMEKVÉDELEM 57
10. SZOCIÁLIS HÁTRÁNYOK ENYHÍTÉSÉT SEGÍTŐ TEVÉKENYSÉGEK 59

III. ISKOLAI PEDAGÓGIAI PROGRAM 61

1. AZ ISKOLÁINK BEMUTATÁSA 61

Tiszafüredi Tagintézmény 61

Miskolci Telephely 62

Református EGYMI Berettyóújfalui Csoda-Vár Általános és Fejlesztő Nevelés-oktatást Végző Iskolája 63

Kiskunhalasi Tagintézmény 64

2. AZ ISKOLÁBAN FOLYÓ NEVELŐ-OKTATÓ MUNKA PEDAGÓGIAI ALAPELVEI, CÉLJAI, FELADATAI, ESZKÖZEI, ELJÁRÁSAI 65

3. A NEVELŐ-OKTATÓ MUNKÁT VÉGZŐK FELADATAI, ELVÁRÁSOK MUNKÁJUKKAL SZEMBEN 76

4. AZ INTÉZMÉNYI DÖNTÉSI FOLYAMATBAN VALÓ TANULÓI RÉSZVÉTEL RENDJE 78

5. KAPCSOLATTARTÁS A SZÜLŐKKEL, TANULÓKKAL, AZ ISKOLA PARTNEREIVEL 79

6. A TANULMÁNYOK ALATTI VIZSGÁK VIZSGASZABÁLYZATA 80

7. HELYI TANTERV 82

8. ÓRAKERETEK, ÓRASZÁMOK 83

9. AZ OKTATÁSBAN ALKALMAZHATÓ TANKÖNYVEK ÉS TANESZKÖZÖK KIVÁLASZTÁSÁNAK ELVEI 89

10. A NAT-BAN MEGHATÁROZOTT PEDAGÓGIAI FELADATOK HELYI MEGVALÓSÍTÁSA 89

11. A TANULÓK ESÉLYEGYENLŐSÉGÉT SZOLGÁLÓ INTÉZKEDÉSEK 91

12. AZ ISKOLAI ISMERETEK SZÁMONKÉRÉSÉNEK KÖVETELMÉNYEI ÉS FORMÁI 92

13. A TANULÓK FIZIKAI ÁLLAPOTÁNAK, EDZETTSÉGÉNEK MÉRÉSE 100

14. AZ ISKOLA EGÉSZSÉGNEVELÉSI ÉS KÖRNYEZETI NEVELÉSI ELVEI ... 101

15. A TANULÓ TELJESÍTMÉNYÉNEK, MAGATARTÁSÁNAK, SZORGALMÁNAK ÉRTÉKELÉSE, MINŐSÍTÉSÉNEK FORMÁI 102

IV. FEJLESZTŐ NEVELÉS-OKTATÁST VÉGZŐ ISKOLA REHABILITÁCIÓS- ÉS PEDAGÓGIAI PROGRAMJA 107

1. INTÉZMÉNYI BEMUTATÁS, HELYZETKÉP 107

Református EGYMI Kiskunhalasi Tagintézménye 108
Miskolci Telephely 108
Tiszafüredi Tagintézmény 109
Református EGYMI Berettyóújfalui Csoda-Vár Általános és Fejlesztő Nevelés-oktatást Végző Iskolája 109
2. A FEJLESZTŐ NEVELÉS-OKTATÁS INDOKOLTSÁGA 110
3. HABILITÁCIÓS ÉS REHABILITÁCIÓS PEDAGÓGIAI PROGRAM ALAPELVEI, CÉLJAI, FELADATAI 111
4. A FEJLESZTŐ NEVELÉS-OKTATÁS PEDAGÓGIAI SZAKASZAI 114
5. A SÚLYOSAN ÉS HALMOZOTTAN FOGYATÉKOS GYERMEKEK TANULÁSI SAJÁTOSSÁGAI 116
6. A NEMZETI ALAPTANTERV ALKALMAZÁSA 118
7. A SÚLYOSAN ÉS HALMOZOTTAN FOGYATÉKOS TANULÓK FEJLESZTŐ OKTATÁSÁNAK LEGFONTOSABB TERÜLETEI ÉS A FEJLESZTÉS FELADATAI 121
8. SZEMPONTOK A FEJLESZTŐ NEVELÉS, OKTATÁS TERVEZÉSÉHEZ 125
9. A TANULÓ FEJLŐDÉSÉNEK ÉRTÉKELÉSE 126
10. PEDAGÓGUSOK HELYI FELADATAI, OSZTÁLYFŐNÖKÖK FELADATAI 127
11. A KAPCSOLATTARTÁS FORMÁI 129
12. AZ ELLÁTÁS FELTÉTELEI 130
13. A GYERMEK- ÉS IFJÚSÁGVÉDELMI TEVÉKENYSÉG 132
14. A SZOCIÁLIS HÁTRÁNYOK ENYHÍTÉSÉT SEGÍTŐ TEVÉKENYSÉGEK 133
V. PEDAGÓGIAI SZAKSZOLGÁLATI TEVÉKENYSÉG 135
1. FELADATELLÁTÁSOK 135
Gyógypedagógiai tanácsadás, korai fejlesztés és gondozás 135
Nevelési tanácsadás 136
Logopédiai ellátás 138
Gyógytestnevelés 138

Kiemelten tehetséges gyermekek/tanulók gondozása 139
VI. UTAZÓ GYÓGYPEDAGÓGUSI HÁLÓZAT 140
1. A SZAKMAI MUNKA SZERVEZÉSE, TERVEZÉSE 140
2. AZ UTAZÓ GYÓGYPEDAGÓGUS FELADATAI 144
VII. KÉPESSÉGKIBONTAKOZTATÓ, INTEGRÁCIÓS FELKÉSZÍTÉS INTÉZMÉNYÜNKBEN - KOMPLEX ALAPPROGRAM 148
1. ALAPELVEK, CÉLOK 148
2. FELADATOK, ELJÁRÁSOK, ESZKÖZÖK, MÓDSZEREK 149
3. A KOMPLEX ALAPPROGRAM SAJÁTOSSÁGAI: 154
A Testmozgásalapú alprogram (TA) 154
Az Életgyakorlat-alapú alprogram (ÉA) 155
A Művészetalapú alprogram (MA) 155
A Logikaalapú alprogram (LA) 156
A Digitális alapú alprogram (DA) 158
4. A PEDAGÓGUSOK HELYI INTÉZMÉNYI FELADATAINAK ÁTTEKINTÉSE, ILLESZTÉSE A KOMPLEX ALAPPROGRAMHOZ 161
5. A SZÜLŐK ÉS A TANULÓK TÁJÉKOZTATÁSA 161
6. AZ ISKOLÁBAN FOLYÓ MUNKA IDŐKERETE 162
7. JELÖLÉSEK AZ OSZTÁLYNAPLÓKBAN 162
RÖVIDÍTÉSEK JEGYZÉKE ..... **Hiba! A könyvjelző nem létezik.**

I. BEVEZETŐ

Preambulum

A Református Egységes Gyógypedagógiai, Konduktív Pedagógiai Módszertani Intézmény, Óvoda, Általános és Fejlesztő Nevelés-oktatást végző Iskola és Pedagógiai Szakszolgálat (továbbiakban Református EGYMI) olyan szellemiségű intézmény, ahol fontos a keresztyén nevelés, ezzel minden munkatársunk azonosul és ezt szolgálja, hiszen tudjuk, hogy: „*Bizony, az Úr ajándéka a gyermek,*” (Zsoltárok 127,3). Hisszük, hogy a gyermek háttérországa a család, ezért őket kiegészítve, keresztyén szemlélettel szervezzük tevékenységeinket minden területen. Meggyőződésünk, hogy az egyes ellátási területeinkre vonatkozó jogszabályok és szakmai irányelvek figyelembevételén túl a teremtő Isten gondviselésével együtt segítjük a ránk bízottak fejlődését, személyiségük kibontakozását.

Intézményünket élő, egységen és egységesen működő közösségnek tekintjük:

„*ti magatok is, mint élő kövek, épüljetek fel lelki házzá,*” (1Pt. 2,5) Dolgozóink munkájukat szolgálatként élik meg, azonosultak keresztyén értékrendünkkel. Cselekedeteiket az Istentől kapott normák határozzák meg, ezek mentén döntenek és szervezik a tevékenységeiket. Meggyőződésünk, hogy így is segítjük a gyermekeket és tanulókat – valamint családjaikat – abban, hogy az ő szavaikat és tetteiket is a Jézus iránti szeretet határozza meg.

„*Mert más alapot senki sem vethet a meglevőn kívül, aki Jézus Krisztus.*” (1Korinthus 3,11)

Református egyházunk szerves részeként pedagógiai munkánkat úgy igyekszünk megvalósítani, hogy az intézményünkkel kapcsolatba kerülő gyermekek, családok, pedagógusok és partnerintézmények megérezzék az általunk nyújtott segítségadás révén Isten szeretetét, nyitottakká váljanak, esetleg kérdések fogalmazódjanak meg bennük a hit kapcsán. Így a mindennapi munkánkon keresztül – illetve azon túlmutatva – kapoccsá válhatunk gyülekezetek irányába is.

Az intézmény küldetésnyilatkozata

A Református EGYMI küldetése a hozzánk forduló családok, szakmai partnerek támogatása, a gyermekek személyiségének kibontakoztatása és a társadalom érzékenyítése; elhivatott, jól képzett szakemberek, változatos, innovatív módszerek és eszközök alkalmazásával, a keresztyén értékrendet képviselve segíteni a beilleszkedés és az esélyegyenlőség megvalósulását.

Jövőképe

Célunk, hogy a Református EGYMI meghatározó szereplője legyen a magyar köznevelésnek és pedagógusképzésnek, amit egységes arculattal, a tagintézményi sajátosságokra építve, jó gyakorlataink, értékrendünk átadásával, országosan elismert, elérhető, innovációt, preventív és inkluzív szemléletet hangsúlyozó szakmai és lelki közösségként szeretnénk megvalósítani, a rászorulókat akár élethosszig is kísérve, Isten országát munkálva és Isten dicsőségét felmutatva. A következőkben Rehabilitációs- és Pedagógiai Programunk oldalain - Isten áldását kérve a munkánkra és az olvasóra is - szakmai munkánkat mutatjuk be.

1. A Református EGYMI általános bemutatása

A Magyarországi Református Egyház Zsinata 2000 májusában alapította meg a Református Egységes Gyógypedagógiai, Konduktív Pedagógiai Módszertani Intézmény és Pedagógiai Szakszolgálatot.

A Református EGYMI székhelye Halásztelek, tagintézményei Budapesten, Debrecenben, Kiskunhalason, Igalon, Miskolcon, Tatán, Tiszafüreden, Makón, Móron és Nagyhalászon találhatók, telephelyei pedig Verőcén, Miskolcon, Berettyóújfaluban, Tatán. Ezáltal a Református EGYMI országszerte igyekszik a rászoruló gyermekek, családok számára a szükséges ellátást elérhetővé tenni. A különböző tagintézmények, telephelyek más-más arculattal rendelkeznek a helyi környezeti viszonyokból, igényekből adódóan, melyek elsősorban az eltérő feladatellátási területek vállalásában nyilvánulnak meg.

A tagintézményeket a tagintézmény-igazgatók irányítják a tagintézményigazgató-helyettesek segítségével. A székhelyen és a tagintézményekben összesen közel 1000 alkalmazott dolgozik.

2. Az ellátott tevékenységek köre

A Református EGYMI mint többcélú intézmény ellátja:

- azokat a sajátos nevelési igényű gyermekeket, tanulókat, akik az e célra létrehozott gyógypedagógiai, konduktív pedagógiai nevelési-oktatási intézményben, óvodai csoportban, iskolai osztályban eredményesebben foglalkoztathatók,
- utazó gyógypedagógusi hálózaton belül azokat a gyermekeket, akik rendelkeznek a szakértői bizottság szakértői véleményével, sajátos nevelési igényűek, de a többi gyermekkel, tanulóval együtt nevelhetők óvodai nevelésben, illetve iskolai nevelésben-

oktatásban az őket befogadó köznevelési intézményekkel kötött együttműködési megállapodás alapján,

- pedagógiai szakszolgálaton belül azokat a gyermekeket, tanulókat, akik igénylik a gyógypedagógiai tanácsadás, korai fejlesztés és gondozás, kiemelten tehetséges gyermekek, tanulók gondozása, a nevelési tanácsadás, logopédiai ellátás, a gyógytestnevelés valamelyikét.

Saját intézményi kereten belül 6 óvoda, 4 fejlesztő nevelés-oktatást végző általános iskola, 4 általános iskola működik. Az utazó gyógypedagógusi hálózaton belül az integráltan nevelt, oktatott sajátos nevelési igényű (SNI) gyermekek, tanulók rehabilitációs ellátása a cél, amely minden tagintézményben és telephelyen megvalósul. A fentebb felsorolt pedagógiai szakszolgálati feladatok közül a gyógypedagógiai tanácsadás, korai fejlesztés és gondozás az Igali Tagintézmény kivételével, a nevelési tanácsadás, a logopédia, a gyógytestnevelés, a kiemelten tehetséges gyermekek, tanulók gondozása mindenhol elérhető.

3. Jogszabályi háttér

- 2011. évi CXC. törvény a nemzeti köznevelésről,
- Magyarország Alaptörvénye (2011.04.25.),
- 2023. évi LII. törvény a pedagógusok új életpályájáról,
- 401/2023. (VIII. 30.) Korm. rendelet a pedagógusok új életpályájáról szóló 2023. évi LII. törvény végrehajtásáról,
- 2011. évi CXII. törvény az információs önrendelkezési jogról és az információszabadságról,
- 1995. évi I. törvény a Magyarországi Református Egyház köznevelési törvénye
- 20/2012. (VIII.31.) EMMI rendelet a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról,
- 229/2012. (VIII. 28.) Korm. rendelet a nemzeti köznevelésről szóló törvény végrehajtásáról,
- 15/2013. (II. 26.) EMMI rendelet a pedagógiai szakszolgálati intézmények működéséről,

- 48/2012. (XII. 12.) EMMI rendelet a pedagógiai-szakmai szolgáltatásokról, a pedagógiai-szakmai szolgáltatásokat ellátó intézményekről és a pedagógiai-szakmai szolgáltatásokban való közreműködés feltételeiről,
- 18/2024. (IV. 4.) BM rendelet a pedagógusok teljesítményértékeléséről,
- 26/1997. (IX.3.) NM rendelet Az iskola-egészségügyi ellátásról,
- 363/2012. (XII. 17.) Korm. rendelet az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról,
- Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve https://www.oktatas.hu/kozneveles/kerettantervek/2020_nat/iranyelvek_alapprogramok
- A Magyarországi Református Egyház Zsinata, mint fenntartó határozatai, leiratai, útmutatásai,
- 110/2012. (VI. 4.) Korm. Rendelet a Nemzeti alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról,
- 1991. évi LXIV. törvény a Gyermek jogairól szóló, New Yorkban, 1989. november 20-án kelt Egyezmény kihirdetéséről,
- 1997. évi XXXI. törvény a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról,
- 1998. évi XXVI. törvény a fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségük biztosításáról.

II. ÓVODAI PEDAGÓGIAI PROGRAM

BEVEZETŐ

A fogyatékos gyermek joga, hogy különleges gondozás keretében, állapotának megfelelő gyógypedagógiai ellátásban részesüljön, attól a pillanattól kezdődően, hogy fogyatékosságát megállapították (1998 évi XXVI. Törvény a fogyatékos személyek jogairól, és esélyegyenlőségük biztosításáról).

1. AZ ÓVODÁINK BEMUTATÁSA

Az intézmény jelenleg 6 településen működtet az országban gyógypedagógiai óvodát. Egységesen kialakított szakmai protokollal, de a helyi sajátosságokhoz, feltételekhez igazodva végzik a munkájukat kollégáink.

Berettyóújfalui Óvoda

4100 Berettyóújfalu, Herpály utca 3.

A Református EGYMI Berettyóújfalui Telephelyén működő Csoda-tár Óvoda 2020 szeptemberében kezdte meg működését. A két csoportos óvoda szervezeti egységként a Debreceni Tagintézményhez tartozik.

Feladatunk azoknak a sajátos nevelési igényű gyermekeknek az óvodai nevelése, akik az e célra létrehozott gyógypedagógiai óvodai csoportban eredményesebben foglalkoztathatók. Intézményünkbe felvehetők a következő fogyatékossági csoportokba tartozó gyermekek:

- mozgásszervi fogyatékos,
- beszédfogyatékos,
- értelmi fogyatékos,
- érzékszervi fogyatékos (látássérült, hallássérült),
- autizmus spektrum zavarral küzdő,
- egyéb pszichés fejlődési zavarral (súlyos tanulási, figyelem vagy magatartásszabályozási zavarral) küzdő.

Megalakulásunk kezdetétől hiánypótló szolgáltatást nyújtunk, a gyermekek többsége autizmus spektrumzavar körébe tartozó. Óvodánkban a szükséges szakember létszám biztosított, a helyi vezetői feladatokat tagintézményigazgató-helyettes látja el.

Tárgyi feltételeink megfelelőek, esztétikus és biztonságos környezetben, gazdag eszköz– és játékkínálat használatával fejlődnek a gyermekek. Az udvaron csendes, nyugodt természeti környezetben levegőzhetnek, mozoghatnak, itt is sok játék áll rendelkezésükre.

Az intézményt látogató családokkal nagyon jó kapcsolat alakult ki, a szülők együttműködők, kezdeményezők.

Kapcsolataink:

- szakmai együttműködés a Református EGYMI más tagintézményeiben működő gyógypedagógiai óvodákkal,

- szakmai együttműködés a járási és vármegyei szakértői bizottsággal,
- kapcsolatépítés a város óvodáival,
- élő, szoros kapcsolat a Berettyóújfalui Református Egyházközséggel, a református intézményekkel,
- látogatások, programok igénybevétele a város kulturális és művelődési intézményeiben.

Halásztelek Székhely Óvoda

2314 Halásztelek, Hold utca 6.

Óvodánk a 2026/2027-es nevelési évtől kezdi meg működését a Református EGYMI Halászteleki Székhelyintézményén, a 2026 márciusában ünnepélyesen átadott, korszerű, a XXI. század kihívásainak megfelelő, teljesen akadálymentes új épületben. Sajátos nevelési igényű kisgyermekek nevelését, sérülésspecifikus fejlesztését látja el, amely magában foglalja az iskolai életre történő felkészítést is.

Intézményünk a térségben hiánypótló szerepet tölt be: a környéken jelenleg nem elérhető hasonló profilú gyógypedagógiai óvodai ellátás, így a környező települések sajátos nevelési igényű kisgyermekei és családjaik számára egyedülálló lehetőséget kínálunk. Az óvoda iránt már az indulás előtt nagy igény mutatkozott, ami jól jelzi, hogy a helyi és térségi szükségletek kielégítése szempontjából intézményünk valódi hiányt pótol.

Az óvoda összesen 3 óvodai csoportban, csoportonként legfeljebb 10 fő sajátos nevelési igényű gyermek nevelését biztosítja, összesen 30 férőhelyen. A kiscsoportos szervezési forma lehetővé teszi az egyéni szükségletekhez igazodó, személyre szabott gyógypedagógiai fejlesztést, valamint a biztonságos, elfogadó és támogató óvodai légkör megteremtését.

- Feladatunk azoknak a sajátos nevelési igényű gyermekeknek az óvodai nevelése, akik az e célra létrehozott gyógypedagógiai óvodai csoportban eredményesebben foglalkoztathatók. Az alábbi fogyatékossági típusokba és sajátos nevelési igény-kategóriákba tartozó gyermekeket tudunk fogadni:
    - mozgásszervi fogyatékos,
    - érzékszervi fogyatékos (látássérült, hallássérült),
    - enyhe és középsúlyos értelmi fogyatékos,
    - beszédfogyatékos,

- autizmus spektrumzavarral élő,
- egyéb pszichés fejlődési zavarral élő gyermekek.

Az SNI óvodai felvétel során előnyt élveznek a református fenntartású intézményből érkező vagy református családi háttérrel rendelkező gyermekek (szülők, törvényes képviselők református egyháztagsága az elbírálásnál elsőbbséget jelent). Intézményünk ugyanakkor nyitott minden óvodáskorú sajátos nevelési igényű gyermek fogadására, amennyiben a rendelkezésre álló férőhelyek azt lehetővé teszik.
Óvodánkban gyógypedagógusok, gyógypedagógiai asszisztensek és dajkák dolgoznak. A csoportok élén gyógypedagógus áll, a habilitációs-rehabilitációs órákat sérülésspecifikus végzettségű gyógypedagógusok látják el a szakértői véleményben meghatározott óraszámban. Szakember-ellátottságunk lehetővé teszi, hogy minden gyermek megkapja a számára szükséges, egyéni fejlesztési tervben rögzített gyógypedagógiai ellátást. A helyi vezetői feladatokat tagintézményigazgató-helyettes látja el.

Munkatársainkkal közösen arra törekszünk, hogy szeretetteljes, meghitt környezetben, szakmai alázattal, keresztyén szemlélettel gondoskodjunk óvodás gyermekeink neveléséről. Célunk egy olyan befogadó, nyugodt és kiszámítható óvodai légkör kialakítása, amelyben minden gyermek a saját tempójában fejlődhet, képességei a lehető legjobban kibontakozhatnak. A heti- és napirendnek megfelelően zajlik a munka, a pedagógiai munka tervezése egyéni fejlesztési tervekben és tematikus tervekben kerül rögzítésre.

Kiemelt fontosságot tulajdonítunk a szülőkkel való szoros, bizalomteli együttműködésnek. Törekvésünk, hogy a családokat aktív partnerként vonjuk be gyermekük fejlesztésébe: rendszeres fogadóórákon, személyes egyeztetéseken tájékoztatjuk őket gyermekük előmeneteléről és fejlődéséről. Célunk olyan nyitott, párbeszédre épülő kapcsolat kialakítása, amelyben a szülők tájékozottak, bevontak és támogatva érzik magukat. Az első nevelési évben a belső közösségi élet megalapozását és a biztonságos, stabil óvodai rutinok kialakítását helyezzük előtérbe.

Az óvoda napi szintű működéséhez óvodatitkár, takarító, konyhai kisegítő és karbantartó munkatársak is hozzájárulnak. Intézményünk teljesen akadálymentes, új épület, amely rendelkezik az előírt tárgyi feltételekkel a kisgyermekek és a dolgozók számára egyaránt. Az eszközöket és felszereléseket úgy választottuk ki, hogy azok igazodjanak a gyermekek egyéni

igényeihez és speciális szükségleteihez. Tornaszobánk megfelelően felszerelt. Játszóudvarunk biztonságos kialakítású, megfelelő udvari játékokkal várja óvodásainkat.

Kapcsolataink:

- szakmai együttműködés a Református EGYMI más tagintézményeiben működő gyógypedagógiai óvodákkal,
- a járási és vármegyei Pedagógiai Szakszolgálat Szakértői Bizottságával,
- a Fővárosi Pedagógiai Szakszolgálat Szakértői Bizottságával,
- a helyi és környező települések Önkormányzataival,
- a helyi Családsegítő és Gyermekjóléti Szolgálattal,
- a helyi és környékbeli védőnői hálózattal,
- a helyi és környékbeli többségi óvodákkal,
- egészségügyi intézményekkel,
- közművelődési intézményekkel,
- ELTE Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Karral és egyéb gyógypedagógus-képző intézményekkel,
- református gyülekezetekkel és református fenntartású köznevelési intézményekkel.

Kiskunhalasi Óvoda

6400 Kiskunhalas, Szabó Ervin u. 15.

Intézményünk a Református EGYMI Kiskunhalasi Tagintézményében 2010 szeptemberében kezdte meg működését. Kezdetben egy óvodai csoporttal indult, ma már négy csoporttal működik.

Feladatunk azoknak a sajátos nevelési igényű gyermekeknek az óvodai nevelése, akik kisebb létszámú csoportokban eredményesebben fejleszthetők. Intézményünkbe felvehetők a következő fogyatékossági csoportokba tartozó gyermekek:

- mozgásszervi fogyatékos,
- beszédfogyatékos,
- értelmi fogyatékos,
- halmozottan fogyatékos,

- érzékszervi fogyatékos (látássérült, hallássérült),
- autizmus spektrum zavar körébe tartozó,
- egyéb pszichés fejlődési zavarral (súlyos tanulási, figyelem vagy magatartásszabályozási zavarral) küzdő.

Ellátási területünk Kiskunhalas és a környező kistelepülések, városok. Intézményünk gyógypedagógiai tanácsadás, korai fejlesztés és gondozás feladatellátásából és a város, illetve a környék óvodáiból érkező gyermekek számára az illetékes szakértői bizottság szakértői véleményben jelöli ki intézményünket az ellátásra.

Négy óvodai csoportunkban a szükséges szakemberlétszám biztosított. Az óvodai foglalkozások heti és napirend szerint zajlanak, a tervezett pedagógiai munkát tematikus tervben rögzítik. A nevelőmunkát közvetlenül segíti még intézményi titkárunk is. Technikai munkatársaink a takarítónők és karbantartók. A helyi vezetői feladatokat tagintézményigazgató- helyettes látja el.

Tárgyi feltételeink jók, a gyermekek számára esztétikus és biztonságos környezetben, sok fejlesztő eszköz segítségével biztosítjuk fejlődésüket. Az udvaron van egy elkülönített kis játszótér, amelyet lehetőségeink szerint berendeztünk, ennek további fejlesztése folyamatban van.

Az intézmény és a szülők kapcsolata megfelelő, a szülői munkaközösség nagyban segíti az együttműködést.

Kapcsolataink:

- szakmai együttműködés a Református EGYMI más tagintézményeiben működő gyógypedagógiai óvodákkal,
- szakmai együttműködés a járási és vármegyei szakértői bizottsággal,
- kapcsolatépítés a város és a környező települések óvodáival,
- kapcsolat a város védőnői szolgálatával, gyermekjóléti szolgálattal, családsegítő munkatársakkal,
- látogatások, programok igénybevétele a város kulturális és művelődési intézményeiben.

Miskolci Óvoda

3531 Miskolc, Füzes utca 27.

Óvodánk 2020. szeptember 1-jén nyitotta meg kapuit a Református EGYMI Miskolci Telephelyén, majd a 2022/23. nevelési évben már egy új, a XXI. század kihívásainak megfelelő

épületben kezdhette meg köznevelési feladatait. Sajátos nevelési igényű kisgyermekek nevelését, sérülésspecifikus fejlesztését látja el, amely magában foglalja az iskolai életre történő felkészítést is. Óvodánkban óvodapedagógusok, gyógypedagógusok, gyógypedagógiai asszisztens és dajkák is dolgoznak. Szakember ellátottságunk lehetővé teszi, hogy minden sajátos nevelési igényű gyermeket tudjunk fogadni. A helyi vezetői feladatokat tagintézményigazgató-helyettes látja el.

Óvodánkban:

- mozgásszervi,
- érzékszervi,
- értelmi fogyatékos,
- beszédfogyatékos,
- halmozottan fogyatékos,
- autizmus spektrumzavarral és
- egyéb pszichés fejlődési zavarral élő gyermekek egyéni sajátos nevelési szükségleteit tudjuk biztosítani.

Munkatársainkkal közösen azon tevékenykedünk, hogy szeretetteljes, meghitt környezetben, szakmai alázattal, keresztyén szemlélettel gondoskodjunk óvodás gyermekeink neveléséről.

A csoportjaink létszáma 5-8 fő között mozog.

Az óvoda napi szintű működéséért az óvodapedagógusokon, gyógypedagógusokon, dajkákon és gyógypedagógiai asszisztensen kívül óvodatitkár, takarító, konyhai kisegítő és karbantartó munkatársak tevékenykednek. Intézményünk teljesen akadálymentes, új épület. Rendelkezik az előírt tárgyi feltételekkel a kisgyermekek és a dolgozók esetében egyaránt. Az eszközöket és felszereléseket úgy választottuk ki, hogy azok igazodjanak a gyermekek egyéni igényeihez, speciális szükségleteihez. Tornaszobánk megfelelően felszerelt. Játszóudvarunk biztonságos kialakítású, megfelelő udvari játékokkal várja óvodásainkat.

Gazdag óvodai, és óvodán kívüli programjaink megalapozzák a gyermekek érdeklődésének, kíváncsiságának, szociális alkalmazkodásának, fejlődési lehetőségeit, feltételeit.

Külső kapcsolataink:

- Fővárosi Pedagógiai Szakszolgálat Szakértői Bizottságával,
- a vármegyei Pedagógiai Szakszolgálat Szakértői Bizottságával,
- az adott településen lévő intézményeinkhez tartozó Önkormányzattal,

- az adott településen lévő intézményeinkhez tartozó tankerület további EGYMI-jével,
- az adott településen lévő intézményegységeinkhez tartozó Családsegítő Szolgálattal,
- ELTE Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Karral,
- egyéb gyógypedagógus képző intézményekkel,
- református gyülekezetekkel,
- református fenntartású köznevelési intézményekkel,
- egészségügyi intézményekkel,
- közművelődési intézményekkel.

Tiszafüredi Óvoda

5350 Tiszafüred, Bajcsy-Zsilinszky u. 50/a.

Intézményünk a Református EGYMI Tiszafüredi Tagintézményeként működik. A helyi vezetői feladatokat tagintézmény-igazgató látja el.

Az óvoda 1 csoporttal 2020 szeptemberében kezdte meg működését. A Katalinka csoportban 8 óvodás gyermek jár, az épület adottságai és a jogszabályi előírások ezt a maximális létszámot tették lehetővé.

Feladatunk azoknak a sajátos nevelési igényű gyermekeknek az óvodai nevelése, akik az e célra létrehozott gyógypedagógiai óvodai csoportban eredményesebben foglalkoztathatók. Intézményünkbe felvehetők a következő fogyatékossági csoportokba tartozó gyermekek:

- mozgásszervi fogyatékos
- érzékszervi,
- enyhén értelmi fogyatékos
- értelmi fogyatékos,
- beszédfogyatékos,
- autizmus spektrumzavarral és
- egyéb pszichés fejlődési zavarral élő gyermekek.

A környékben intézményünk hiánypótló, legközelebb 50 km-re található hasonló intézmény. Óvodásaink egy része a gyógypedagógiai tanácsadás, korai fejlesztés és gondozás ellátását követően érkezik hozzánk. A kollégák javaslata, a szülőkkel való egyeztetés alapján elkészítjük a befogadó nyilatkozatot, a szakértői bizottság intézménykijelölését követően kerülnek felvételre a gyermekek.

Óvodánkban a szükséges szakemberlétszám biztosított. A többségi óvodákkal szinte azonos a működésünk, a heti- és napirendnek megfelelően zajlik a munka, a pedagógiai munka tervezése

a tematikus tervben rögzített. Minden óvodásunk megkapja a szakértői véleményben meghatározott gyógypedagógiai fejlesztést. A fejlesztéseket igyekszünk minden esetben szakos szakemberrel megoldani.

A nevelőmunkát titkár, szakápoló, konyhás/takarító, karbantartó segíti. A csoportszobánk nagyon kicsi, nincs lehetőség strukturált terek kialakítására. A kollégák igyekeznek barátságossá, otthonossá, biztonságossá tenni a gyermekek környezetét. Egyéb tárgyi feltételeink jónak mondhatók, gazdag eszköz– és játékkészlettel rendelkezünk. Az óvodának külön udvara van, külön játszótérrel, csendes, nyugodt környezetben levegőzhetnek, mozoghatnak a gyermekek. A nagy udvar lehetőséget biztosít a minket körülvevő környezetünk, valamint a körülöttünk lévő állatok megismerésére.

Az intézményt látogató családokkal nagyon jó kapcsolat alakult ki, a szülők együttműködők, kezdeményezők.

Kapcsolataink:

- szakmai együttműködés a Református EGYMI más tagintézményeiben működő gyógypedagógiai óvodákkal,
- szakmai együttműködés a járási és vármegyei szakértői bizottsággal,
- együttműködünk a város óvodáival,
- a város művelődési központjával több közös programot szervezünk,
- szoros a kapcsolat a Tiszafüredi Református Egyházközséggel, a református intézményekkel. A gyülekezet biztosítja számunkra, hogy a nagyobb rendezvényeinket a gyülekezeti házban tarthassuk.
- Szoros kapcsolatot ápolunk a környék családsegítő és gyermekjóléti szolgálataival, védőnőkkel, különböző érdekképviseleti szervezetekkel, helyi alapítványokkal, egyesületekkel.

Tatai Óvoda

2890 Tata, Agostyáni utca 7.

Óvodánk a 2024/2025-ös nevelési évben kezdte meg az ellátást Tatán, az Agostyáni utca 7. szám alatt. Ez az épület korábban is óvodaként működött, 50 fő tatai kisgyermek óvodai nevelését biztosította.

Az épület a város központjában, jól megközelíthető helyen van. Felújított, korszerűsített, rendelkezik azokkal a helyiségekkel, tárgyi feltételekkel, melyek szükségesek a gyermekek, dolgozók számára.

Tagintézményünkben 3 óvodai csoport működik. A térségben nagy az igény az autizmus spektrum zavarral diagnosztizált kisgyermekek óvodai ellátására, ezért számukra 2 csoportot indítunk 6-8 fővel, emellett biztosítunk még 1 csoportot beszédfogyatékos, nyelvi fejlődési zavarral és egyéb pszichés fejlődési zavarral diagnosztizált gyermekek részére. Az óvodába felvehető gyermekek maximális létszáma 27 fő.
Személyi feltételeink adottak. A csoportok élén gyógypedagógus áll, dajkák segítenek a gondozási feladatokban, a gyógypedagógiai asszisztensek pedig a pedagógiai munkákban. A habilitációs, rehabilitációs órákat sérülésspecifikus végzettségű, óraadó gyógypedagógusok látják el, a szakértői javaslatoknak megfelelő óraszámban.
Törekszünk a megfelelő, működő külső kapcsolatok kialakítására, fenntartására. Legfontosabb kapcsolatunk a szülői házzal van, a szoros kapcsolat megnyilvánul a fogadóórák biztosításában, közös programok (pl. kirándulás) szervezésében is. Jól működő együttműködéseink vannak a különböző Szakértői Bizottságokkal, szakemberekkel. Számítunk az Önkormányzatok támogatására, együttműködésére.

Gyermekkép, óvodakép

Gyermekkép, hit

A gyermek egyedi, megismételhetetlen, egyénenként változó személyiséggel, testi és lelki szükséglettel rendelkezik. Az Óvodai nevelés országos alapprogramjában és a Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelvében foglalt elvárások mellett kiemelt feladatunk, hogy a gyermekek megismerjék a szereteten alapuló értékrendet, az egymásra való odafigyelés fontosságát, s megtanuljanak rácsodálkozni a teremtett világ szépségeire.
Az óvodai élet egészét áthatja a keresztyén szellemiség megismertetése, a református hitélet gyakorlati megalapozása a Biblia üzenetének közvetítésével, annak érdekében, hogy gyermekeink élményekben gazdag keresztyén életet éljenek. Ott van köszönési módunkban, a gyermeki játékban, a csendes percekben, akkor, mikor bibliai történetekkel ismerkedünk, a templomlátogatások során, az étkezés előtti és utáni imában és a délutáni pihenés előtti imában. Az egyházi év ünnepei is közvetítik a vallásos üzenetet és hagyományokat, s az előkészületek sok örömteli játékra, tevékenységre adnak lehetőséget. Az óvodai hitre nevelés elősegítheti a család bekapcsolódását a gyülekezet életébe.

Hisszük, hogy nevelésünkkel sikerül olyan alapokat leraknunk, mellyel gyermekeink későbbi életükben is boldog, Istent szerető, parancsait, útmutatásait betartó, kiegyensúlyozott felnőttek lesznek.

Óvodakép

Szeretetteljes keresztyén légkör, gondolkodásmód hatja át az óvodai élet minden mozzanatát, területét, teljes idejét. Törekszünk a személyiség kibontakoztatásához biztosítani azokat a személyi, tárgyi szükségleteket, szeretetteljes légkört, valamint differenciált módszerek alkalmazását, amellyel hátrányaik csökkennek, önmagukhoz képest maximálisan fejlődnek.
Olyan feltételrendszert teremtünk, mely figyelembe veszi a 3-7 éves sajátos nevelési igényű gyermekek életkori és egyéni sajátosságait, eltérő fejlődési ütemét, segíti beilleszkedésüket, képességeiket sérülésspecifikus szakemberek segítségével fejleszti. Az óvodai élet megszervezésével, a naponta végzett csoportos, kiscsoportos és egyéni nevelő-oktató munkával, az érzelmi biztonság megteremtésével, a sokoldalú tapasztalatszerzéssel próbáljuk elérni, hogy a gyermekek óvodai fejlesztése sikeres legyen, és ezáltal biztosítsuk a köznevelésben való részvétel lehetőségét.
Az egész napos tevékenység a különleges gondozási igény kielégítését szolgálja csoportos, kiscsoportos vagy egyéni formában, a gyermekek között fennálló különbségek miatt nagyobb mértékű differenciálással, a szokásostól eltérő eljárásokkal. Olyan, rugalmas tanulási környezetet biztosítunk, amely a legoptimálisabban illeszkedik a gyermeki sajátosságokhoz. A gyermekek nevelése, oktatása minden esetben team-munkában történik, sérüléshez igazodó szakemberekkel, specifikus módszerek, eszközök, terápiák, technikák szakszerű megválasztásával és alkalmazásával. A fejlesztés rövid távú céljai minden esetben komplex (gyógypedagógiai - orvosi - pszichológiai) vizsgálatra, diagnózisra épülnek.
Az óvoda pedagógusai, a nevelőmunkát segítő alkalmazottak egységes nevelési szemlélete, a szoros együttműködés a gyermekek családjával lehetővé teszi a gyermekek sokoldalú harmonikus fejlődését, a személyiség kibontakozását, a hátrányok csökkentését, az életkori és egyéni sajátosságok figyelembevételével.

2. AZ ÓVODAI NEVELÉS FELADATAI

Az óvodai nevelés feladata az óvodás korú gyermek testi és lelki szükségleteinek kielégítése.

Egészséges életmódra nevelés

Ebben az életkorban kiemelt jelentőségű az egészséges életmódra nevelés, az egészséges életvitel igényének alakítása, a gyermek testi fejlődésének elősegítése. Az egészségnevelés az óvoda minden nevelési folyamatban benne lévő mozzanat, a napirenddel szoros összefüggésben valósul meg.

A szokások kialakításának célja: A gyermek testi védelme, gondozása, a test és a lélek harmonikus fejlődésének biztosítása, a testi képességek kibontakoztatása, szükségletek kielégítése, higiéniai szokások kialakítása, a mozgáskészség fejlesztése a családdal szoros együttműködésben.

Az egészséges életmód alakításának feladatai: Az Óvodai nevelés országos alapprogramban, a nevelésben szereplő területek (egészséges életmód, gondozás, testi szükségletek, testápolás, tisztálkodás, étkezés, öltözködés, pihenés) és az ezekhez kapcsolódó, gyermeki tevékenységek kialakításával biztosítjuk a megfelelő életmódot, melyek a gyakorlások, ismétlések hatására beépülnek a szokásokba, a mindennapi életbe.

Gondozás, testi szükségletek, testápolás, tisztálkodás, étkezés, öltözködés, pihenés

A testi, lelki, szellemi egészség egyik alapvető feltétele a gyermek testi komfortérzetének biztosítása. A gondozási feladatok teljesítése bensőséges gyermek-óvónő, gyermek-dajka kapcsolatot feltételez. Fontos feladat a toalett használatával, szobatisztaságra szoktatással kapcsolatos tevékenységek figyelemmel kísérése, szoros együttműködésben a családdal. Az öltözködésnél figyelmet kell fordítani a helyes sorrend megismertetésére, valamint kiemelt az időjárás és öltözködés összefüggésének felismertetése, egymáshoz igazítása. Minden korosztálynál fontos a fogápolás szokásainak megalapozása. Az önkiszolgáló feladatok elvégzése a tevékenységek többszöri gyakorlását teszi lehetővé, alakítja a gyermekek énképét, segíti önállóvá válásukat. A pedagógus, dajka bemutatja, megismerteti és figyelemmel kíséri a napi élethez szükséges szokások fejlődését. Minden tevékenységet szóbeli megerősítés kísér, ezért a napi életritmus megtervezésénél erre is elegendő időt kell biztosítani, hogy mindez nyugodt, kiegyensúlyozott, türelmes légkörben valósulhasson meg.

A gyermekeknek az óvodában napi háromszori étkezéssel biztosítjuk a kellő összetételű és elosztású tápanyagszükségletet. Igyekszünk gyermekeink étrendjének kialakításához partnerként megnyerni az étkezést biztosító szolgáltatót.

Figyelembe vesszük az ízlés és étvágy tekintetében az egyéni különbségeket, esetleges ételallergiát. Étkezési probléma esetén terápiás szakember ad segítséget. Ösztönözzük a gyermekeket a magas cukortartalmú ételek és italok, a magas só- és telített-zsírtartalmú ételek fogyasztásának csökkentésére, valamint zöldségek és gyümölcsök, illetve tejtermékek

fogyasztására. Ismerkedünk egészséges magvakkal, fűszernövényekkel. Folyamatosan biztosítjuk a gyermekek számára a megfelelő folyadékbevitelt.
Az étkezésekre mindig azonos időpontokban kerül sor. Fontos szempont az étkezések kulturált megszervezése, az étkezés közbeni helyes viselkedés.
Az öltözködés is kiváló alkalmat ad a felnőtt-gyermek viszony elmélyítéséhez, az önállóság alakításához. A hőmérsékleti változások ellensúlyozására javasoljuk a szülőknek a többrétegű öltözék biztosítását. Napközben többször is a pedagógus segítségével öltöznek a gyermekek. Figyelünk a szükség szerinti cipőcserére, az egészséges tartást biztosító lábbeli használatára.
A pihenéshez elengedhetetlen a nyugodt légkör biztosítása – az altatás hangulatához illő mese, halk zene – a gyermekek egyéni alvásigényének és szokásainak figyelembevételével a szükséges tárgyi és személyi feltételek megteremtése. Kényelmes, a gyermekek méretéhez igazított fektetők használata, saját pizsama, alvóka. Az óvónő, pedagógiai munkát segítő munkatárs jelenléte a pihenés teljes idejében elengedhetetlen, a gyermekek nem maradhatnak egyedül.

Mozgásigény kielégítése, edzettség biztosítása

Fontosnak tartjuk a természetes mozgásigény kielégítését, a gyermek egészségének, testi épségének védelmét, megőrzését, edzését. A testi nevelés, egészséges életmódra nevelés hatékonysága maradéktalanul akkor érvényesül, ha a fejlődéshez szükséges optimális környezet lehetőség szerint biztosított. Ehhez rendelkezésünkre áll a tornaszoba, vagy a füves udvarunk játéktérrel, többfunkciós, esztétikus, a biztonsági szabványoknak megfelelő játékokkal, sportszerekkel. A pedagógus feladata – a dajkával megosztva – hogy megteremtse a feltételeket a gyermekek egészséges fejlődéséhez, az egyéni fejlettségi szintjéhez igazodó spontán és szervezett mozgásos játékokkal és feladatokkal. Évszakonként sétákat szervezünk változatos helyszínnel, megismertetjük a természetjárás szépségét a gyermekekkel. A rendszeres, örömmel végzett mozgással a gyermekeket az egészséges életvitel kialakítására szoktatjuk és mintát adunk a szülőknek is.

Az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés

Az óvodás gyermekek érzelemvezéreltek, megnyilvánulásaik affektív jellegűek.
Célunk olyan lehetőségek biztosítása, amelyek felkeltik a kíváncsiságukat, érdeklődésüket, a dolgok, emberek, történések iránt. Lehetővé kell tenni, hogy a természeti, és társadalmi környezet minél több részével érzelmi kapcsolatba kerüljenek, ezáltal gazdagabb reagálásmódot ismernek meg, élnek át.

Családias légkörben zajlik óvodai életünk, ennek előfeltétele, hogy pedagógusaink és a dajkák barátságos, otthonos környezetet teremtsenek a gyermekeknek. A tárgyi feltételeken túl óriási felelőssége van az óvodapedagógusnak, hiszen az ő példáján keresztül tanulják meg a gyermekek a társas viselkedés formáit és normáit.

Fontosnak tartjuk, hogy az óvoda alkalmazottai és a gyermek, a gyermekek, valamint az óvodai alkalmazottak egymás közötti kapcsolatát pozitív attitűd, érzelmi töltés, a hagyományok ismerete jellemezze. Keresztyén óvodában az óvodapedagógus hite semmivel nem pótolható értékeket képvisel az érzelmi nevelés folyamatában.
Törekszünk arra, hogy már az óvodába lépéskor kedvező érzelmi hatások érjék a gyermekeket, ezért családokkal előzetes megbeszélés alapján, a család és a gyermek igényeinek megfelelően alakítjuk a befogadási időszakot. Hagyunk időt arra, hogy a kisgyermek gondtalanul tudjon elválni szüleitől. Fontos az empátia, a gyermek meghallgatása, ráfigyelés, a felé irányuló szeretet kimutatása, dicséret, bíztatás, pozitív élményhez juttatás. Az óvodai élet során arra neveljük a gyermekeket, hogy bár minden ember különbözik a másiktól, mégis mindenki egyformán értékes. Arra törekszünk, hogy kialakuljon bennük az egymás segítésének igénye, valamint a közösségért végzett munka igénye. Fontos feladatunk kialakítani bennük a szabálykövető magatartást, az érzelmek és indulatok megfelelő kezelésének technikáját az adott életkori és képességi szinten. Szükség szerint szakemberek bevonásával segítjük az indulati, akarati problémák megoldását.
A közös élményekre épülő tevékenységek (születésnapok, jeles napok megünneplése, családi napok, templomi ünnepek) és az ezekre való közös készülődés a szocializáció alapja.
A mindennapi tevékenységek során alakulnak az alkalmazkodás, a társas kapcsolat erkölcsi formái, az érzelmi alapokon létrejövő kooperáció és kommunikáció. Az életkori sajátosságokat és az egyéni képességeket tükröző társas együttélés és az énkép kialakulása folyamatos fejlődésen megy keresztül. Fejlődik a mások akaratának tudomásul vétele, konfliktushelyzetek kivédése, megoldása – a csoportban kialakult helyzet reális felmérése. Ebben fontos a gyermek akaratának (ezen belül önállóságának, önfegyelmének, kitartásának, feladattudatának, szabálytudatának), szokás-, és normarendszerének megalapozása.
A gyermek érzelemvilágának fejlesztésekor figyelünk mind a szociális, az esztétikai és az erkölcsi érzelmek fejlesztésére is. Építünk a gyermek nyitottságára, és ahhoz segítjük a gyermeket, hogy megismerje szűkebb és tágabb környezetét, amely a nemzeti identitástudat, a keresztyén kulturális értékek, a hazaszeretet, a szülőföldhöz és családhoz való kötődés alapja,

hogy rá tudjon csodálkozni a természetben, az emberi környezetben megmutatkozó jóra és szépre, törekedjen azok megbecsülésére.

Anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása

Az anyanyelvi nevelés valamennyi tevékenységi forma keretében megvalósítandó feladat, átszövi az egész napos tevékenységet.

Óvodásaink beszéde többnyire minőségileg és mennyiségileg is eltérő. Később indul meg, lassabb ütemben fejlődik, a szókincs, a mondatalkotás, illetve az artikuláció területén egyaránt sajátosságokkal bír. Kíváncsiságra, tapasztalatra kevésbé építhetünk. Fejlesztéséhez nagyfokú komplexitásra, megértő, befogadó környezetre van szükség, valamint a nonverbális ismerethordozók fokozott alkalmazására.

Az anyanyelvi nevelés során feladat a megfelelő impulzushoz juttatás, az ismereteik rendezése, bővítése, különböző tevékenységekben és élethelyzetekben való gyakorlás, valamint a megismerő képességek fejlesztése is elengedhetetlen. A kommunikáció fejlesztésénél számolni kell az érzékszervi, a mozgásos koordináció zavarával.

A fejlesztés az egész napot átszövő jelenléte mellett célzott foglalkozások keretén belül valósul meg, mely kiegészülhet egyéni fejlesztéssel, valamint logopédiai fejlesztéssel. Egyes esetekben a hangzó beszédet kiegészítjük alternatív kommunikációs technikák tanításával. Ezáltal eszközt szeretnénk adni a gyermek kezébe, hogy megértesse magát a külvilággal, kialakulhasson a kommunikációra jellemző kölcsönösség. Lényeges, hogy az életkori és egyéni sajátosságokat figyelembe véve a beszédértés, kifejezőkészség, kommunikációs készségük gazdagodjon. Célunk, hogy a gyermek értse a beszédet és szeressen beszélni.

A megalapozó nevelés, a mesélés, verselés és a mondókázás minden tevékenységhez spontán kapcsolódik, így automatikusan a mindennapok szerves részét képezik.

A magyar népmesék fejlesztő erejét, szókincsfejlesztő és érzelmekre ható szerepét hasznosítjuk a mindennapokban. Segítjük, hogy érzelmeiket, érzéseiket, gondolataikat szóval, mozgással és vizuális eszközökkel is kifejezhessék. A népmesék, népköltészeti alkotások, magyar költők versei, elbeszélései által megismertetjük a népi kultúra kincseit. A ritmikus és humoros versek, népi mondókák, szólások, közmondások, nyelvtörők, találós kérdések az anyanyelvi nevelés fontos eszközei. Mivel keresztyén hitvallásunk a szeretet talajára épít, ezért olyan értékes irodalmi anyagokat kell összegyűjtenünk, melyek a pozitív emberi értékeket kiemelik, és annak megerősítését előmozdítják (jóság, igazságosság, türelem, segítőkészség, együttérzés).

Az értelmi fejlesztés a gyermek kíváncsiságára alapozott, tágan értelmezett tanulás. Képességektől, sajátosságoktól függetlenül kitüntetett módja ebben az életkorban az utánzás, a

felnőtt és a társ mintájának követése spontán helyzetekben. Fontos alapja a felnőtt és a gyermek közötti szoros érzelmi kapcsolat. A gyermek a környezetével való minden kapcsolatteremtésben tanul.

Nem cselekvésre kényszerítünk, hanem cselekvési alkalmakat hozunk létre.

Gyakori próbálkozási, sok ismétlési lehetőség, tapasztalatszerzési alkalom megteremtésével tanítjuk a gyermekeket, alakítjuk gondolkodási sémáikat, ismereteik rendszerét, gondolkodásukat. Figyelembe vesszük, hogy az óvodáskort a nem tudatos tanulástól a tudatos tanulás felé való haladás jellemzi. Olyan ösztönző óvodai környezetet teremtünk, mely valamennyi értelmi képesség (érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás, kreativitás) fejlődésére pozitív hatással van.

Iskolára való felkészítés

A gyermekek a tanköteles korukat megelőző nevelési évben a későbbi eredményes iskolai előrehaladáshoz fontos képességeik és készségeik fejlesztése érdekében az óvodai csoportokban naponta összesen 45 perces időkeretben, a feladatra differenciált, a gyermek egyéni terhelhetőségéhez igazodó – amennyiben az infrastrukturális adottságok lehetővé teszik, külön térben szervezett – iskola-előkészítő fejlesztő pedagógiai tevékenységben vesznek részt.

Hitre nevelés

„*Engedjétek hozzám jönni a kisgyermekeket, és ne tiltsátok el tőlem őket, mert ilyeneké az Isten országa*.” (Márk 10,14)

A hitre nevelés célja óvodáinkban az, hogy megismertessük a gyermekekkel az Urat, Jézus Krisztuson és a teremtett világon keresztül. Mindezzel a keresztyén családi nevelést is megtámogatjuk, amennyiben ez esetleg hiányzik, akkor megalapozzuk azt, szem előtt tartva azt, hogy: „*Mert más alapot senki sem vethet a meglevőn kívül, aki Jézus Krisztus.*” (1Korinthus 3,11)

A hitre nevelés egyik eleme óvodáinkban a „láthatatlan katechetikai terv”: ugyanis úgy éljük a mindennapjainkat, hogy egyrészt a gyermekek megérezzék azt, hogy ők is fontosak Isten számára, másrészt a gyermekek érdeklődését és figyelmét Isten felé fordítsuk – ismereteket és élményt adva egyszerre. A pedagógusok érzelmi közelségükkel Jézus szeretetét közvetítik a gyermekek számára. Célunk, hogy az általunk nevelt gyermekekben megalapozzuk a természet megismerésével a természet szeretetét, és a szépségén keresztül mutassuk be Isten csodálatos teremtéseit. A gyermek számára legyen természetes dolog, hogy ahogyan hozzánk beszélhetnek

és elmondhatják kérésüket, vágyaikat, gondjaikat, ugyanígy elmondhatják Mennyei Atyjuknak is, aki figyel rájuk.

A hitre nevelés másik eleme - a látható katechetikai tervünk alapján - a heti rendszerességű református hittan foglalkozás, melyen felekezeti hovatartozástól függetlenül minden gyermek részt vesz. Ezeken az alkalmakon Bibliai történeteket hallgatnak, énekeket tanulnak, rajzolnak, színeznek, alkotnak, építenek. A Bibliai történetek révén a gyermekek azonosulni tudnak Bibliai személyekkel, történeteket ismerhetnek meg róluk. A példák kapcsán gazdagodik személyiségük, alakul szelídségük, segítőkészségük. A Szentírásból vett történetek lefordítása a gyermekek nyelvére közel hozza mindennapjaikhoz azokat a krisztusi elveket, amelyek az emberhez méltó magatartás jellemzői. Elénk tárja azt a lelkületet, azt a látásmódot, ami életünket derűssé, kiegyensúlyozottá, mások számára is tartalmassá teheti.

Az óvodai mindennapokban törekszünk a Bibliai történetek tanulságait életük példáival magyarázni. Fontos, hogy megtanítsuk a gyermekeket imádkozni. Az imádság segít a gyermekeknek megtapasztalni a csend nyugalmát, erejét.

3. AZ ÓVODAI ÉLET MEGSZERVEZÉSE

Felvétel az óvodába, az óvodába lépés feltételei

Óvodai szolgáltatásunkat igénybe vevő gyermekek köre:

A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény 4. paragrafus (25) pontja értelmében sajátos nevelési igényű gyermek, tanuló: az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló, aki a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján mozgásszervi, érzékszervi, értelmi vagy beszédfogyatékos, több fogyatékosság együttes előfordulása esetén halmozottan fogyatékos, autizmus spektrum zavarral vagy egyéb pszichés fejlődési zavarral (súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartásszabályozási zavarral) küzd.

Az a 3-7 éves korú gyermek, aki rendelkezik érvényes, fogyatékosságának megítélésére kijelölt szakértői bizottság által kiállított szakértői véleménnyel, mely tartalmazza intézményünk kijelölését.

Az óvodába bekerülés menete:

A felvétel folyamatos, nincs beiratkozási időszak.

Szülői kérésre, szakértői ajánlásra előjegyzésbe vesszük:

- gyógypedagógiai tanácsadás, korai fejlesztés és gondozásban, intézményünkben ellátott gyermeket,

- református fenntartásban működő óvodákból érkező gyermeket,
- óvodai nevelést kezdő gyermeket.

Várólista esetén figyelembe vesszük az alábbi szempontokat:

- intézményünkben gyógypedagógiai tanácsadás, korai fejlesztés és gondozás során ellátásban részesülő gyermek,
- intézményünkbe járó gyermek testvére,
- helybéli családok gyermekei,
- a szülők, törvényes képviselők református egyháztagsága.

Az óvodai élet megszervezése

Óvodánk a kis lépések elvét alkalmazva a gyermekre jellemző cselekvésbe ágyazott gondolkodást figyelembe vevő képességfejlesztés során kellő időt, alkalmat biztosít az alapmozgások kialakítására, fejlesztésére, a manipuláció kialakítására, fejlesztésére, a kontaktus, kooperációs készség, valamint a verbális és nonverbális kommunikáció fejlesztésére, a beszédindításra, a beszédmegértés fejlesztésére, az aktív szókincs bővítésére, a szobatisztaság és az alapvető önkiszolgálási szokások kialakítására, adekvát játékhasználat elsajátítására, a kognitív funkciók fejlesztésére.

Ezek kialakításánál kiemelt szerepe van a rendszerességnek, az együttes cselekvésnek, az utánzásnak, a gesztussal kísért, egyszerű verbális utasításnak, a zenének, a ritmusnak és a sok ismétlésnek, gyakorlásnak.

A fejlesztés során törekszünk a motiváció folyamatos fenntartására, a csoportban az egymáshoz való közeledésre, az egymás melletti tevékenykedés fejlesztésére.

Az egyéni fejlesztés elsősorban gyógypedagógiai kompetencia, amely kiegészül a társszakmák terápiás együttműködésével. Az egyéni fejlesztési terv elkészítéséhez a gyermek fogyatékosságának típusához igazodó szakképzettséggel rendelkező szakemberek közreműködése, együttműködése szükséges. Az egyéni fejlesztés a gyermek speciális nevelési szükségleteihez, a képesség struktúra egyenetlenségéhez igazodó, sérülésspecifikus fejlesztés.

Célunk és feladatunk:

- a hiányzó, sérült funkciók kompenzálása vagy helyreállítása, a meglévő ép funkciók bevonásával,
- a speciális eszközök elfogadtatása, és használatuk megtanítása,

- egyéni sikereket segítő tulajdonságok, funkciók fejlesztése,
- az egyes területeken kimagasló képességeket mutató gyermekek támogatása.

A fejlesztést meghatározza a fogyatékosság típusa, súlyossága, részesült-e korai fejlesztésben, a kisgyermek életkora, pszichés és egészségügyi állapota, készségei, képességei, kognitív funkciói, meglévő ismeretei, családi háttere. Ezek alapján a fejlesztés magába foglalja a vizuális, akusztikus, taktilis, mozgásos észlelés folyamatait, a motoros képességek, a beszéd- és nyelvi készségek és az értelmi képességek fejlesztését.

Szervezeti és időkeretek

A csoportszervezés a jogszabályi előírásoknak megfelelően történik a tanév tervezésével párhuzamosan. A vegyes életkorú és diagnózisú csoportot tartjuk optimálisnak.

Célunk, hogy személyiségük, képességeik, aktuális fejlettségi szintjük szerint válasszuk meg a megfelelő csoportot minden gyermeknek.

A Rehabilitációs- és Pedagógiai Program legfőbb jellemzője a folyamatosság és a rugalmasság. Ez jelenti az év folyamán az egyes tevékenységek aránybeli eltolódását éppúgy, mint a napirenden belüli rugalmas kereteket.

Óvodásaink spontán tanulása többnyire sérült; indokolt, hogy direktebb módszerekkel vonjuk be őket az egyes frontális tevékenységekbe. A csoportos foglalkozásokon kívül mikrocsoportos és egyéni foglalkozásokat tervezünk, szervezünk. Mindezek mellett biztosítjuk a játék, az elmélyült játéktevékenység lehetőségeit is.

Az egész napos tevékenység során megteremtjük a megfelelő kereteket a mozgásigény kielégítésére csoportos foglalkozások, szabadban végzett játék, tornázás, kirándulás segítségével, azzal a céllal, hogy a mozgás a gyermek természetes igényévé váljon.

A fejlesztő munkánkban kiemelt szerepe van az önállóságra, önkiszolgálásra nevelésnek. A gondozási funkció az egész napot átszövi. Az óvoda megkezdésekor e terület fejlesztése nagyobb időkeretet kap, mint az értelmi nevelés, a későbbiekben az arány megfordul. Megfelelő időt, teret, sok-sok próbálkozást kell biztosítani a fokozatosság elvét szem előtt tartva a gyermekeknél. A higiénés szokások kialakítása, a helyes táplálkozás, a szabad levegőn való tartózkodás, a helyes öltözködés szolgálja az egészséges életmódra nevelést, azt, hogy az óvodások teherbíró képessége, edzettsége, a betegségekkel szembeni ellenállása, fizikai erőnléte fokozódjon.

A szülőket igyekszünk bevonni a közös programokba, rendezvényekbe. Az óvodán kívüli programok lehetőséget teremtenek a többségi gyermekekkel való találkozásra, az alkalmankénti integrációra.

Éves terv

Az óvodapedagógus tudatos és hatékony munkájának megtervezéséhez szükséges dokumentum. Intézményi éves tematikus tervünk keret jellegű, az előre ismert főbb eseményeket tartalmazza, melyek egy része adott napon, más része adott időszakban zajlik. Hetekre bontva tartalmazza a célokat, feladatokat, tartalmakat a különféle tevékenységterületek keretében, három fejlettségi fokban differenciálva. Egy központi téma köré épül. Minden tevékenységterület, a napi rutinok, dekoráció is ehhez kapcsolódik.

Heti rend

A tevékenységek heti rendje segíti az óvodapedagógus tervező, szervező munkáját, az óvodai csoportok zökkenőmentes működését.

Az óvodai csoportok heti rendje követi a napirendek rugalmasságát, folyamatosságát. A heti rend elsősorban az óvodapedagógust segíti abban, hogy nevelőmunkáját a folyamatosság, a rendszeresség, a tudatosság és a fokozatosság elve szerint végezhesse.

A tartalmi egység elvei alapján, komplex módon jelenítjük meg a tevékenységi formákat. Naponta lehetőséget teremtünk az óvodapedagógus által szervezett komplex tevékenységekre (éneklésre, vizuális tevékenységre, verselésre, mesélésre a választhatóság elve szerint) 5-35 perces időtartamban.

A gyermekeknek naponta biztosítjuk a szervezett játékos mozgást az életkori és egyéni sajátosságokhoz igazítva.

Heti egy-két alkalommal minden csoportban irányított mozgást szervezünk.

A gyermekeknek lehetőséget adunk arra, hogy a megkezdett témát, tevékenységet kedvük szerint folytathassák a nap, a hét folyamán.

Napirend

A szokásrend, a mindennapok ritmikus ismétlődései tagolják az óvoda életét. Az óvodáskorú gyermek igényli az ismert és áttekinthető, ismétlésekkel tagolt napirendet, a biztos támpontokat. Ezekben természetesen lehetnek kivételes alkalmak, mint az ünnepi készülődés ideje, vagy az ünnepek.

Óvodásaink életében a napi ritmuson túl a megszokott kereteknek is nagy jelentősége van. A napirend csupán egy keret, rugalmasan változik az adott igényeknek megfelelően.

4. SAJÁTOS NEVELÉSI IGÉNYŰ ÓVODÁS SÉRÜLÉS SPECIFIKUS FEJLESZTÉSÉNEK CÉLJAI, FELADATAI

A mozgásszervi fogyatékos (mozgáskorlátozott) gyermek

A mozgásszervi fogyatékos (mozgáskorlátozott) gyermeknél a mozgásszervrendszer veleszületett vagy szerzett károsodása és/vagy funkciózavara miatt jelentős és maradandó mozgásos akadályozottság áll fenn, melynek következtében megváltozik a mozgásos tapasztalatszerzés és a szocializáció.

A jelentősen eltérő kóreredet - végtagredukciós fejlődési rendellenességek és szerzett végtaghiányok; petyhüdt bénulást okozó kórformák; a korai agykárosodás utáni mozgás-rendellenességek; egyéb, maradandó mozgásállapot-változást, mozgáskorlátozottságot okozó kórformák; a halmozott sérüléssel járó különböző kórformák - és károsodás miatt a mozgáskorlátozottság egyénileg is sok eltérést mutat.

Az óvodai nevelés kiemelt feladata:

- a mozgásos akadályozottságból eredő hátrányok csökkentése, megszüntetése,
- a speciális, egyénre szabott eszközök használatának kipróbálása, megtanítása, s ezek segítségével a tágabb és szűkebb környezet minél sokrétűbb megismertetése, és ily módon az életkornak megfelelő tapasztalatszerzésre, a megtanult mozgás alkalmazására nevelés,
- az állapothoz igazodó megfelelő mozgás- és élettér biztosítása (az ehhez szükséges akadálymentes környezet, sajátos technikai eszközök),
- az elsajátított mozgásminták rögzítése, a szükséges korrekciós helyzetek alkalmaztatása a napirend egészét átszövő feladat.

Óvodáskorú mozgáskorlátozott gyermek fejlesztése, nevelése speciális szempontok figyelembevételét kívánja az óvodai nevelés valamennyi területén:

Mozgás:

- tartási és mozgási funkciók segítése,
- hely- és helyzetváltoztatás és a manipuláció javítása a nagy- és finommozgások célirányos fejlesztésével,
- önellátást, önkiszolgálást, helyváltoztatást segítő-támogató eszközök szükség szerinti használata.

Önkiszolgálás:

- önellátási funkciók fejlesztése, az életkornak megfelelő mindennapos tevékenykedtetés,

- sérülés függvényében szükség lehet az egészségüggyel való kapcsolattartásra, pl. inkontinencia kérdésének megoldásában.

Játék:

- játékhoz használt tér átalakítására, a játéktevékenység egészének, esetleg egyes részeinek adaptálása,
- az egyes tevékenységek során fontos a mozgáskorlátozott gyermek aktív szerepe, bekapcsolódása.

Nyelvi fejlesztés, verselés, mesélés:

- a mozgáskorlátozott gyermek bevonása minden nyelvi és kommunikációs képesség fejlesztését célzó tevékenységbe,
- szükség lehet sajátos fejlesztési célok kitűzésére, esetleg a logopédussal való együttműködésre.

A mozgáskorlátozottsághoz társulhatnak beszédzavarok, kommunikációs problémák.

A szókincs szegényesebb lehet, a különböző kognitív funkciók érintettsége akadályozhatja versek, mondókák megtanulását, a mozgászavarok hatással lehetnek a nonverbális kommunikációra, légzésproblémák állhatnak fenn, súlyos esetben beszédképtelenség is előfordulhat.

Éneklés, zenei nevelés:

Artikulációs problémák, légzésproblémák, a vitálkapacitás beszűkülése, ritmus és tempó érzékelésének nehezítettsége állhat fenn, ami pl. felső végtag érintettség esetén kiegészülhet az eszközhasználat nehezítettségével. Az óvodás életkor kiemelt tevékenysége az éneklés, így a mozgáskorlátozott gyermek fejlesztésébe is beépítendő. Pozitív hatása előnyösen befolyásolhatja a mozgásfejlődést is (pl. elősegíti a test ellazulását), társas cselekvést jelent, fejleszti a ritmus- és tempóérzékelést. A tevékenységek végzése közben szükséges lehet speciális testhelyzet felvétele, esetleg a gyermek állapota által meghatározott adaptált eszközök (hangszerek) használata.

Rajzolás, kézügyesség fejlesztése:

Felső végtag érintettség, izomtónus fokozódása, gyenge izomzat, a törzs- és fejkontroll hiánya okozhat problémát ezen a területen.

- manipulatív tevékenységek segítését célzó megfelelő testhelyzet megtalálása,
- kóros izomfokozódások, együttmozgások leépítése,
- adaptált eszközök használata, esetleg az eszközök rögzítése,

- finommotorika és grafomotoros képességek célirányos fejlesztése.

A látássérült gyermek

Látássérült gyermek a nevelés-oktatás szempontjából lehet vak, aliglátó, és gyengénlátó. Óvodai nevelésük során mindvégig tekintettel kell lenni a gyermek fizikai terhelhetőségére, az adott szembetegségére.

Az óvodai nevelés kiemelt feladata:

- a közös játékban való részvétel segítése,
- közösséghez való alkalmazkodás segítése,
- viselkedési formák tanulása,
- önkiszolgálás megtanítása,
- rendszeretet, higiéné, különös tekintettel a szem, és a kéz tisztaságára,
- speciális optikai eszközök használatának megtanítása,
- testtartási hibák kiküszöbölése, helyes testtartás elérése, pl.: dönthető asztallap,
- fényviszonyok optimalizálása.

A gondolkodást és a beszédfejlődést jelentősen befolyásolja a látásos élmények hiányossága, ezért különösen fontos a környezet vizuális megismertetése.

Területei:

- látásnevelés, szűkebb, tágabb környezetben,
- nagymozgás fejlesztése, mozgásbiztonság, mozgáskoordináció,
- finommozgás, kézügyesség fejlesztése, figyelemmel az írás előkészítésre,
- hallási figyelem, diszkrimináció fejlesztése,
- tárgyak tulajdonságairól szerzett taktilis ismeretek nyújtása.

A hallássérült gyermek

A súlyos fokban hallássérült - siket - és a kevésbé súlyosan vagy közepes fokban hallássérült - nagyothalló - gyermekek hallásvesztesége a főbb beszédfrekvenciákon olyan mértékű, hogy

ennek következtében a beszédnek hallás útján történő megértésére nem, vagy csak részben képesek. A halláskárosodás miatt - az állapot fennmaradása esetén - bizonyos esetekben - teljesen elmarad, vagy erősen sérül a beszéd és a nyelvi kompetencia. Az előzőek miatt korlátozott a nyelvi alapokon történő fogalmi gondolkodás kialakulása, aminek következtében módosul a gyermek megismerő tevékenysége, esetenként egész személyisége megváltozik.

Az óvodai nevelés kiemelt feladata:

- A nyelvi kommunikáció megalapozása, megindítása, fejlesztése, mely az óvoda egész napi tevékenységében megjelenik. Minden, a szocializációt hatékonyan segítő munkajellegű tevékenységbe be kell vonni a hallássérült gyermekeket.
- A súlyos fokban hallássérült - siket - óvodás fejlesztési feladata a nyelvi kommunikáció rendszerében a hallás és a beszédértés fejlesztése, a hangos beszéd aktív használatának építése, a grafomotoros készségfejlesztés és a diszfázia-prevenció. A kognitív funkciók és az érzelmi élet fejlesztése, alapvető önkiszolgálási szokások elsajátítása, az aktív nyelvhasználat építése. Ennek keretében kell fejleszteni a beszédértést, szókincset, szájról olvasási készséget. Törekedni kell a beszéd érthetőségének kialakítására, főleg a magánhangzók esetében.
- A nagyothalló gyermekek óvodai fejlesztésében hangsúlyt kap a nyelvi kommunikáció megindítása, és/vagy fejlesztése a kommunikációs igény és tevékenység állandó erősítése, a beszédértés, a szókincsfejlesztés, a szintaktikai elemek nyelvhasználatba építése, a beszédérthetőség folyamatos javítása, melynek eredményeként a nagyothalló gyermekek különböző mértékben közelítik meg a halló társak nyelvi teljesítményét.
- A hallásukat műtéti úton helyreállított/létrehozott (pl. cochlea implantált) hallássérült gyermekek fejlesztési stratégiája döntően a beszédhallásra alapozott módszerek alkalmazásával történik. Beszédértésük, hangzó beszédprodukciójuk fejlődése hasonlóságot mutat a hallók beszédfejlődésével.
- A halmozottan fogyatékos hallássérült óvodás korú gyermekek esetében a hallás különböző mértékű csökkenésén kívül még más (esetenként mozgásszervi, érzékszervi, értelmi vagy a pszichés fejlődés zavara) fogyatékosság is súlyosbítja a fejlesztés lehetőségét. A velük való foglalkozás döntően a szurdopedagógia és a társuló fogyatékosság gyógypedagógiai

módszereinek kombinációival, egyéni fejlesztési terv alapján történik. Fejlesztésüket eredményesen egyéni vagy kiscsoportos formában lehet megvalósítani.

Az enyhén értelmi fogyatékos gyermek

A spontán tanulást, a társakkal való együttműködést, a kommunikáció fejlődését segítik azok az élmények, tapasztalatok és minták, amelyeket a gyermek a kortárscsoportban megél.

A középsúlyosan értelmi fogyatékos gyermek

Óvodába kerüléskor megfigyelhető a nagymozgások bizonytalansága, gyenge beszédértés és kifejezés, időnkénti sztereotip mozgások, kialakulatlan szobatisztaság, a figyelem, a motiváció és az emlékezet sérülése. Fejlesztésük során a kis lépések elvét alkalmazva fontos a cselekvésbe ágyazott tapasztalatszerzés, melyre a fejlesztőmunka épül.

Az óvodai nevelés kiemelt feladata:

- alapmozgások, manipuláció fejlesztése,
- szocializáció, kontaktuskészség, kooperáció fejlesztése,
- verbális és nonverbális kommunikáció fejlesztése,
- beszédindítás, beszédértés, aktív szókincs bővítés,
- adekvát játékhasználat megtanítása,
- alapvető önkiszolgálási teendők megtanítása, szobatisztaságra tanítás.

Fejlesztésük során kiemelt fontossággal bír az utánzás, rendszeresség, egyszerű, egyértelmű gesztusokkal kísért verbális utasítások, a zene, a ritmus. Mindezeket a folyamatos gyakorlás, ismétlés jellemzi. Csoportos foglalkozások alkalmával törekedni kell a megfelelő motivációra, annak fenntartására, az egymáshoz való közeledésre, és az egymás melletti tevékenykedtetés elérésére.

Beszédfogyatékos gyermek

Beszédfogyatékos gyermek esetén a receptív vagy expresszív beszéd/nyelvi képességrendszer szerveződésének fejlődési eredetű vagy szerzett zavara miatt az anyanyelv elsajátítás folyamata akadályozott, a gyermek életkorától eltérő. A beszédfogyatékos gyermek szenzoros, motoros vagy szenzomotoros problémája (expresszív diszfázia, receptív diszfázia, kevert típusú diszfázia, a folyamatos beszéd zavarai, logofóbia, centrális eredetű szerzett beszédzavarok,

orrhangzós beszéd), illetve a beszédproblémákhoz társuló megismerési nehézségek és viselkedés zavarok miatt eltérően fejlődik.

Az óvodai nevelés kiemelt feladata:

- anyanyelvi nevelést középpontba állító, az aktív nyelvhasználatot és kommunikációt segítő, speciális terápiákat alkalmazó fejlesztési környezet megvalósítása,
- a gyermek egyéni képességeihez igazodó intenzív fejlesztőmunka, mely az ismeretszerzést, tapasztalatszerzést cselekvésbe ágyazott, játékos módszerekkel teszi lehetővé, mely segíti a társas kapcsolatok kialakulását és a személyiség fejlődését is,
- az értelmi fejlesztés, a mozgás és észlelési funkciók, valamint a vizuomotoros koordinációs készség javítása,
- az érzelmi élet fejlesztése, speciális eszközök és módszerek alkalmazásával egyéni és kiscsoportos fejlesztési formában.

Azoknál a beszédfogyatékos gyermekeknél, akiknél több beszédprobléma együttesen fordul elő, vagy a beszédfogyatékossághoz a testi érzékszervi- és pszichés fejlődés zavara társul, az eredményes fejlesztés a logopédia és a társuló fogyatékosság módszereinek kombinációjával valósulhat meg.

Az autizmus spektrum zavarral küzdő gyermek

Az autizmus spektrum zavarok meghatározó jellegzetessége a társas viselkedést, a kölcsönösséget igénylő kommunikációt és a rugalmas viselkedésszervezést megalapozó kognitív készségek minőségi károsodása, amely jellegzetes viselkedési tünetekben nyilvánul meg.

Az autizmus spektrum zavarral küzdő gyermekre jellemző a kölcsönösséget igénylő társas helyzetek megértésének és azokban való részvételének zavara, a beszéd szintjéhez képest károsodott kölcsönös kommunikáció, a rugalmatlan, sztereotip viselkedés, a viselkedésszervezés és kivitelezés zavara és az egyenetlen képességprofil. Autizmus spektrum zavar minden értelmi szinten előfordul, ami azt jelenti, hogy jelen lehet átlagos (vagy átlag feletti) intelligencia mellett éppen úgy, mint értelmi sérüléssel együtt járva.

Az óvodai nevelés kiemelt feladata:

- szociális, kommunikációs készségek célzott fejlesztése,

- autizmusból és a társuló fogyatékosságokból eredő fejlődési elmaradások lehetséges célirányos kompenzálása,
- sztereotíp, szociálisan nem megfelelő viselkedések kialakulásának megelőzése, illetve korrekciója,
- fogyatékosság-specifikus, protetikus, augmentatív környezet, eszközök, módszerek és szokásrendszer kialakítása és használatának elsajátítása.

A fejlődés egyéb pszichés zavarával (súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartásszabályozás zavarral) küzdő gyermek

A súlyos figyelem-, vagy magatartásszabályozás zavarával küzdő gyermek az ismeretelsajátítás, a tanulás, az önirányítás képességeinek fejlődését nehezítő különböző súlyosságú és komplexitású akadályozottságával küzd, ezekhez társulhatnak részképességzavarok. Az átlagnál nehezebben viselik a várakozást, a kivárás okozta feszültséget, a váratlan zajokat. Aktivizációs szintjük erősebben ingadozik, nyugtalanabbak. Nehezen tűrik a tevékenységeket szabályozó korlátokat, szabályokat, Állandó visszacsatolásra van szükségük a keretekről, sikeres teljesítményeikről.

Az óvodai nevelés kiemelt feladata:

- szocializáció fejlesztése,
- teljesítménykudarcok megelőzése,
- az inadaptív viselkedés, mint másodlagos helyzet kialakulásának elkerülése,
    - részképesség zavarok fennállása esetén azok korrekciója.

5. AZ ÓVODAI ÉLET TEVÉKENYSÉGFORMÁI ÉS A PEDAGÓGUS FELADATAI

Önkiszolgálás

A gyermekek az önállóság terén is különböző fejlettséget mutatnak. Önállóságuknak gátja lehet az esetleges társuló fogyatékosság (pl.: mozgáskoordinációs zavar). Ahhoz, hogy e téren eredmények szülessenek, alkalmat és időt kell adni a gyermeknek, s amit már önmaga el tud végezni, azt nem szabad helyette megtenni még akkor sem, ha sürget az idő, s a felnőtt gyorsabban, komfortosabban végezné el a feladatot.

Cél:

- a gyermek szükségleteinek megfelelő komfortérzés biztosítása, gondozás, gondoskodás,
- apró lépésekkel az önállóság elérésének segítése,
- verbális utasítások a beszédmegértés, a figyelem, az emlékezet, a gondolkodás fejlesztése,
- a testséma fejlesztése, tájékozódás a saját testen, a testrészek-ruhadarabok viszonyának felismerése,
- alapvető higiénés szokások kialakítása,
- az ápoltság, tisztaság igényének felkeltése,
- helyes viselkedési formák elsajátítása,
- a függetlenség érzésének segítése,
- téri tájékozódás elősegítése.

Feladatok az étkezési szokások területén:

- kanalazás megtanítása (merítés, szájhoz vitel, az étel megrágása, nyelés),
- a poharazás: a pohár felemelése, kortyolás, nyelés, a pohár letétele,
- a szalvéta használata,
- a villával való ismerkedés, használat (felszúrás vagy merítés),
- kérés, megköszönés,
- ügyesebb gyermekeknél az ételből való szedés,
- a rágás megtanítása, a helyes tempó elsajátíttatása,
- kenyér, vagy péksütemény fogása, leharapás, a kenyér és a rajta lévő feltét együttes elfogyasztása,
- a terítés folyamatának megismertetése,
- az étel és a hozzávaló eszközök felismerése,
- étkezés utáni teremrendezésben közreműködés.

Feladatok a tisztálkodás területén:

- vízcsap kinyitása, elzárása,
- folyékony szappan használatának lépései,
- a saját törölköző felismerése, használata,
- a kéz, arc szárazra törlése (segítséggel),
- önálló kéz- és arcmosás,
- fogmosásnál együttműködés, önálló fogmosás,
- étkezés előtti, utáni, bizonyos munkafolyamatok (pl. festés) utáni kézmosás igényének felkeltése.

Feladatok a szobatisztaságra nevelés területén:

- rendszeres ültetés mellett a szükséglet megfigyelése,
- a jelzés megtanítása,
- WC, vagy bili és a szükséglet elvégzése közti kapcsolat felismertetése,
- kérdésre jelezze szükségletét,
- önmagától jelzi szükségletét, képes visszatartani addig, míg a WC-re ér,
- a biliről a gyermek WC-re szoktatása,
- fiúk állva pisiltetésének megtanítása,
- WC-papír használata segítséggel,
- „baleset” jelzése,
- WC használatához szükséges ruhadarabok le-, felhúzása,
- WC-használat utáni kézmosás megtanítása.

Feladatok öltözés, vetkőzés területén:

- együttműködés az öltözésnél, vetkőzésnél,
- sapka, sál levétele,
- zipzár lehúzása,
- egyszerű ruhadarabok levétele (cipő, zokni, nadrág, stb.),

- vetkőzésnél kis segítségnyújtás (kigombolás, kikötés, cipőfűző meglazítása, stb.),
- egyszerű ruhadarabok felvétele, pl. sapka, bugyi, stb.,
- kis segítséggel öltözés (ruha elejének megmutatása, jobb-bal oldalnál segítés, befűzés, gombolás stb.),
- bizonyos ruhadarabok teljesen önálló felvétele.

Feladatok önálló munkafeladatok területén:

- saját hely felismerése (öltözőben, étkezésnél, alvásnál stb.),
- székek helyre rakása,
- játékok közös elrakása,
- közös teremrendezés,
- eszközök bevitele, kiosztása,
- egyszerű üzenet közvetítése óvodán belül,
- társak segítése,
- asztal letörlése,
- szemét összeszedése,
- székek felrakása,
- saját ruhadarabok, eszközök felismerése, elrakása,
- közös ágyazás, ágynemű, ágyak elrakása.

Játék

Az óvodáskorú gyermekek a szabadjáték-helyzetekben töltik el a legtöbb időt. Számukra ez a helyzet a tanulás, a tapasztalatok érzelmi feldolgozásának legfontosabb módja. A játék során együtt fedezik fel a szociális szerepeket és szabályokat, s közben fontos készségeket sajátítanak el. Mindeközben megtanulják a gyermekek önmaguk szabályozását, indulataik kontrollálását. Mivel a játékok keretéhez az elsődleges forrás a mindennapi élet, a gyermekeknek lehetőségük nyílik az emberek között interakciókról és kapcsolatokról alkotott elképzeléseik ellenőrzésére, illetve mások nézőpontjainak hatékonyabb megértésére. A kortárssal való játék során a

gyermekek összehasonlítják magukat egymással, a társ egyszerre utánzási modell és a viselkedés megerősítője.

Óvodásaink játékát nem az életkor, hanem a gyermek fejlettségi szintje határozza meg. Tükrözi az adott gyermek sérülés okozta elmaradását, értelmi állapotát, így gyakran alacsonyabb szintű és minőségileg is eltérő. Ez a különbözőség magával hozza, hogy a játékeszközök megfelelő használatát és magát a játéktevékenységet tanítanunk kell. A csoportban a játékok, eszközök elrendezése támogatja a különböző játékformákban rejlő élményszerzési lehetőségeket. A játék feltételeinek megteremtése a pedagógus feladata.

Ehhez ismernünk kell a gyermek szükségleteit, egyéni tapasztalatait, érdeklődését, a szülői ház szokásait, s értenünk kell a gyermektől érkező információkat, jelzéseket. A játék együtt-játszást, együttes cselekedtetést jelent, ahol a pedagógus szerepe fokozatosan csökken, helyét a játékkezdeményezés, majd az egyre önállóbb játék veszi át. A játéktevékenység szervezésénél a gyermek adott tevékenységéből, motiváltságából indulunk ki, miközben a pedagógus igyekszik indirekt tevékenységbe, illetve kezdeményezésébe bevonni a gyermekeket. Az e kezdeményezéseken elsajátított játékokat hasznosítjuk a többi foglalkozáson is.

Cél:

- játékkedv felkeltése,
- játékeszközök adekvát használata,
- napi struktúrán belül az önállóan végezhető szabadidős tevékenységek repertoárjának bővítése,
- konstruálás megismertetése,
- elemi szerepjátékok megismertetése, bevezetése,
- mozgás, a megfigyelőképesség, a figyelem, az emlékezet, a beszéd, a képzelet fejlesztése,
- ismeretnyújtás a környezet tárgyairól,
- népi játékok, mondókák, énekes játékok segítségével elemi szabályok megtanítása, a zenei hallás, a ritmusérzék fejlesztése,
- a játéktevékenység örömforrásának biztosítása,
- önálló, elmélyült, kitartó játék segítése,
- mintakövetés, modellkövetés, az interakció támogatása,

- a gyermek társas és kommunikációs készségeinek fejlesztése,
- kortárskapcsolatok kialakítása

Elvárások óvodáskor végén:

- ismerjék az alapvető játékokat,
- játszanak rövid ideig adekvátan, próbálják a játékeszközöket funkcionálisan használni,
- válasszanak maguknak eszközt, használat után tegyék helyre (segítséggel),
- kérjék el (segítséggel) a játékot, igyekezzenek társaikhoz türelmesnek lenni,
- (segítséggel) próbáljanak egyszerű építményt konstruálni,
- játszanak szerepjátékot/ a szerepjátékok elemei jelenjenek meg játékukban,
- ismerjenek dalos játékokat, kapcsolódjanak be körjátékokba,
- tudjanak (rövid ideig) együtt játszani,
- ismerjék a játszótéri játékokat, (segítséggel) használják azokat rendeltetés szerint,
- tudjanak/próbáljanak a játék folyamán kommunikálni.

Verselés, mesélés

A mese a gyermekek érzelmi-értelmi és erkölcsi fejlesztésének egyik legfőbb segítője. Biztonságuk kialakításához nélkülözhetetlenek a mondókák, dúdolók, versek és a mindennapos mesehallgatás. Az irodalmi élmények a befogadás, beleélés, átérzés által a mű továbbélését segítik a gyermekben.

A mesehallgatás során a mesélővel való személyes kapcsolatban a gyermek nagy érzelmi biztonságban érzi magát. Eleven belső képvilágot jelenít meg, ez a folyamat a gyermeki élményfeldolgozás legfontosabb formája. Szókincsük bővül az irodalmi alkotásokban megismert és jelentéstartalommal bíró szavakkal. Mese, vers, mondóka a nyelvtanilag helyes mondatok formálására, tiszta kiejtésre, kifejező előadásmódra ad lehetőséget. Ünnepeinkhez kapcsolódó hagyományok, irodalmi anyagok bővítik a szókincset.

Fontosnak tartjuk, hogy a mese és a játék együttese, az óvodába lépés pillanatától kezdve az iskoláig, minden nap jelen legyen a gyermekek életében. A mindennapi mesélés, verselés, mondókázás során érzelmi biztonságot nyújtunk a gyermekeknek, miközben fejlesztjük

emlékezetüket, képzeletüket. A heti tervekhez, aktualitásokhoz, napi tevékenységekhez kapcsolódó mesével, verssel segítjük a megismerési folyamatot. Verseléskor ügyelünk arra, hogy a ritmus, dallam és a rímek összecsengése konkrét, tapasztalható dolgokhoz kötődő élmény legyen. Kialakítjuk a mesemondásnak a csoportra jellemző szokásait. Tudatosan fejlesztjük a mese, vers által a gyermekek anyanyelvi kultúráját, szókincsét, irodalom iránti szeretetét. A mindennapos meséléshez, dramatizáláshoz, bábozáshoz elengedhetetlenül fontos a meghitt, állandó hely kialakítása. A napirendben is kiemelt helye van a mesélésnek. A szervezett, tervezett mese-vers kezdeményezésen kívül az alvás előtti mesék nyugtató hatásával biztosítjuk a gyermekek ellazulását. A kötetlen verselésen, mesélésen kívül alkalmazzuk a bábozást, dramatizálást, mint a gyermekek által kedvelt előadásmódokat.
Bibliai történetek elmondásakor törekednünk kell az érthető megfogalmazásra, a fogyatékosságnak, fejlettségnek megfelelő átadásra.

Cél:

- a gyermekirodalom sajátos eszközeinek alkalmazásával a gyermekek sokoldalú, harmonikus fejlődésének elősegítése,
- az irodalom közvetítésén keresztül az anyanyelv szépségének megismerése,
- az irodalmi anyag igényes kiválasztásával, a befogadás lehetséges feltételeinek biztosítása,
- a gyermek, irodalmi érdeklődésének felkeltése, az irodalom szeretetének megalapozása, önálló mesemondásra törekvés, a könyvek szeretetével „olvasóvá" nevelés,
- a beszédszervek fejlesztése, szókincsbővítés, helyes és szép kiejtés, hangsúlyozás, beszédritmus alakítása,
- az értelmi képességek (emlékezet és a képzelet) fejlesztése,
- az önkifejezés érvényesítése (drámajáték, dramatizálás, bábozás),
- erkölcsi fogalmak kialakítása, jellemformálás a mesék, dramatikus játékok, szituációs, szimulációs játékok során,
- pozitív viselkedésformák alakítása.

Elvárások óvodáskor végén:

- szeressék a meséket, verseket, mondókákat, irodalmi alkotásokat,

- ismert meséket képek alapján képesek legyenek felismerni, felidézni,
- a gyermekek szívesen ismételgessék a verseket, mondókákat,
- várják, igényeljék a mesehallgatást,
- szívesen meséljenek, bábozzanak,
- tudjanak meséket, történeteket megjegyezni, kitalálni, s azt mozgással megjeleníteni, kifejezni.

Ének, zene, népi játék, tánc

A művészeti nevelés szerves része a zenei nevelés, amely az érzelmeken keresztül hat a gyermekekre, és sokoldalú fejlődésüket segíti elő. Az óvodáskor a magyar zenei anyanyelv megalapozásának a korszaka.

Az éneklés és az ehhez kapcsolódó mozgásanyag óvodai életünk egészét átszövi, komplexen kapcsolódik a mindennapi tevékenységekhez. Az első óvodai naptól kezdődően sokat énekelünk, mondókázunk együtt a gyermekekkel, mely fokozza biztonságérzetüket. Naponta kezdeményezünk énekes játékokat, ahol az éneklés és a játékos mozgás szoros egységben él, a személyes kapcsolat adja meg a játék lényegét.

A gyermektánc alapjait az óvodában használt játékos mozdulatok alkotják: a járás, egyszerű ismétlődő mozdulatformák, körjáték, forgás, páros forgás, guggolás, kifordulás, párválasztás, kaputartás, a kör alakzat kombinációi– mind a későbbi tánc mozgáselemei. Ezekből később könnyen összeállítható egy-egy lépéssorozat, gyermektánc. Az óvodáskorú gyermek mozgása egyszerű, természetes. Tervszerűen és céltudatosan kell fejlesztenünk a mozgáskészséget.

Zenei nevelés színterei:

- a gyermek által kezdeményezett, játékhoz kapcsolódó spontán éneklés (szerepjáték, gyurmázás, gyakorlójáték, mozgásos játék közben, azt kiegészítve),
- alkalomszerű dalos játék, gyermek által kezdeményezve,
- pedagógus által tervezett, szervezett foglalkozás.

Cél:

- a gyermek zenei ízlésének, zenei anyanyelvének megalapozása, érdeklődésének felkeltése, hangulatkeltés, motiválás,

- a gyermekek személyiségének, jellemének a formálása, a gátlások oldása,
- a közös éneklés, mozgás általi élménynyújtás - közösségi érzés erősítése,
- a zenei hallás, éneklési készség, ritmusérzék és mozgás fejlesztése,
- a beszédkészség fejlesztése - a zene élményének kifejezése a beszédben, utánzásra késztetés, a beszéd, mozgás, zene, játék összekapcsolása,
- a környezet hangjainak felismerése, differenciálása,
- a zenehallgatás megszerettetése,
- egyszerű népi mondókák, dalos játékok, énekek megismertetése,
- ritmushangszerek, egyszerű hangszerek megismerése, használata,
- hagyományőrzés népi játékokon, dalokon, mondókákon keresztül.

Elvárások óvodáskor végén:

- szívesen hallgassanak énekeket, zenét, énekeljenek; dúdoljanak,
- szívesen vegyenek részt dalos játékokban,
- ismerjék fel a tanult mondókákat, dalokat,
- (segítséggel) használják a ritmushangszereket,
- ismerjék fel az egyszerű hangszereket,
- próbálják egyenletes lüktetéssel kísérni a tanult mondókákat, dalokat,
- (segítséggel) képesek legyenek a körforma megtartására, az egyszerű ismétlődő mozdulatformák kivitelezésére.

Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka

Az óvodai élet minden tevékenységét átszövik a kreativitás fejlesztését elősegítő elemek. Az óvodába lépés első pillanatától gyermekeinknek az egész nap folyamán lehetősége nyílik az ábrázoló tevékenységekre, amelyek beleépülnek a játékba, még a szabadban is.
Gyermekkorban az érzéki megismerésé a főszerep, s főként képekben fogja fel a világot. A világ képi megismerése a személyiségfejlesztés fontos eszköze, így mindent el kell követnünk, hogy a vizuális élmények ne kerüljék el a gyermekeket, s hogy ezekre ábrázolás formájában is

válaszolhasson. Az ábrázolási képesség fejlesztésének alapja a tárgyakról és a környezetről szerzett minél több érzékszerv bevonásával gyűjtött tapasztalat. A feladatok eredményes kivitelezése megalapozza a gyermek érzékszerveinek összerendeződését, fejleszti a képzelőerőt és a kreativitást. Alkotás közben gyakran hallgatunk zenét, énekelünk, dudorászunk, mondókát, verset mondunk. A tevékenységet nem szorítjuk szűk időkeretek közé.

Cél:

- esztétikai igény, ízlés, alkotóképesség megalapozása,
- egyéni képességekhez igazodva a képi gondolkodás, a tér, a forma, a színképzet fejlesztése,
- a tevékenység örömének, az alkotás igényének kialakítása,
- törekvés az önkifejezésre, a környezet esztétikai alakítására,
- esztétikai élmények befogadása,
- a gyermekek megismertetése a különböző anyagokkal, eszközökkel és technikákkal; a rajzolás, festés, mintázás és kézimunka különböző technikai alapelemeivel és eljárásaival, a helyes ceruzafogás megalapozás, kialakítása,
- saját rajzaik, alkotásaik értékként való kezelése,
- népművészeti elemekkel, szokásokkal, hagyományokkal, nemzeti szimbólumokkal való ismerkedés,
- tapintás és észlelés, finommotorika fejlesztése, a kéz izomerejének szabályozása, célirányos kézmozgások kialakítása,
- szem és kéz közti koordináció kialakítása,
- látás - tapintás - mozgásérzet együttes szabályozása,
- dominancia kialakításának segítése,
- testséma fejlesztése,
- figyelem, az emlékezet, az ügyesség fejlesztése,
- téri tájékozódás fejlesztése,
- analizáló, szintetizáló készség megalapozása,
- egyszerű ok-okozati összefüggések érzékeltetése,

- beszédkészség fejlesztése,
- alapszínek és egyszerű formák megismertetése.

Elvárások óvodáskor végén:

- szívesen vegyen részt a tevékenységben,
- tudjon rövid ideig helyhez kötötten alkotni,
- alakuljon ki kétujjas fogása,
- használja a rajzolás, mintázás, kézi munka tevékenységen megismert eszközöket,
- alakuljon ki a megközelítőleg helyes ceruzafogása,
- próbáljon egyszerű ábrát, ritmikus sort kirakni,
- próbáljon pontosan illeszteni,
- igyekezzen munkájában balról-jobbra haladni,
- igyekezzen a papírhatárt betartani,
- rajzában kezdjen kialakulni a helyes nyomaték.

Külső világ tevékeny megismerése

A környezeti nevelésnek alkotó elemként kell megjelennie az óvodai nevelésben. Az óvodás korú gyermek az őt körülvevő világ iránt érdeklődő. A környező valóság befogadása a megismerő funkciók működésén keresztül történik. Ezért fontos számunkra, hogy a megismerő-tevékenységet a pontos érzékelés, észlelés, megfigyelés nevelésével segítsük. Fokozatosan ismertetjük meg a gyermekekkel a szűkebb természeti és társadalmi környezetüket, majd a tágabb világot. E közben kialakítjuk, erősítjük a tárgyi, természeti és emberi környezethez fűződő érzelmi kapcsolatukat. Minden foglalkozást a közösen átélt, látott, hallott, érzékelt, kézzel fogható élményekre építünk.

Részt veszünk a szelektív hulladékgyűjtésben, igyekszünk gondot fordítani az újrahasznosításra. Kiskert gondozásánál, veteményezésnél tevékenyek vagyunk. A spontán és tudatosan szervezett ismeretszerzés során az egyéni különbségek figyelembevételével differenciáltan fejlesztjük a gyermekek értelmi képességeit. Megtapasztaltatjuk a gyermekekkel a környezetvédelem fontosságát és általunk is megvalósítható lehetőségeit.

Természeti és társadalmi környezet:

A gyermek aktivitása és érdeklődése során tapasztalatokat szerez a szűkebb és tágabb természeti-emberi-tárgyi környezet formai, mennyiségi, téri viszonyairól. A valóság felfedezése során pozitív érzelmi viszonya alakul a természethez, az emberi alkotásokhoz, tanulja azok védelmét, az értékek megőrzését. A gyermek, miközben felfedezi környezetét, olyan tapasztalatok birtokába jut, amelyek a környezetben való, életkorának megfelelő biztos eligazodáshoz, tájékozódáshoz szükségesek.

Megismeri a szülőföld, az ott élő emberek, a hazai táj, a helyi hagyományok és néphagyományok, szokások, a közösséghez való tartozás élményét, a nemzeti, családi és a tárgyi kultúra értékeit, megtanulja ezek szeretetét, védelmét.

Matematikai tapasztalatok gazdagítása:

A gyermek a környezet megismerése során matematikai tartalmú tapasztalatoknak, ismereteknek is birtokába jut, és azokat a tevékenységeiben alkalmazza. Felismeri a mennyiségi, alaki, nagyságbeli és téri viszonyokat: alakul ítélőképessége, fejlődik tér-, sík- és mennyiségszemlélete.

Cél:

- természeti, emberi, tárgyi környezet formai, mennyiségi, téri viszonyairól szerezhető gyermeki tapasztalatok biztosítása,
- feladattudat, felelősségérzet kialakítása a környezet védelme iránt,
- tapasztalatok révén a tájékozódó képesség formálása – a kíváncsiság, az érdeklődés, a megismerni vágyás felkeltésével, ébren tartásával,
- pozitív érzelmi viszony kialakítása a szülőföldhöz, környezethez,
- gondolkodás képességének alakítása az értelmi, érzelmi életük gazdagságával, a tapasztalatokban rejlő összefüggések felfedezésével, a befogadó, értékelő, elfogadó viselkedésük élményszerűségével,
- kommunikációs készségek fejlesztése a beszédkedv növelésével, az ismeretek gyarapításán, rendszerezésén, elmélyítésén keresztül a szókincs bővítésével, ítéletek alkotásával, gyakori kommunikációval, cselekvések, gondolatok szóbeli megfogalmazásával, logikus

gondolkodásra késztető helyzetekkel, az összefüggő beszéd gyakorlásával, térbeli relációk, méretek, arányok, irányok megnevezésével,

- önálló véleményalkotás, döntési képességek fejlődésének a segítése a kortárs kapcsolatokban és a környezet alakításában,
- környezettudatos magatartás alapozása, formálása, alakítása – a fenntartható fejlődés érdekében.

Elvárások óvodáskor végén:

- ismerjék (néhány) személyes adatukat,
- tudjanak különbséget tenni az évszakok között,
- tájékozódjanak biztonsággal a szűkebb környezetükben,
- ismerjenek több a háziállatot, vadon élő állatot,
- ismerjenek néhány környezetükben előforduló növényt és azok gondozását,
- ismerjenek több közlekedési eszközt, legyen gyakorlatuk az elemi közlekedési szabályok betartásában,
- ismerjék a környezet megóvásának legfontosabb szabályait (elzárják a vízcsapot, ismerik a szelektív hulladékgyűjtés szabályait, ismerik, hogy szemétből is lehet valamit készíteni),
- össze tudják a tárgyakat hasonlítani mennyiség, nagyság, szín és forma szerint,
- képesek halmazokat összehasonlítani, tulajdonság szerint szétválogatni,
- felismerik a sorba rendezés logikáját, azt képesek jól folytatni a megkezdett sort,
- felismerik az alapvető síkformákat, azonosítják azokat: kör, négyzet, téglalap, háromszög,
- képesek részekből az egészet kirakni,
- azonosságokat, különbségeket képesek felismerni és megfogalmazni.

Mindennapos mozgás

A gyermek legalapvetőbb szükséglete, természetes megnyilvánulási formája a mozgás. A rendszeres, örömmel végzett, közösségben történő testmozgás hozzájárul a gyermek optimális személyiségfejlődéséhez, továbbá az egészséges életvitel kialakulásához. A tevékenység alapvető szervezeti keretei a következők: *a)* spontán,

aktív szabad játékban megjelenő mozgásos tevékenység, *b)* irányított, mindennapos mozgásfejlesztés, *c)* szervezett mozgásos tevékenység.

1. A rendszeres egészségfejlesztő testmozgás, a gyermekek egyéni fejlettségi szintjéhez igazodó mozgásos játékok és feladatok, a pszichomotoros készségek és képességek kialakításának, formálásának és fejlesztésének eszközei. Az óvodáskor a természetes hely-, helyzetváltoztató és finommotoros mozgáskészségek tanulásának, valamint a mozgáskoordináció intenzív fejlődésének szakasza, amelyeket sokszínű, változatos és örömteli, érzelmi biztonságban zajló gyakorlási formákkal, játékokkal szükséges elősegíteni. Ezzel biztosítható a mozgás és az értelmi fejlődés kedvező egymásra hatása. Az óvodai élet minden napján biztosított aktív szabad játék mellett hangsúlyosan jelennek meg az irányított mozgásos tevékenységek, amelyek játékos környezetben és játékba ágyazottan fejlesztik az alapvető mozgáskészségeket és a kapcsolódó fogalmi rendszert.
2. A mozgásos játékok, tevékenységek, feladatok spontán és szervezett mindennapos alkalmazása kedvezően hatnak a kondicionális képességek közül különösen az erő és az állóképesség fejlődésére, amelyek befolyásolják a gyermeki szervezet teherbíró képességét, egészséges fejlődését. Fontos szerepük van a helyes testtartáshoz szükséges izomegyensúly kialakulásában, felerősítik, kiegészítik a gondozás és egészséges életmódra nevelés hatásait.
3. A spontán, a szabad játék kereteiben végzett mozgásos tevékenységeket kiegészítik az irányított mozgásos tevékenységek. A komplex testmozgások beépülnek az óvodai élet egyéb tevékenységeibe is, miközben együtt hatnak a gyermek személyiségének – a pozitív énkép, önkontroll, érzelemszabályozás, szabálykövető társas viselkedés, együttműködés, kommunikáció, problémamegoldó gondolkodás, tanulási képesség – fejlődésére.
4. Az egészségfejlesztő testmozgást az óvodai nevelés minden napján, az egyéni szükségleteket és képességeket figyelembe véve, minden gyermek számára biztosítani kell. Törekedni kell a gyermekeket legjobban fejlesztő, kooperatív mozgásos játékok széles körű alkalmazására, a szabad levegő kihasználására.
5. A mindennapos irányított testmozgás részét képezhetik a zenére, zenei ritmusra végzett mozgásos feladatok, (népi) játékok és táncok (kiemelten a néptánc), amelyek jelentős mértékben segítik a mozgáskultúra játékos, táncos úton történő fejlesztését. A

mindennapos testmozgás az óvodai tornaszobában, a csoportszobában vagy a játszóudvaron is megszervezhető.

Habilitációs, rehabilitációs foglalkozások

Az óvodai nevelésben résztvevő gyermekek diagnózisuk szerint egészségügyi és pedagógiai habilitációban, rehabilitációban részesülnek.

A tanulási folyamatok eredményességéhez az alapvető kognitív funkciók megfelelő működésére van szükség. A kognitív funkciók fejlesztése az értelmi nevelés központi feladata. Nem külön fejlesztésre kell törekednünk, hanem a megismerési folyamat egészének fejlesztésére. Az értelmi képességeket a cselekvéssel szoros összefüggésben kell fejleszteni. A kognitív funkciók fejlesztésének speciális szempontjai a gyermekek fejlettségi állapotából adódnak.

Folytatunk kommunikációs célú beszédfejlesztést, melyet a kommunikációra történő tudatos ráhangolással kezdünk. A fejlesztésnél hangsúlyozottan figyelembe vesszük a nonverbális csatornákat is. Fejlesztjük a környezetből jövő jelzések iránti érzékenységet, azok felismerését és a megfelelő válaszadást. Amennyiben a gyermek kommunikációs készségei indokolják, alternatív kommunikációs eszközök használatával, tanításával segítjük a kommunikációs folyamatokat.

Az alkalmazott fejlesztések egyéni, és csoportos terápia formájában valósulnak meg:

- logopédiai fejlesztés,
- komplex gyógypedagógiai fejlesztés,
- nyelv- és beszédfejlesztés,
- mozgásfejlesztés,
- állatasszisztált terápia.

6. AZ ÓVODA KAPCSOLATAI, EGYÜTTMŰKÖDÉSI FORMÁI

Az óvoda és a család kapcsolata

A Biblia, mikor nevelésről szól, mindig a családot helyezi előtérbe. A keresztyén pedagógustól ez fokozott alázatot kíván, a gyermekek életében nem mi vagyunk a legfontosabb személy, hanem a szülő. Feladatunk a család és az óvoda együttműködésének megszervezése, a családok

segítése a gyermek keresztyén lelkiségben való neveléséhez. Ezt türelemmel, megértéssel és szeretettel kell tennünk.

A családdal való szoros együttműködéshez szükséges, hogy eredményes legyen a kapcsolattartásunk. Ebben meghatározó a pedagógus magatartása, melyben a következő elvek érvényesülnek:

- a szülőknek érezniük kell, hogy a gyermeket minden körülmények között szeretjük, elfogadjuk, jó és rossz tulajdonságaival együtt,
- nevelői és emberi magatartásunk elismerést, tiszteletet, bátor közeledést váltson ki a szülőben,
- bíznia kell titoktartásunkban, segítőkészségünkben, tanácsainkban, s tételezze fel a kölcsönös bizalmat,
- pedagógusaink figyelembe veszik a családok sajátosságait, szokásait. Az együttműködésüket, segítségnyújtásukat a családnak megfelelő megoldással ajánlják, adják,
- a gyermekről alkotott véleményünk mindig tartalmazzon pozitív megítélést, a javítanivalóra konkrét segítséget adjunk. Tájékozódó közeledésünkből ne a család titkainak kifürkészését érezze, hanem a gyermek nem megfelelő fejlődésére utaló lehetőségek feltárását.

Az együttműködéshez ismernünk kell:

- a család értékrendjét, életvitelét, nyitottságát,
- a család szerkezetét, generációk, szülők kapcsolatát,
- a gyermek helyét a testvérkapcsolatban,
- a szülők ambícióit, szokásait,
- a szülők gyermekismeretét, nevelési kérdésekben való jártasságukat, elképzeléseiket,
- nevelési problémáikat,
- a család anyagi helyzetét, (lakásmegoldás, munkanélküliség),
- az óvodai neveléssel szembeni elvárásokat.

Az óvodáinkban a szülői képviseletet a Szülői Szervezetek látják el.

Kapcsolattartás formái

Írásbeli: faliújság, gyermekmunkák kiállítása, meghívók rendezvényekre

Szóbeli: családlátogatás, naponkénti párbeszéd, fogadóóra, nyílt napok, szülői értekezlet, munkadélután.

a) Családlátogatás, melynek célja a gyermeket otthonában megismerni, szociális helyzetét felmérni, betekinteni az otthoni családi kapcsolatokba és a családi nevelésbe, ismerkedési lehetőség óvodába lépés előtt.

Eljárás rendje: a szülővel előre egyeztetett időpontban- a látogatás előtt legalább 1-2 nappal.

Rögzített dokumentumok: A csoportnaplóban jelöljük a látogatás idejét.

b) Naponkénti párbeszéd

Célja: egymás kölcsönös, reális tájékoztatása, tanácsadása.

Eljárás rendje: az óvónő - figyelembe véve a családok sajátosságait, szokásait a segítségnyújtást családhoz illesztett megoldással segíti.

c) Fogadóóra

Célja: az egyéni problémák megbeszélése.

Eljárás rendje: kezdeményezheti a szülő vagy a pedagógus. A megbeszélés előtt egy héttel /rugalmasan/.

d) Nyílt napok

Célja: óvodaválasztás előtt a szülők ismerjék meg az óvoda belső életét, óvodásaink szülei lássanak bele a napi eseményekbe, a csoportban folyó munkába.

e) Szülői értekezletek

Célja: az óvodára, a csoportra vonatkozó közérdekű információk átadása. Fontos, érdeklődésre számot adó, ismeretterjesztő előadások tartása, szervezése.

Eljárás rendje: A szülőket egy héttel az értekezlet előtt írásban értesítjük.

Rögzített dokumentumok: jelenléti ív, jegyzőkönyv.

f) Rendezvények

Célja: a szülők közötti jó kapcsolat és a szülő és óvoda közötti jó kapcsolat ápolása. Lehetőséget biztosítani az óvodai életbe való betekintésre.

Eljárás rendje: egy héttel a rendezvény előtt meghívók átadása személyesen.

Rögzített dokumentumok: A csoportnaplóban a szervezési feladatoknál jelenik meg.

g) Faliújság

Célja: aktuális információk az óvoda és a csoportok életéről. Itt van a Házirend egy példányának helye és az étlap is mindig itt található.

Eljárás rendje: Folyamatában biztosítani az aktualitást.

h) Gyermekmunkák kiállítása

Célja: a szülők ismerjék meg és gyönyörködjenek a gyermekeik alkotásaiban. Ízlésformálás, esztétikus dekorálás, a gyermekközeli környezet kialakításával.

Eljárás rendje: Folyamatos, állandó, tükrözi az óvodai tevékenységeket.

i) Közös kirándulás

A fenntartóval való kapcsolat

Kapcsolatunk hivatalos, támogató, segítő jellegű.

Gyülekezetekkel való kapcsolat

Célja: A gyermek tapasztalatot szerezhet arról, hogy a felnőttek éppen olyan bizalommal, szeretettel és alázattal fordulnak Istenhez, mint ahogyan azt az óvodai közösségben átélte.
Örömmel hallja az óvodában megismert bibliai történeteket, aranymondásokat, s ezek megerősítést jelentenek, igazi kinccsé válnak számára.
A gyülekezetek tagjai megismerik óvodánk nevelőmunkájának áldásait, s felismerve e szolgálat fontosságát, segítik azt.

Kapcsolattartási formák:

- meghívjuk a gyülekezet lelkipásztorát, presbitériumát és az érdeklődő egyháztagokat az ünnepségeinkre, szülői értekezletekre, nyílt napra, családi napra,
- templomlátogatás, ismerkedés a templommal és a főbb szabályokkal.

Társintézményekkel való kapcsolat

- tagintézményeink óvodáival hospitálások szervezése, szakmai előadások, jó gyakorlatok bemutatása, szakmai anyagok kidolgozása,
- országos szinten a református óvodákkal való kapcsolattartás formája a Református Óvodák Országos találkozóján való részvétel minden évben, tavasszal,
- helyi református óvodákkal nyílt napok, hospitálások szervezése, szakmai előadások, jó gyakorlatok bemutatása, segítségnyújtás, közös rendezvényeken való részvétel,
- városi/ helyi óvodákkal a partneri viszony kialakítása, kölcsönös segítségnyújtás,

- kapcsolat a bölcsődékkel, iskolákkal, melynek célja egymás munkájának megismerése, tiszteletben tartása, szükség szerinti összehangolása az egymásra épülő fokozatokba való sikeres átlépés érdekében.

Munkánkat segítő intézményekkel való kapcsolat

Rendszeres vagy eseti együttműködés az alábbi intézményekkel a gyermekek egészséges személyiségfejlődése, speciális fejlesztésük, valamint jogaik érvényesítése érdekében:

- az országban működő pedagógiai szakszolgálatokkal,
- Gyermekjóléti Szolgálattal,
- Családsegítő Szolgálattal,
- Gyámügyi Hivatallal,

Kapcsolattartás formái: Esetmegbeszélés, szülők tájékoztatása, előadás, együttműködés a gyermekek számára előírt szakirányú (gyógypedagógiai) fejlesztésekben.

Külső szakmai kapcsolatok

Református Pedagógiai Intézet

Kapcsolattartás formái: pedagógus továbbképzések, szaktanácsadás igénybevétele, előadásokon, konferenciákon való részvétel, szakmai dokumentumok készítésében segítségadás, esetenként kutatási, elemzési célú szakmai információk cseréje.

Kapcsolat közművelődési intézményekkel

Rendszeresen látogatjuk a gyermekekkel helyi művelődési házak rendezvényeit. Lehetőség szerint részt veszünk színházi előadáson, kiállítási alkalmakon. Könyvtárat látogatunk.

7. AZ ÓVODA PEDAGÓGIAI DOKUMENTUMAI

Az óvoda pedagógiai programja adja az alapot pedagógiai munkánk tervezésekor.

Óvodai csoportnapló, mely az oviKRÉTA-ban kerül rögzítésre.

Az óvoda pedagógiai programja alapján a nevelőmunka tervezésének dokumentálására szolgál.

Az óvodai csoportnapló tartalmazza:

a) gyermekek nevét és óvodai jelét,
b) hiányzók és jelenlévők számát havi bontásban, hiányzás összesítőt csoportonkénti bontásban, korcsoport statisztikát

c) azon gyermekek számát, akik bölcsődések voltak,
d) a nevelési évben tankötelessé váló gyermekek nevét,
e) a napirendet, a napirend szerinti tevékenységek időtartamát és a tevékenységeket,
f) a hetente ismétlődő közös tevékenységeket tartalmazó heti rendet napi bontásban,
g) nevelési éven belüli időszakonként a nevelési feladatokat, a szervezési feladatokat (egészséges életmód alakítása, egészségnevelési feladatok, játék, közösségi nevelés feladatai, munka jellegű tevékenységek),
h) a gyermekek fejlődését elősegítő tartalmakat az alábbi bontásban:

- verselés, mesélés,
- ének, zene, népi játék, tánc,
- rajzolás, festés, mintázás, kézimunka,
- mindennapos mozgás,
- a külső világ tevékeny megismerése,
- hitélet.

i) az értékeléseket, a hivatalos látogatásokat (a látogatás célja, időpontja, a látogató neve és beosztása),
j) a gyermekek egyéni lapját,
k) a gyermek fejlődését nyomon követő dokumentációt,
l) mulasztások, étkezés nyilvántartását.

A gyermek fejlődésének nyomonkövetése:

- a gyermek fejlődési ütemének ellenőrzése,
- a gyermek fejlődésének és fejlesztésének regisztrálása,
- a pedagógus a tanév elején a gyermek képességeinek, saját kompetenciájának megfelelően bemeneti állapotmegismerést készít. Megfigyeléseit, tapasztalatait írásban rögzíti,
- a megfigyelések alapján, valamint a gyermek gyógypedagógiai, pszichológiai, orvosi leletek, a szakértői bizottság által a szakértői véleményben megfogalmazott útmutatások ismeretében készül el a gyermek egyéni fejlesztési terve, melyet félévkor felülvizsgálunk, állapot szerint újat készítünk,

- az egyéni fejlesztési terv a kis lépések, a fokozatosság, az egymásra épülő fejlesztési tartalmak elvét alkalmazza. A pedagógusok rendszeres esetmegbeszéléseken keresik a lehető legjobb megoldást egy-egy gyermek számára,
- a szülők napi beszélgetések, eseti találkozások, megbeszélések, a gyermekek munkáiból, a közös események, rendezvények alkalmával győződhetnek meg az óvodai fejlesztés hatásairól.

A gyermekek értékelése

Ellenőrzési munkánk akkor hatékony, ha a folyamatot nézzük. A folyamatos megfigyelések, tapasztalatok gyűjtése, rendszerezése, azok fejlesztő, előremutató összegzése adja a továbblépések alapját.

- Óvodába lépéskor a pedagógus egy részletes kérdőív alapján elkészíti az anamnézis értékelést, melynek területei: családi környezet; születés előtti, születési, születés utáni események; a gyermek egészsége; fejlődési adatok; a gyermek szocializáltsága; érzelmi, indulati élete, viselkedése; gyermeki figyelem; alvási szokások.
- Megfigyelései, tapasztalatai alapján félévente képességértékelést és pedagógiai értékelést készít. Az értékelésnek megfelelően készül a következő félév fejlesztési terve. Az értékelések eredményeiről a pedagógus a szülőket tájékoztatja. Az értékelés megismeréséről a szülő írásban nyilatkozik.

Protokoll

A Református Egységes Gyógypedagógiai, Konduktív Pedagógiai Módszertani Intézmény, Óvoda, Általános és Fejlesztő Nevelés-Oktatást Végző Iskola és Pedagógiai Szakszolgálat Óvodai Protokollja az intézmény belső dokumentuma, mely az óvodák dolgozóinak szakmai és adminisztratív területen nyújt segítséget.

8. A GYERMEKEK ESÉLYEGYENLŐSÉGÉT SZOLGÁLÓ INTÉZKEDÉSEK

Az egyenlő bánásmód követelménye és esélyegyenlőség előmozdítása akkor valósulhat meg, ha általánossá válik az a gyakorlat, hogy minden gyermeknek veleszületett joga van az emberi méltósághoz. Ezért az egyenlő hozzáférés megteremtése, a gyermeki jogok biztosítása elengedhetetlen.

Cél:

- az óvodáztatás biztosítása a célcsoport körében,
- a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek óvodai beíratásának támogatása,
- a nevelésbe történő bekapcsolódás feltételeinek biztosítása

Intézkedések:

- a szülők munkába állását lehetővé tévő nyitvatartás kialakítása,
- felvételi kérelmek elbírálásának kiemelt szempontja az esélyegyenlőség,
- olyan csoportalakítási elv kiválasztása, amely biztosítja a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek arányos eloszlását,
- a gyermekek egyénre szabott beszoktatásának biztosítása, a többi gyermek érdekeinek figyelembevételével, és érzelmeik tiszteletben tartásával,
- igazolatlan hiányzások minimalizálása, okok feltárása,
- intézményi kapacitások fejlesztése, szemlélet, látókör bővítése,
- pedagógusok módszertani kultúrájának megújítása, korszerű, kultúraazonos pedagógiai eljárások, konfliktuskezelési technikák elsajátítása,
- a belső kommunikáció hatékonyságának biztosítása,
- egyenlő hozzáférés biztosítása az óvodai neveléshez kapcsolódó szolgáltatásokhoz,
- egyéni foglalkozásokon való részvétel biztosítása, egyéni fejlesztési terv alapján – esetmegbeszélések,
- anyagi támogatás biztosítása (fenntartói, alapítványi, pályázati),
- a gyermek fejlődésének nyomon követése, regisztrálása,
- személyes kapcsolat kialakítása minden szülővel,
- gyermekjóléti szolgáltatások kezdeményezése, illetve szervezése (ruhák, játékok, könyvek gyűjtése, adományozása, kölcsönzése; kirándulások, táborok szervezése; rendezvények látogatása),
- Református Szeretetszolgálattal való kapcsolattartás,
- a szociális ellátórendszerrel való aktív együttműködés,
- együttműködések kialakítása az óvodán kívüli szervezetekkel:

- gyermekjóléti, családsegítő szolgálat,
- védőnői hálózat,
- civil szervezetek.

9. GYERMEKVÉDELEM

A gyermekek nevelése elsősorban a család feladata, az óvoda segítő, kiegészítő szerepet tölt be. Minden esetben a gyermekek érdekeit kell képviselnünk, és ezt semmilyen más érdek nem előzheti meg.

Fontos feladatunk az egyéni sorsokkal való törődés, a családok gondjainak észrevétele, a segítségnyújtás, szükség esetén jelzés a megfelelő szerv felé.

Feladatunk:

- a segítségnyújtás és a hátrányok enyhítése lehetőségeinkhez mérten, az óvodai kereteken belül,
- a szociális hátrányok enyhítését segítő tevékenységek megszervezése,
- a családi nevelés erősítésében mintaadás, segítségnyújtás, tanácsadás,
- a gyermek jogainak védelme, érvényesítése, kötelességek tudatosítása.

Tevékenységeink:

- óvodásaink szociális és kulturális hátterének felmérése, helyzetkép készítése,
- a hátrányos helyzetű és halmozottan hátrányos helyzetű veszélyeztetett gyermekek kiszűrése, folyamatos és intenzív megsegítése,
- gyermeket megillető jogok szellemében az egyenlő hozzáférés, és az esélyegyenlőség feltételeinek biztosítása,
- folyamatos odafigyelés révén a gyermekek felmérése, további gondozása,
- nehezebb helyzetbe kerülő családok megsegítése, támogatása,
- szükség esetén /szakellátások, hatósági intézkedések, stb./ gyermekvédelmi munkatársunk felveszi a kapcsolatot a gyermekjóléti szolgálattal, használja az Esetjelző lapot,
- a gyermekbántalmazások megelőzése érdekében felderítés és tanácsadás családlátogatással, egyéni beszélgetéssel, pszichológus, családsegítő tanácsadó, esetlegesen gyermekorvos segítségével.

Módszereink:

- egyéni bánásmód, személyiségfejlesztés,
- tapintatos, körültekintő beszélgetés, titoktartás,
- személyes kapcsolattartás a szülőkkel, a gyermek érdekeinek képviselése,
- segítségnyújtás, tájékoztatás,
- családlátogatás, környezettanulmány.

A vezető feladatai:

- kapcsolatot tart a gyermekvédelmi intézmények vezetőivel,
- konkrét nevelési célokat határoz meg az adott év gyermekvédelmi helyzete alapján,
- meghatározza a szociális hátrányok enyhítését segítő tevékenységeket,
- meghatározza a gyermekvédelemmel összefüggő pedagógiai tevékenységeket,
- kialakítja a szülő, a gyermek, a pedagógus együttműködésének formáit,
- megteszi a gyermekek esélyegyenlőségét szolgáló intézkedéseket.

Az óvodapedagógus feladata:

- biztosítja a gyermeket megillető jogok érvényesülését az óvodán belül, szükség esetén védő–óvó intézkedésekre javaslatot tesz,
- segíti az új óvodások befogadását, beilleszkedését,
- a szülőkkel együttműködő kapcsolat alakít ki, minél átfogóbban igyekszik megismerni a családokat,
- rendszeresen tájékozódik a szülőktől a problémákról, változásokról, eredményekről,
- beazonosítja a problémákat, a hátrányos helyzet okozta tüneteket, ehhez, ha szükséges, szakember segítségét is igénybe veszi,
- a feltáró munka után az indulási hátrányok kompenzálására tervet készít, és azt megvalósítja,
- figyelemmel kiséri a rendszeres óvodalátogatást, szükség esetén a hiányzást jelzi az illetékesek felé,
- jó kapcsolatot épít ki a helyi gyermekvédelmi szervekkel, személyekkel.

10. SZOCIÁLIS HÁTRÁNYOK ENYHÍTÉSÉT SEGÍTŐ TEVÉKENYSÉGEK

Igyekszünk a gyermek személyét szem előtt tartva, a számára legjobb megoldást megkeresni, melyet a szülővel együtt valósítunk meg.

Cél:

- mintaadás a felnőttek és gyermektársak részéről,
- egyéni bánásmód alkalmazásával a hátrányok enyhítése,
- előítéletek kezelése.

Tevékenységek:

- a gyermekek érzelmi biztonságának megteremtése, bizalmi kapcsolat kialakítása a gyermekkel,
- a megszokott cselekvések, mindennapi események, a rendszeresen használt szimbólumok, melyek az állandóság, biztonság, elfogadottság érzését közvetítik a gyermekek felé,
- az egyéni problémák hatékony kezelése, intervenciós gyakorlat alkalmazása,
- partnerkapcsolatok fenntartása a szülőkkel, munkánkat segítő szakemberekkel, intézményekkel,
- differenciált pedagógiai módszerek alkalmazása,
- a játék személyiségfejlesztő hatásának kihasználása a gyermekek önismeretének, énképének, kommunikációjának, társas viszonyulásainak fejlesztése,
- mozgásfejlesztés a testi képességek, akarati tulajdonságok elősegítésére,
- környezettudatosságra, helyes életvezetésre, egészségmegőrzésre nevelés az óvodai tevékenységek rendszerében,
- népi kultúránk megismertetése, érzelmi kötődés alakítása,
- népmeséink, Bibliai történeteink nevelő hatású, önerősítő példáján keresztül, erkölcsi érzelmek, és magatartás orientálása,
- közös rendezvények, délutánok szervezése a szülők számára,
- beiskolázási tennivalók elvégzése, segítése, a szülők rendszeres tájékoztatása,

- természetben nyújtott segítség szükség szerint,
- pszichés segítségnyújtás – nevelési tanácsok, pszichológus bevonásával,
- tanulást segítő korszerű módszerek alkalmazása.

III. ISKOLAI PEDAGÓGIAI PROGRAM

BEVEZETŐ

A Református EGYMI oktatással, neveléssel foglalkozó intézményei jelenleg három feladatellátási helyszínen működnek. Tevékenységünkre jellemző a gyermekközpontúság, pozitív szemléletet, családias légkör. Az intézményeinkben tanuló diákok szeretetteljes környezetben, biztonságban nevelkednek. Kislétszámú osztályokban sérülésspecifikus oktatás zajlik, gyógypedagógusok vezetésével, gyógypedagógiai asszisztensek segítségével. A tanórákon nem a tananyag tanítása történik, hanem a tanulóink tanítása a legnagyobb tanári rugalmassággal. Magas színvonalú szakmai munkát végzünk, így diákjaink önmagukhoz mérten a lehető legeredményesebben fejlődnek. A dolgozói közösségünk egységes pedagógiai elvek mentén, együttműködve, egymás munkáját ismerve és támogatva dolgozik. Hatékonyságunk érdekében belső képzéseken, továbbképzéseken, újabb diploma megszerzésében veszünk részt. A szülők, a család, a nevelőszülők és a gyermekotthonok a legfontosabb partnereink a mindennapi munkánkban. A valós sérülésspecifikus fejlesztést a gyógypedagógusok sokszínű képesítése teszi lehetővé.

1. AZ ISKOLÁINK BEMUTATÁSA

Tiszafüredi Tagintézmény

5350 Tiszafüred, Bajcsy út 50/a

A telephelyen 2 gyógypedagógiai osztályban fogadjuk a tanulókat. Jelenleg alsó és felső tagozatos osztályokban tanulnak a diákjaink, de az évfolyamok számát 8. osztályig tervezzük bővíteni, mert célunk egy 8 osztályos gyógypedagógiai általános iskola kialakítása. Osztályainkban tanuló gyermekek létszáma 6-8 fő.

Intézményünk a következő sajátos nevelési igényű gyermekeket fogadja:

- mozgásszervi,
- érzékszervi,
- értelmi fogyatékos (tanulásban akadályozott, értelmileg akadályozott),
- beszédfogyatékos,
- halmozottan fogyatékos,
- autizmus spektrumzavarral,

- egyéb pszichés fejlődési zavarral élő

tanulók egyéni sajátos nevelési, oktatási szükségleteit tudjuk biztosítani.

Az intézményünk rendelkezik a szükséges személyi és tárgyi feltételekkel és a törvényi szabályozók szerint előírt helyiségekkel. Megfelelő számú sérülésspecifikus eszköz is segíti munkánkat, melyek segítségével a tanulóink fejlesztése biztosított. A tornaterem jól felszerelt, minden lehetőség adott a tanulók egészséges életmódra nevelésére, a mindennapos mozgásnevelésre, a mozgás megszerettetésére. Az udvaron külön játszóudvar áll rendelkezésre az iskolások számára.

A gyógypedagógiai osztályok egyikében van okos tábla, ennek segítségével a tananyag elsajátítása változatos, szórakoztató formában történhet, megfelelve a 21. század elvárásainak a digitális kompetenciák tekintetében. A kollégák nemcsak a tananyag feldolgozására, hanem motiválásra, értékelésre, differenciálásra is használják a digitális eszközöket. Minden teremben laptop áll rendelkezésre, így a digitális eszközök használata megjelenik minden csoportban. A személyi feltételek is megfelelőek, minden csoportban 1 gyógypedagógus és egy gyógypedagógiai asszisztens dolgozik. A szakos ellátottságunk megfelelő. Az intézmény működését iskolatitkár, takarító, szakápoló és karbantartó munkatárs segíti. A munkatársak rendkívül képzettek, a módszerek, eszközök széles palettájával rendelkeznek, segítve ezzel a hozzánk járó gyermekek minél optimálisabb, sokoldalúbb, változatosabb fejlődését.

Miskolci Telephely

3527 Miskolc, Éder György utca 1.

2021. szeptember 1-én nyitotta meg kapuit gyógypedagógiai iskolánk. Elsősorban a gyógypedagógiai óvodánkban tankötelessé vált gyermekeket fogadjuk, de a férőhelyek számának figyelembevételével vállaljuk a református, illetve egyéb fenntartásban működő általános iskolából szakértői vélemény alapján érkező tanulók nevelését, oktatását is. Felmenő rendszerben tervezzük a gyógypedagógiai iskolai egység kiépítését.

Iskolánkban a tanulók létszáma osztályonként 6-10 fő.

Iskolánkban:

- mozgásszervi,
- érzékszervi,
- értelmi fogyatékos (tanulásban akadályozott, értelmileg akadályozott),

- beszédfogyatékos,
- halmozottan fogyatékos,
- autizmus spektrumzavarral,
- egyéb pszichés fejlődési zavarral élő

tanulók egyéni sajátos nevelési, oktatási szükségleteit tudjuk biztosítani.
Intézményünkben a nevelő-oktató munkát több szakkal rendelkező gyógypedagógusok látják el, a sajátos nevelési igényhez igazítottan. Az osztályok mindennapi tevékenységét gyógypedagógiai segítő munkatársak támogatják, segítik. Az iskola napi szintű működéséért iskolatitkár, takarító, konyhai kisegítő és karbantartó munkatársak tevékenykednek.
Intézményünk teljesen akadálymentes, felújított épület. Rendelkezik az előírt tárgyi feltételekkel a tanulók és a dolgozók esetében egyaránt. Az eszközöket és felszereléseket úgy választottuk ki, hogy azok igazodjanak a gyermekek, tanulók testméretéhez, egyéni igényeihez, speciális szükségleteihez. Tornaszobánk megfelelően felszerelt. Jelenleg több interaktív panel segíti a nevelő-oktató munkát. A jövőben tervezzük minden osztálytermünk digitális eszközökkel történő felszerelését. Játszóudvarunk megfelelően kialakított a diákok kikapcsolódásához, mozgásigényük kielégítésére és szabadidős tevékenységeikhez.

Református EGYMI Berettyóújfalui Csoda-Vár Általános és Fejlesztő Nevelés-oktatást Végző Iskolája

4100 Berettyóújfalu, Tardy út 8.
A Református EGYMI Berettyóújfalui Csoda-Vár Általános és Fejlesztő Nevelés-oktatást Végző Iskolája a legfiatalabb a Református EGYMI iskolái között. 2024 szeptemberétől várjuk a tanulókat, elsősorban gyógypedagógiai óvodánkból, közülük is kiemelten azokat a gyermekeket, akiknek közepes mentális retardáció diagnózisa van, mely mellé esetenként autizmus is társul, mivel ezeknek a tanulóknak az intézményes ellátása térségünkben nem megoldott.
A létszámok alakulásának függvényében fogadjuk a református fenntartású intézményekből is a megfelelő diagnózissal rendelkező gyermekeket, az esetlegesen fennmaradó helyeket pedig a Hajdú-Bihar Vármegyei Pedagógiai Szakszolgálat Vármegyei Szakértői Bizottságával együttműködve töltjük fel, hiszen településünk járási székhely, 24 település tartozik hozzánk, melyből 2 város, 22 pedig község.

Az épület adottságai 3 osztály kialakítását tették lehetővé, 7-9 fős osztálylétszámokkal. Iskolánkban felmenő rendszerben 1-8. évfolyamon végezzük nevelő-oktató munkánkat.
Intézményünkben a személyi, tárgyi feltételek megfelelnek a jogszabálynak.

Kiskunhalasi Tagintézmény

6400 Kiskunhalas, Szabó Ervin u. 15
2026. szeptember 1-én nyitotta meg kapuit gyógypedagógiai iskolánk. Célunk, hogy a gyógypedagógiai óvodánkban tankötelessé vált gyermekeket fogadjuk. Felmenő rendszerben tervezzük a gyógypedagógiai iskolai egység kiépítését.
Iskolánkban a tanulók létszáma osztályonként maximum 10 fő.
Iskolánkban:

- mozgásszervi,
- érzékszervi,
- értelmi fogyatékos (tanulásban akadályozott, értelmileg akadályozott),
- beszédfogyatékos,
- halmozottan fogyatékos,
- autizmus spektrumzavarral diagnózissal rendelkező
- egyéb pszichés fejlődési zavarral élő

tanulók egyéni sajátos nevelési, oktatási szükségleteit tudjuk biztosítani.
Intézményünkben a nevelő-oktató munkát több szakkal rendelkező gyógypedagógusok látják el, a sajátos nevelési igényhez igazítottan. Az osztályok mindennapi tevékenységét napközis tanító és gyógypedagógiai segítő munkatársak támogatják, segítik. Az iskola napi szintű működéséért iskolatitkár, takarító, konyhai kisegítő és karbantartó munkatársak tevékenykednek.
Intézményünk teljesen akadálymentes, felújított épület. Rendelkezik az előírt tárgyi feltételekkel a tanulók és a dolgozók esetében egyaránt. Az eszközöket és felszereléseket úgy választottuk ki, hogy azok igazodjanak a tanulók testméretéhez, egyéni igényeihez, speciális szükségleteihez. Tornaszobánk megfelelően felszerelt.

2. AZ ISKOLÁBAN FOLYÓ NEVELŐ-OKTATÓ MUNKA PEDAGÓGIAI ALAPELVEI, CÉLJAI, FELADATAI, ESZKÖZEI, ELJÁRÁSAI

Alapelveink, céljaink fontos eleme, hogy a gyógypedagógia eszközrendszerével, sajátos nevelési szükséglethez igazított, egyéni megsegítéssel tudjuk tanulóink személyiség- és képességfejlesztését megvalósítani annak érdekében, hogy az az eredményes családi (mikro) és társadalmi (makro) környezetbe való beilleszkedést szolgálja.

A sajátos nevelési igényű tanulók nevelése, oktatása, fejlesztése a Nemzeti Alaptantervben megfogalmazott iskolai nevelés-oktatás közös értékeire épül. Alapelveiben, céljaiban illeszkedik a NAT-ban megjelenő kulcskompetenciákhoz, a kiemelt fejlesztési területekhez.

Feladataink

- a kommunikációs képességek sokoldalú fejlesztése, szükség esetén a tanuló számára legmegfelelőbb alternatív kommunikációs módszerek és eszközök alkalmazásának beépítése a nevelés, oktatás folyamatába,
- alapozó készség és képességfejlesztés az anyanyelvi nevelés és a matematika területén,
- a sajátos nevelési igényből eredő hátrányok csökkentése, egyénre szabott terápiás eszközök, eljárások alkalmazása, a képességstruktúra hiányosságainak kompenzálása, az épen maradt funkciók feltárása,
- az egyéni szükségletekhez igazított differenciált képességfejlesztés, terápiás szemlélet érvényesülése,
- a feladatok megvalósításához hosszabb idősáv, tágabb keret biztosítása,
- a sérült képességek kompenzáló nevelése, a viszonylag épen maradt képességek maximális fejlesztése,
- igény szerint sajátos, a fogyatékossággal összeegyeztethető tartalmak, követelmények kialakítása és teljesítése,
- az alapfokú iskoláztatás teljes időszakában a fejlesztő, korrekciós, habilitációs, rehabilitációs és terápiás célú gyógypedagógiai ellátás biztosítása, melyek a differenciált fejlesztés elvei alapján valósulnak meg.

Eszközök, eljárások:

A sajátos nevelési igényű gyermekek neveléséhez, fejlesztéséhez célzottan alkalmazott, specifikus gyógypedagógiai módszerekre, eszközökre van szükség.
Meghatározó lehet a sérülésspecifikus eszközök használata, és annak széles eszköztára. Fejlesztendő kompetencia a speciális eszközök megismerése, és azok alkalmazása az oktatásban.
Napjaink pedagógiai gyakorlata, tapasztalata a nevelő, oktató munka során különböző módszerek alkalmazását igényli. Ilyen a tevékenység megszervezésének módszerei, a magatartásra ható, ösztönző módszerek, a jutalmazás, a nevelés sikerét veszélyeztető körülmények kizárását célzó módszerek (felügyelet, ellenőrzés, figyelmeztetés, elmarasztalás, tilalom).

Hitélettel kapcsolatos pedagógiai feladatok

Gyógypedagógiai iskoláinkban a tanulók számára református hittanoktatás biztosított. A hittanóra kerete heti 1 óra minden évfolyamon, ez az alkalom órarendbe beépítve heti rendszerességgel valósul meg. A gyógypedagógiai asszisztens a gyógypedagógiai osztályokban jelen van ezeken az órákon, segíti a tanulókat.
A hittanórákon célunk és alapelvünk összességében Isten szeretetének közvetítése, a gyermekek megismertetése Jézus Krisztussal és a tanítványi lét megalapozása. Célunk továbbá a hit ébresztése és alapozása, a református gyülekezetek alapfogalmainak és világának megismertetése, illetve a gyülekezeti életbe való bekapcsolódás segítése, a tanulók személyiségének formálása, kibontakoztatása, sohasem feledve el Pál apostol sorait: — „*Úgyhogy az sem számít, aki ültet, az sem, aki öntöz, hanem csak Isten, aki a növekedést adja.*” (1Kor 3,7).
Iskoláinkban a hitre nevelés nem szorítkozik csak a tanítási órákra. Az iskola nevelői a tanulók egész napi viselkedését figyelemmel kísérik, segítik a közösségeket az egységes értékrend kialakulásában. A pedagógus személyes példájával, útmutatásaival, elvárásaival azon munkálkodik, hogy az iskola tanulói egy azonos mértéken nyugvó, de egyéniségükben és képességeikben eltérő, egymást megbecsülő és szerető közösséggé formálódjanak.

Személyiségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatok

Kialakítandó személyiségjegyek

- a helyes önértékelés,
- az értékek felismerése, megbecsülése és kiállás mellettük,
- felelősség maguk és mások iránt.

Tanórai tevékenységek

- az önálló ismeretszerzéshez szükséges képességek kialakítása, fejlesztése,
- a megismerés képességének fejlesztése,
- az önismeret, a céltudatosság kialakítása.

Tanórán kívüli tevékenységek

- az alapvető erkölcsi értékek megismertetése, tudatosítása és meggyőződéssé alakítása,
- a tanulók közösségére és önmagukra irányuló helyes cselekvésre és aktivitásra késztető érzelmek kialakítása,
- pozitív szociális szokások kialakulásának, gyarapodásának segítése.

Az egészségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatok

Az iskolai egészségnevelés célja, hogy a tanulók képesek legyenek objektív módon felmérni saját egészségi állapotukat, ismerjék az egészségkárosító tényezőket, azok hatásait, elkerülésük módját.

Az egészségvédelem kiemelt témakörei:

- betegségek, balesetek elkerülése,
- egészség megőrzése, helyes szabadidős szokások kialakítása,
- az egészséges állapot megbecsülésére nevelés, a helyes egészségfelfogás kialakítása,
- egészséges táplálkozásra nevelés,
- párkapcsolatok egészségügyi kérdései,

- higiénés magatartásra nevelés,
- egészséges mozgásfejlődés, helyes testtartás,
- mentálhigiéné, krízis-prevenció,
- függőséghez vezető szokások (alkohol, nikotin, drog) megelőzése,
- harmonikus kapcsolat kialakítására nevelés, konfliktuskezelés,
- családi életre nevelés.

Az iskola feladata:

- jól alkalmazható ismeretek,
- helyes szabadidős magatartásminták kialakítása, megtanítása.

Az egészségnevelés színterei

Tanórai foglalkozások:

- biológia-egészségtan,
- osztályfőnöki,
- életvitel-gyakorlati ismeretek,
- környezetismeret,
- testnevelés.

Tanórán kívüli foglalkozások:

- napközis foglalkozások,
- szakköri tevékenység,
- mindennapos testnevelés megvalósítása,
- tanulmányi kirándulások,
- ismeretterjesztő előadások.

Az egészségnevelés, egészségmegőrzés módszerei:

- felvilágosítás,
- tanácsadás (fogápolás 1-3. osztály),

- szolgáltatás,
- szűrővizsgálatok:
  - iskolafogászat,
  - belgyógyászati vizsgálatok (iskolaorvos, védőnő, ápoló)
  - szemészet
  - tisztasági vizsgálatok.

Sikerkritériumok meghatározása

- programokon való részvétel,
- mozgásállapot fejlődése,
- tantervi követelmények teljesítése.

Az elsősegély-nyújtási alapismeretek elsajátítása

Az elsősegélynyújtás az az egészségügyi beavatkozás, amelyet bárki a végleges szakellátás megkezdése előtt végez, baleset vagy hirtelen egészségkárosodás közvetlen következményeinek elhárítása és az állapot további romlásának feltartóztatása érdekében.
Ehhez szükségesek:

- alapvető ismeretek,
- határozottság,
- kellő önfegyelem, hogy az adott helyszínen elkerüljük a kapkodást és az idegeskedést.

Ez megfelelő tanulási folyamattal és gyakorlással elsajátítható.
Az elsősegély-nyújtási alapismeretek elsajátítását már az első osztályban is el lehet kezdeni.

Célkitűzés a 6-10 év közötti tanulóknál

A vészhelyzetbe került emberek megsegítését és a számukra nyújtott elsősegélyt magától értetődővé tenni.

- telefonon történő segítséghívás és a vészhelyzettel kapcsolatos kérdések megválaszolása,
- stabil oldalfekvés jelentősége és kivitelezése,
- kisebb sebek ellátása, kötözése,

- veszélyes gyógyszerek és mérgező növények ismerete,
- közlekedésbiztonság,
- gyalogos és kerékpáros közlekedés szabályainak ismerete,
- közlekedésbiztonsági eszközök megfelelő használata.

Célkitűzés a felső tagozatos tanulóknál

A tanulóink részére olyan elemi és alapfokú elsősegély-nyújtási ismeretek átadása és gyakoroltatása, mellyel képessé válnak bajba jutott embertársaiknak az adott szituációban, a tőlük elvárható módon elsősegélyt nyújtani. Az elsősegély-nyújtási alapismeretek elsajátítása tanítási órákon belül (osztályfőnöki, természeti ismeretek és testnevelés óra) és délutáni csoportfoglalkozásokon valósul meg.

A természet és környezetvédelemmel kapcsolatos pedagógiai feladatok

Az iskola környezeti nevelésének céljai:

Cél, hogy az iskolánk tanulója az embert körülvevő világgal úgy ismerkedjen meg, mint Isten művével, ami Isten akaratából lett. Tudatosuljon a tanulókban, hogy a természetvédelem isteni parancs, amelyet már az első embernek kijelentett, és amely érvényes ma is a Földön élő minden emberi lényre.

Kiemelt feladatai:

- a környezettudatos magatartás, a környezetért felelős életvitel elősegítése,
- a természetet, az embert, az épített és a társadalmi környezetet tisztelő szokásrendszer megalapozása,
- a környezet megóvásához szükséges képességek és készségek gyakoroltatása,
- a tanulók életkorának megfelelő szinten – a tanórai és a tanórán kívüli foglalkozások keretében – tágabb és szűkebb környezetük megismerése, ezen belül elsősorban a lakóhelyük természeti értékeivel, környezetvédelmi feladataival, a környezetszennyezés formáival és hatásaival, a környezetvédelem lehetőségeivel.

A környezeti nevelés az iskola minden pedagógusának, illetve minden munkatársának tanórai és tanórán kívüli feladata. Iskolánk környezeti nevelési tevékenységében részt vesz az iskola teljes munkatársi közössége.

Módszerek és tanulásszervezési formák

A környezeti nevelés során az ismeretanyag átadásakor törekszünk a gyakorlatban való szemléltetésre. Ehhez kapcsolódó tanulásszervezési formák és módszerek:

- a helyi tanterv tantárgyi rendszerében megjelenő ismeretanyag,
- tanulmányi kirándulások,
- csoportszintű előadások, gyakorlati foglalkozások,
- terepgyakorlat.

A környezeti nevelés színterei

Tanórákon történik az ismeretek megalapozása, az iskola helyi tantervének komplex értékszemlélete pedig a tanulók környezetünk iránti felelősségét formálja.

Környezeti nevelés helye a tantárgyi rendszerben

Alsó tagozaton a környezeti nevelés, mint szemléletmód, értékrend átadása áthatja tantárgyak teljes körét. Az alsó évfolyamon inkább az érzelmi beállítódás alakítása, a természettel, a környezettel való ismerkedés és "környezetbarát" szokások formálása a fő cél, ebből fokozatosan alakul ki a tudatosság és elkötelezettség szintje.

A környezetismeret tantárgy a környezeti nevelésnek a fókuszpontja azáltal, hogy óráin tervszerűen és intenzíven történik a tanulók környezeti attitűdjének és ismereteinek fejlesztése. Személyes tapasztalatokra, élménygyűjtésre épül.

Integrálja a természeti és társadalmi jelenségeket. A tanulói tevékenységek állnak az órák megtervezésének középpontjában. A tantárgy koncentrációs lehetőségeket kínál: lehetővé teszi az anyanyelvi, matematikai, esztétikai és a környezeti nevelés összehangolását.

A magyar nyelv és irodalom órákon környezeti neveléshez kapcsolódó tevékenység lehet pl. a mindennapi életből, természeti környezetből vett témán alapuló szépirodalmi művek, versek, prózai alkotások, ismeretterjesztő szövegek tanulmányozása, elemzése.

Matematika órán a szöveges feladatokban valódi környezeti adatok felhasználása a tanítás során bővíti a tanulók ismereteit, más oldalról közelítve meg a témát.

A vizuális kultúra művészeti tárgy alkalmas a kérdéskör érzelmi megközelítésére, a természet és az ember alkotta környezet szépségeinek művészi bemutatására.

A technika tantárgy lehetősége, hogy a tanulók gyakorlati szempontból elemezzék a környezetbarát létformát, és követendő, helyes példákat keressenek és mutassanak be.

A test- és egészségnevelési tárgyak a környezet és az egészség szoros kapcsolatának megértetésével és az igények kialakításával tehetik a legtöbbet.
Hit- és erkölcstan órákon a tanuló megismeri az ember Istentől kapott feladatát, felelősségét és helyét a teremtettségben.
Tanórán kívüli lehetőségek:

- tanulmányi kirándulások: a tanulmányi kirándulások célja a valóságos környezet megismerése, értékeinek befogadása. Mindig valamilyen tananyagtartalomhoz kapcsolódnak, hatékony módszere a környezeti nevelésnek, hazánk, történelmünk, nemzeti kincseink, hagyományaink megismerésének, a hazaszeretetre nevelésnek. A tanulmányi kirándulások rendje az iskola helyi tantervében és pedagógiai programjában szerepel,
- szabadidős foglalkozások: kirándulások, kiállítások megtekintése, rendezvények látogatása, környezetvédelmi vetélkedőkön, versenyeken való részvétel stb.,
- az iskolai környezet kialakításában és az iskola működtetésében rejlő környezeti nevelési lehetőségek, az iskola udvara, az iskola belső környezete,
- iskola – szülő – tanuló viszony a környezeti nevelés terén. Az iskolai környezeti nevelés csak otthoni hasonló szemlélet mellett lehet hatékony. Törekszünk a szülőket rendszeresen tájékoztatni környezeti nevelői munkánkról, valamint az ezzel kapcsolatos közös feladatainkról.

A közösségfejlesztéssel összefüggő pedagógiai tevékenységek

Az iskola természetéből fakadóan természetes és mesterséges közösségeket teremt, megtanít bizonyos viselkedésmintákat, amelyek sehol máshol nem sajátíthatók el.
Az iskola vezetőinek, a tantestület tagjainak nemcsak a tanítás, hanem a közösségteremtés is feladatuk. A közösség létrehozása, majd vezetése nem könnyű feladat, de a közösségi létforma megélése a tanuló szempontjából terápiás jelentőségű is lehet. A közösség megtartó erejű. A közösségben megélhető a valahová tartozás érzése, a megértés és az elfogadás. Megtanulható az alkalmazkodás, a segítőkészség. Érdemes tehát odafigyelnünk arra, hogy az iskolánk tanulóit közösségi élményhez, tapasztalathoz juttassuk és ezzel is felkészítsük őket a felnőtt életre. A közösségi élet szervezése központi eleme a nevelő-fejlesztő, mert kialakítja, feldolgozza, beépíti a többi nevelőtevékenység eredményeit. A tanulók közvetlenül vehetnek részt saját

életük alakításában. A jól szervezett osztályközösségek teremtik meg a jó iskolai közösség alapját. Irányítói az osztályfőnök/délutános nevelők.

Közösségfejlesztéssel kapcsolatos céljaink

- az emberi, társas kapcsolatok erősítése, új kapcsolatok kialakításának elősegítése mindezzel támogatva a munkaerő piacon való elhelyezkedésüket,
- a kortárscsoportok befolyásoló szerepének tisztázása, hangsúlyozása,
- az emberek személyiségi jogainak tisztelete, előítéletektől mentes szemlélet kialakítása,
- megfelelő kommunikációs és együttműködési készség és képesség kialakítása. A kölcsönös egymásra figyelés fontosságának megértése,
- saját vélemény kifejezésre juttatása, érdekek ütköztetésének helyes módjai, konfliktuskezelési technikák kialakítása, fejlesztése,
- a szociális és életvitel kompetencia fejlesztése.

Közösségfejlesztéssel kapcsolatos feladataink

- a különféle iskolai tanulói közösségek megszervezése, nevelői irányítása,
- az iskolai élet egyes területeihez (tanórákhoz, tanórán kívüli tevékenységekhez) kapcsolódó tanulói közösségek kialakítása, valamint ezek életének tudatos, tervszerű, nevelői fejlesztése,
- a tanulók életkori sajátosságainak, fejlettségének figyelembevétele,
- a tanulói közösségek irányításánál a nevelőknek alkalmazkodniuk kell az életkorral változó közösségi magatartáshoz,
- a tanulói közösségek tevékenységének megszervezése,
- a tanulók a közösség által szervezett tevékenységekbe kapcsolódjanak be, azokban aktívan vegyenek részt,
- az iskolai közösség egyéni arculatának, hagyományainak kialakítása,
- a tanulói közösségre jellemző, az összetartozást erősítő erkölcsi, viselkedési normák, formai keretek és tevékenységek rendszeressé válásának kialakítása, ápolása,

- a tanulói közösségek fejlesztése során ki kell alakítani a közösségekben, hogy nevelői segítséggel közösen tudjanak maguk elé célt kitűzni, a cél eléréséért összehangolt módon tevékenykedjenek, illetve az elvégzett munkát értékelni tudják,
- magatartásproblémák kezelése, szokások kialakítása, rögzítése aktív részvétel során,
- egyén-társadalom közötti kapcsolatok fejlesztése, iskolai és egyéb közösségben való helyes viselkedésformák kialakítása,
- kommunikációs kultúra fejlesztése, amely alapját képezi az egyén szocializációjának, társadalmi érintkezésének,
- kritikus választás a tanulók felé áradó közvetlen/közvetett információk tömegéből,
- szabadidő helyes, kulturált eltöltése, megfelelő tevékenységválasztás. A szabadidőtöltés lehetőségeinek, a kínálatnak az állandó gazdagítása, a közösség iránti szükséglet kielégítése, a diákönkormányzati tevékenység feltételeinek kialakítása, megteremtése.

A közösségi nevelés színterei:

Állandó közösségek

- intézményegységek,
- tagozat,
- évfolyam,
- osztály,
- iskola gyermek- és ifjúsági közössége.

Azonos érdeklődésű tanulók közössége

- szakkörök,
- terápiás lehetőségek,
- tábor,
- projekt, témahétre szerveződő csoport.

A kiemelten tehetséges tanulókkal kapcsolatos pedagógiai tevékenységek

Minden pedagógus és osztályfőnök feladata, hogy felhívja a figyelmet tehetséges tanítványainkra, hogy megfelelően gondoskodhassunk fejlesztésükről. E tevékenység kiterjed a tanórai és tanórán kívüli területekre egyaránt. Ez a legszorosabb együttműködést tételezi fel a családdal és a tehetségek fejlesztésével foglalkozó intézményekkel és szakemberekkel.

A tehetség, képesség kibontakoztatását segítő tevékenységek

- differenciált tanórai munka,
- tehetséggondozó szakkörök,
- felkészítés versenyekre, pályázatokon való részvételre,
- felkészítés középiskolai tanulmányokra,
- személyes beszélgetések, a biztatás, a jutalmazás megfelelő formáinak megkeresése.

A gyermek- és ifjúságvédelmi feladatok ellátása

A gyermekvédelem magában kell, hogy foglalja mindazokat a területeket, amelyek a gyermek és a család jólétét, védelmét szolgálják, a megelőzés, beavatkozás kezelés és utógondozás tekintetében.

A gyermek- és ifjúságvédelem olyan tevékenység, amely tiszteletben tartja a családok életmódját, életstratégiáját, szokásrendszerét, tradícióit. A szükséges ismeretek, minták elsajátításához biztosítja a feltételeket, ugyanakkor megteremti a szükséges és elégséges beavatkozás lehetőségét a gyermek érdekének védelmében. Az intézménybe járó gyermekek egy része alacsony státuszú, nehéz körülmények között élő családból származik.

Az alapvető gyermeki jogok közül a legfontosabb, hogy a gyermek védelmét ellátó szervezetnek és személynek a gyermek mindenek felett álló érdekeit kell figyelembe venni. Kiemelt feladatunknak tartjuk, hogy a gyermek problémáit minél korábban felismerjük, és minél hatékonyabban tudjuk kezelni, megelőzve ezzel súlyosabbá válásukat, krízishelyzetek kialakulását. Napi kapcsolatot alakítottunk ki a gyermekvédelemben dolgozó intézményekkel, szakemberekkel.

Intézményünk feladatai:

- gyermeki jogok érvényesítése,

- preventív intézkedések megtétele,
- egészségnevelési program,
- a problémák felismerése,
- az okok megkeresése,
- segítség nyújtása,
- esetmegbeszélések,
- jelzés az illetékes szakembereknek.

A szociális hátrányok enyhítését segítő tevékenységek

- napközis ellátás biztosítása,
- szülők, családok életvezetési gondjainak segítése,
- ingyenes tankönyvtámogatás,
- hozzájárulás tanulmányi kirándulásokhoz, táborozásokhoz. A gyermekvédelem magában kell, hogy foglalja mindazokat a területeket, amelyek a gyermek és a család jólétét, védelmét szolgálják, a megelőzés, beavatkozás kezelés és utógondozás tekintetében.

3. A NEVELŐ-OKTATÓ MUNKÁT VÉGZŐK FELADATAI, ELVÁRÁSOK MUNKÁJUKKAL SZEMBEN

A pedagógusok helyi feladatai

A pedagógusok feladatainak részletes listáját személyre szabott munkaköri leírásuk tartalmazza.

A pedagógusok legfontosabb helyi feladatait az alábbiakban határozzuk meg:

- a tanítási órákra való felkészülés,
- a tanulók munkájának rendszeres értékelése, dolgozatok javítása,
- a megtartott tanítási órák dokumentálása, az elmaradó és a helyettesített órák vezetése,
- vizsgák lebonyolítása,
- iskolai kulturális, és sportprogramok szervezése,

- osztályfőnöki feladatok ellátása,
- szülői értekezletek, fogadóórák megtartása,
- részvétel nevelőtestületi értekezleteken, megbeszéléseken,
- részvétel a munkáltató által elrendelt továbbképzéseken,
- a tanulók felügyelete óraközi szünetekben és ebédeléskor,
- tanulmányi kirándulások, iskolai ünnepségek és rendezvények megszervezése,
- iskolai ünnepségeken és iskolai rendezvényeken való részvétel,
- tanítás nélküli munkanapon az intézményvezető által elrendelt szakmai jellegű munkavégzés,
- iskolai dokumentumok készítésében, felülvizsgálatában való közreműködés,
- szertárrendezés, tantermek rendben tartása és dekorációjának kialakítása.

Az osztályfőnök feladatai és hatásköre

- az iskola pedagógiai programjának szellemében neveli osztályának tanulóit, munkája során maximális tekintettel van a személyiségfejlődés jegyeire,
- segíti a tanulóközösség kialakulását,
- segíti és koordinálja az osztályban tanító pedagógusok munkáját. Kapcsolatot tart az osztály szülői munkaközösségével,
- figyelemmel kíséri a tanulók tanulmányi előmenetelét, az osztály fegyelmi helyzetét,
- minősíti a tanulók magatartását, szorgalmát, minősítési javaslatát a nevelőtestület elé terjeszti,
- szülői értekezletet tart,
- ellátja az osztályával kapcsolatos ügyviteli teendőket: napló vezetése, ellenőrzése, félévi és év végi statisztikai adatok szolgáltatása, bizonyítványok megírása, továbbtanulással kapcsolatos adminisztráció elvégzése, hiányzások igazolása,
- segíti és nyomon követi osztálya kötelező orvosi vizsgálatát,
- kiemelt figyelmet fordít az osztályban végzendő szociális segítő feladatokra, kapcsolatot tart az iskola szociális segítőjével,

- tanulóit rendszeresen tájékoztatja az iskola előtt álló feladatokról, azok megoldására mozgósít, közreműködik a tanórán kívüli tevékenységek szervezésében,
- javaslatot tesz a tanulók jutalmazására, büntetésére.

4. AZ INTÉZMÉNYI DÖNTÉSI FOLYAMATBAN VALÓ TANULÓI RÉSZVÉTEL RENDJE

A köznevelési intézmény működése nehezen képzelhető el a pedagógusok, szülők és diákok együttműködése nélkül. Az együttműködéshez a jogalkotó többek között az alapvető jogok és kötelezettségek rögzítésével is igyekezett hozzájárulni. Tanulóink érdekeinek képviseletére iskoláink diákönkormányzatot hoztak létre.
Fontos feladatnak tekintjük, hogy:

- legyenek kijelölve olyan közös értékeken és érdekeken alapuló közös és konkrét célok, amelyek nem sértik az egyéni érdekeket,
- fejlesszék a meglévő közösségi munkálatokat, közösségépítő tevékenységeket,
- törekedjenek a közösség iránti felelősségtudat kialakítására, fejlesztésére.

A tanuló véleménynyilvánítás fórumai

- diákközgyűlés,
- diákönkormányzat,
- osztálygyűlés, osztályfőnöki óra, tanóra.

A diákpanaszok kezelésének fórumai

- ha egy diák úgy véli, hogy őt sérelem érte, segítségért fordulhat az osztályfőnökhöz/csoportvezetőhöz, a diákmozgalmat segítő tanárhoz, az igazgatóság, a nevelőtestület bármely tagjához. Kiskorú tanuló esetén a szülő is élhet panasszal,
- több tanulót ért jogsérelem esetén a szülői szervezethez is lehet fordulni,
- a panaszról értesült fél kötelessége a panasz kivizsgálása, és annak eldöntése, hogy a diákot milyen szintű jogsérelem érte,
- a jogsérelem megszüntetése érdekében intézkedni kell,
- írásban benyújtott panasz esetén a választ írásban kell megadni 15 napon belül.

5. KAPCSOLATTARTÁS A SZÜLŐKKEL, TANULÓKKAL, AZ ISKOLA PARTNEREIVEL

A szülők közösségét érintő együttműködési formák

- szülőklub,
- családlátogatás,
- szülői értekezlet,
- fogadóóra,
- nyílt tanítási nap,
- írásbeli tájékoztató,
- szakkörök indítása,
- előadások szervezése,
- pályaválasztási tanácsadás,
- részvétel az iskola hagyományos ünnepein.

A tanulók közösségét érintő kapcsolattartási formák

- a tanulókat az iskola életéről, az iskolai munkatervről, ill. az aktuális feladatokról a tagintézmény igazgató, a tagintézmény igazgató-helyettes és az osztályfőnökök tájékoztatják,
- a tanulót és a tanuló szüleit a tanuló fejlődéséről, egyéni haladásáról az osztályfőnök és a szaktanárok folyamatosan tájékoztatják.

Kapcsolattartás a partnerekkel

Természetesen nem csak a szülőkkel kell kapcsolatot tartanunk a pedagógiai munka során, hanem más intézményekkel is. Velük az adott programért felelős személyek tartják a kapcsolatot. Ezt minden esetben tartalmazza az intézmény éves és havi munkaterve. Az iskolai munka megfelelő szintű irányításának érdekében az intézmény vezetőségének állandó munkakapcsolatban kell állnia a következő intézményekkel:

- Fővárosi Pedagógiai Szakszolgálat Szakértői Bizottságával,

- az adott településen lévő intézményhez tartozó Vármegyei Pedagógiai Szakszolgálat Szakértői Bizottságával.

Ezen felül szoros kapcsolatban állunk az alábbi intézményekkel:

- az adott településen lévő intézményeinkhez tartozó Önkormányzattal,
- az adott településen lévő intézményeinkhez tartozó tankerület további EGYMI-jével,
- az adott településen lévő intézményeinkhez tartozó – Családsegítő Szolgálattal,
- kiemelten az ELTE Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Kar, és más gyógypedagógusképző intézményekkel,
- református gyülekezetekkel,
- református fenntartású közoktatási intézményekkel,
- egészségügyi intézményekkel,
- közművelődési intézményekkel.

A felsorolt intézményekkel a kapcsolatot leggyakrabban e-mailben, telefonon tartjuk; illetve gyakoriak a szakmai team megbeszélések is. A team-megbeszéléseket a tagintézmény-igazgató, a helyettesei vagy a gyermekvédelmi feladatokkal megbízott kolléga koordinálja.

6. A TANULMÁNYOK ALATTI VIZSGÁK VIZSGASZABÁLYZATA

A vizsgaszabályzat célja

Célja annak elősegítése, hogy a félévi vagy év végi eredmények által a tanulók számára a sikeres továbbhaladás biztosított legyen.

A vizsgaszabályzat hatálya

Jelen vizsgaszabályzat az intézmény által szervezett tanulmányok alatti vizsgákra, azaz

- az osztályozó vizsgákra,
- a pótló vizsgákra,
- a javítóvizsgákra vonatkozik.

Hatálya kiterjed az intézmény valamennyi tanulójára:

- aki osztályozó vizsgára jelentkezik,

- akit a nevelőtestület határozatával osztályozóvizsgára utasít,
- akit a nevelőtestület határozatával javítóvizsgára utasít,

továbbá

- az intézmény nevelőtestületének tagjaira,
- vizsgabizottság megbízott tagjaira.

Osztályozó vizsga

Az intézmény osztályozó vizsgáját a félévi és év végi jegyek lezárását megelőző két hétben kell megszervezni.

Osztályozó vizsgát kell tenni

- ha a tanuló a tanítási év során jogszabályban meghatározott mértékű igazolt és igazolatlan hiányzást gyűjtött össze, s emiatt félévi vagy év végi osztályzatát nem tudta a szaktanár megállapítani. Az osztályozó vizsgához vezető hiányzás mértéke 250 óra, illetve egy adott tantárgyból a tanítási órák több mint 30%-a,
- annak a tanulónak, aki a tankötelezettségét a tanév folyamán a szakértői vélemény alapján, egyéni munkarend státuszban teljesíti,
- ha a tanuló engedélyt kapott arra, hogy egy vagy több tantárgy tanulmányi követelményének egy tanévben vagy az előírtnál rövidebb idő alatt tegyen eleget.

Javítóvizsga

Ha a tanuló tanév végén - legfeljebb három tantárgyból - elégtelen osztályzatot kap, javítóvizsgát tehet.
A javítóvizsgát augusztus 15. és augusztus 31. között kell az iskolának megszervezni.
A javítóvizsga-bizottságban a kérdező tanár - lehetőség szerint - ne a tanulót javítóvizsgára utasító kolléga legyen.
A tanulót a vizsga eredményéről tájékoztatni kell.

Pótló vizsga

Abban az esetben, ha a tanuló önhibáján kívül nem tudja teljesíteni az osztályozó/pótló/ vizsga követelményeit, a teljes vizsga anyagából, vagy a nem teljesített vizsgarészből - kérelmére - pótló vizsgát tehet. Időpontját egyéni elbírálás alapján a tagintézmény-igazgató jelöli ki.

Az értékelés rendje

Minden vizsgatantárgy követelményei azonosak az adott iskolatípus adott tantárgyának követelményrendszerével. A követelmények az egyes intézményegységek pedagógiai programjában, illetve a helyi tantervben található.

A vizsgák részei és követelményei

Intézményünk – gyógypedagógiai intézmény- más és más speciális pedagógiai szükségletet elégít ki, így vizsgatárgyai és követelményei ebből adódóan eltérnek egymástól. Minden vizsgázó tanuló esetén a vizsgabizottság tagjai döntik el, hogy a vizsgán megjelent tanuló – sajátos nevelési igényéből adódóan – szóban, írásban, vagy mindkét módon vizsgázik.

Egyéni munkarendre vonatkozó szabályok

Az egyéni munkarendben tanulónak minden tantárgyból – tehát a készségtárgyakból is – félévkor és év végén, személyes megjelenés keretében osztályozó vizsgát kell tennie, hiszen az egyéni munkarendes tanuló minden tanóra látogatása alól felmentést kap, mely osztályozó vizsgatételi kötelezettséget von maga után. Év közben tehát érvényes érdemjegyeket – amit be lehetne számítani a félévi, illetve az évvégi osztályzatokhoz – nem szerezhet a tanuló akkor sem, ha az igazgató engedélyével részt vesz bizonyos tanórákon. Értékelése csupán tájékoztató jellegűnek tekinthető, annak érdekében, hogy a tanuló képet kaphasson aktuális felkészültségéről. Az egyéni munkarend keretében tanuló magatartását és szorgalmát nem kell minősíteni. Az osztályozó vizsgák letétele alól felmentés nem adható.

Az iskolaváltás, valamint a tanuló átvételének szabályai

Az iskolaváltás szakértői vélemény alapján történik. Az átvétel esetén a küldő intézmény számára „értesítés iskolai beiratkozásról” igazolást kell kitölteni, majd a Beírási naplóban (Tü. 36.) rögzítjük.

7. HELYI TANTERV

2020. január 1-jén a Magyar Közlöny 17. számában megjelent a Nemzeti alaptanterv kiadásáról bevezetéséről és alkalmazásáról szóló *az* 5/2020. (I.31.) Korm. rendelet*,* amely a címében foglaltak szerint is a 110/2012. (VI. 4.) Korm. rendelet módosításaként kerül bevezetésre.

A nemzeti alaptantervet tehát továbbra is a 110/2012. (VI. 4.) Korm. rendelet tartalmazza, amelyben azonban 2020. szeptember 1. napjától lényeges változások bevezetésére kerül sor.

Képzési specialitásaink, tantárgyak, óratervek, tananyag, követelmények

A tanulók számára évfolyamonként heti 1 órában, órarendbe építve református hittanoktatás biztosított.

A hittanórákon célunk és alapelvünk összességében Isten szeretetének közvetítése, a gyermekek megismertetése Jézus Krisztussal és a tanítványi lét megalapozása, továbbá a hit ébresztése és alapozása, a református gyülekezetek alapfogalmainak és világának megismertetése, illetve a gyülekezeti életbe való bekapcsolódás segítése.

A tanulók értékelése:

A sajátos nevelési igényű tanulóinkat az első évfolyamon, és a második évfolyam első félévében szövegesen értékeljük. Második évfolyam második félévétől érdemjeggyel osztályozunk.

A 2. évfolyam év végétől kezdve az érdemjegyek és osztályzatok a következők: jeles (5), jó (4), közepes (3), es (2), elégtelen (1).

Az érdemjegyek mellett az alábbi minősítéseket használjuk:

- kiválóan teljesített,
- jól teljesített,
- megfelelően teljesített,
- felzárkóztatásra szorul.

Kiválasztott Kerettantervek

Kerettanterv az enyhe fokban értelmi fogyatékos tanulók számára

Kerettanterv a középsúlyos fokban értelmi fogyatékos tanulók számára

8. ÓRAKERETEK, ÓRASZÁMOK

Kerettanterv az enyhe fokban értelmi fogyatékos tanulók számára

Kötelező tantárgyak és óraszámok az 1–4. évfolyamon

Tantárgyak	**1. évfolyam**	**2. évfolyam**	**3. évfolyam**	**4. évfolyam**
Magyar nyelv és irodalom	7	7	6	7
Matematika	4	4	3	4

Hittan	1	1	1	1
Környezetismeret	-	-	1	1
Ének-zene	2	2	2	2
Vizuális kultúra	2	2	2	1
Digitális kultúra	-	-	1	1
Technika és tervezés	1	1	1	1
Testnevelés	5	5	5	5
Szabadon tervezhető órakeret	**2**	**2**	**2**	**2**
Rendelkezésre álló órakeret	**24**	**24**	**24**	**25**

Kötelező tantárgyak és óraszámok az 5–8. évfolyamon

Tantárgyak	**5. évfolyam**	**6. évfolyam**	**7. évfolyam**	**8. évfolyam**
	Heti óraszám		**Heti óraszám**	
Magyar nyelv és irodalom	4	4	4	4
Idegen nyelv	-	-	2	2
Matematika	4	4	4	4
Hittan	1	1	1	1
Történelem	2	2	2	1
Hon- és népismeret	1	-	-	-
Természettudomány	2	3	5	5
Állampolgári ismeretek	-	-	-	1
Ének-zene	2	2	1	1
Vizuális kultúra	2	2	1	1
Digitális kultúra	1	1	1	1
Technika és tervezés	1	1	1	1
Testnevelés	5	5	5	5
Osztályfőnöki óra (közösségi nevelés)	1	1	1	1
Szabadon tervezhető órakeret	**2**	**2**	**2**	**2**
Heti órakeret	**28**	**28**	**30**	**30**

A kerettantervek által előírt tartalmakra jelzett javasolt óraszámok az adott tantárgyon belül a tanulók egyéni képességeinek megfelelően átcsoportosíthatóak.

Kerettanterv a középsúlyos fokban értelmi fogyatékos tanulók számára

A fejlesztési területek (tantárgyak) struktúrája és a hozzájuk tartozó ***óraszámok középsúlyos fokban értelmi fogyatékos tanulóknak az 1–8. évfolyamon***

Műveltségi terület	**Tantárgy**	**1. évf.**	**2. évf.**	**3. évf.**	**4. évf.**	**5. évf.**	**6. évf.**	**7. évf.**	**8. évf.**
Magyar nyelv és irodalom	**Kommunikáció** (Magyar nyelv és irodalom)	4	4	4	4	4	4	5	5
	Olvasás-írás (Magyar nyelv és irodalom)	2	2	3	3	4	4	2	2
Matematika	**Számolás-mérés** (Matematika)	2	2	2	2	3	3	3	3
Történelem és állampolgári ismeretek	**Állampolgári ismeretek**	-	-	-	-	1	1	1	1
	Hon- és népismeret	-	-	-	-	-	-	1	-
	Hittan	-	-	-	-	-	-	-	1
Természettudomány és földrajz	**Környezetismeret**	-	-	-	-	1	1	2	2
Művészetek	**Ének-zene**	2	2	2	2	2	2	2	2
	Ábrázolás-alakítás (Vizuális kultúra)	3	3	2	2	2	2	2	2
Technológia	**Digitális kultúra**	-	-	-	-	-	-	1	1
Testnevelés és egészségfejlesztés	**Mozgásnevelés** (Testnevelés)	5	5	5	5	5	5	-	-
	Testnevelés	-	-	-	-	-	-	5	5

	Osztályfőnöki (Közösségi nevelés)	-	-	-	-	1	1	1	1
Egyéb	**Önkiszolgálás**	2	2	-	-	-	-	-	-
	Életvitel és gyakorlat	-	-	2	2	2	2	3	3
	Játékra nevelés	2	2	2	2	-	-	-	-
Szabadon tervezhető órakeret		**2**	**2**	**2**	**3**	**3**	**3**	**2**	**2**
Összesen		**24**	**24**	**24**	**25**	**28**	**28**	**30**	**30**

A kerettantervek által előírt tartalmakra jelzett javasolt óraszámok az adott tantárgyon belül a tanulók egyéni képességeinek megfelelően átcsoportosíthatóak.

A választott kerettanterv feletti óraszám

A választott kerettantervek óraszámát a szabadon tervezhető órakeret terhére a következő évfolyamokon és tantárgyakban emeljük meg az alábbi óraszámokkal.

Óraterv a helyi tantervekhez – 1–4. évfolyam (enyhe fokban értelmi fogyatékos)

Kötelező tantárgyak és minimális óraszámok

Tantárgyak	**1. évfolyam**	**2. évfolyam**	**3. évfolyam**	**4. évfolyam**
Magyar nyelv és irodalom	7+1	7+1	6+1	7+1
Matematika	4+1	4+1	3+1	4+1
Hittan	1	1	1	1
Környezetismeret	-	-	1	1
Ének-zene	2	2	2	2
Vizuális kultúra	2	2	2	1
Digitális kultúra	-	-	1	1
Technika és tervezés	1	1	1	1
Testnevelés	5	5	5	5
Rendelkezésre álló órakeret	**24**	**24**	**24**	**25**

Óraterv a helyi tantervekhez – 5–8. évfolyam (enyhe fokban értelmi fogyatékos)

Kötelező tantárgyak és minimális óraszámok

Tantárgyak	5. évfolyam	6. évfolyam	7. évfolyam	8. évfolyam
	Heti óraszám		Heti óraszám	
Magyar nyelv és irodalom	4+1	4+1	4+1	4+1
Idegen nyelv	-	-	2	2
Matematika	4+1	4+1	4+1	4+1
Hittan	1	1	1	1
Történelem	2	2	2	1
Hon- és népismeret	1	-	-	-
Természettudomány	2	3	5	5
Állampolgári ismeretek	-	-	-	1
Ének-zene	2	2	1	1
Vizuális kultúra	2	2	1	1
Digitális kultúra	1	1	1	1
Technika és tervezés	1	1	1	1
Testnevelés	5	5	5	5
Osztályfőnöki óra (közösségi nevelés)	1	1	1	1
Heti órakeret	**28**	**28**	**30**	**30**

Óraterv a helyi tantervekhez – 1–8. évfolyam (középsúlyos fokban értelmi fogyatékos)

Kötelező tantárgyak és minimális óraszámok

Műveltségi terület	Tantárgy	1. évf.	2. évf.	3. évf.	4. évf.	5. évf.	6. évf.	7. évf.	8. évf.
Magyar nyelv és irodalom	**Kommunikáció** (Magyar nyelv és irodalom)	4	4	4+1	4+1	4+1	4+1	5	5
	Olvasás-írás (Magyar nyelv és irodalom)	2	2	3	3	4	4	2	2

Matematika	**Számolás-mérés** (Matematika)	2	2	2	2	3	3	3	3
Történelem és állampolgári ismeretek	**Állampolgári ismeretek**	-	-	-	-	1	1	1	1
	Hon- és népismeret	-	-	-	-	-	-	1	-
	Hittan	1	1	1	1	1	1	1	1
Természettudomány és földrajz	**Környezetismeret**	-	-	-	-	1	1	2	2
Művészetek	**Ének-zene**	2	2	2	2	2	2	2	2
	Ábrázolás-alakítás (Vizuális kultúra)	3	3	2	2	2	2	2	2
Technológia	**Digitális kultúra**	-	-	-	-	-	-	1	1
Testnevelés és egészségfejlesztés	**Mozgásnevelés** (Testnevelés)	5	5	5	5	5	5	-	-
	Testnevelés	-	-	-	-	-	-	5	5
	Osztályfőnöki (Közösségi nevelés)	-	-	-	-	1	1	1	1
Egyéb	**Önkiszolgálás**	2+1	2+1	-	-	-	-	-	-
	Életvitel és gyakorlat	-	-	2	2+1	2+1	2+1	3+1	3+2
	Játékra nevelés	2	2	2	2	-	-	-	-
Összesen		**24**	**24**	**24**	**25**	**28**	**28**	**30**	**30**

A szabadon választható órák keretéből tervezett foglalkozásokat a fenti táblázatok tartalmazzák.

9. AZ OKTATÁSBAN ALKALMAZHATÓ TANKÖNYVEK ÉS TANESZKÖZÖK KIVÁLASZTÁSÁNAK ELVEI

a) A tankönyvrendelésnél az iskolába belépő új osztályok várható megbecsült létszámait figyelembe véve oly módon kell készíteni, hogy az iskola minden tanulója részére biztosítva legyen a tankönyvhöz való hozzájutás lehetősége.
b) Elsődleges szempont a tartós tankönyvek vásárlása, hogy azt a tanulók a könyvtári kölcsönzés szabályai szerint használhassák.
c) A tanulók számára olyan tankönyveket, feladatlapokat és egyéb szemléltető eszközöket kell választani, mely illeszkedik a tanulók értelmi és érzelmi sajátosságaihoz.
d) Az iskola csak olyan tankönyvet rendelhet, amelyeknek tankönyvvé nyilvánítása kerettantervi rendelet kihirdetését követően történt, továbbá szerepel a hivatalos tankönyvjegyzékben.

10. A NAT-BAN MEGHATÁROZOTT PEDAGÓGIAI FELADATOK HELYI MEGVALÓSÍTÁSA

- tanulóink sajátos nevelési igényeihez igazodva az 1-4. évfolyamokon a Meixner-módszert alkalmazzuk,
- fokozatosan átvezetjük a gyermeket az óvoda játékközpontú cselekvéseiből az iskolai tanulás tevékenységeibe,
- fontos a mozgáskultúra, a mozgáskoordináció, a ritmusérzék és a hallási figyelem fejlesztése,
- a mentális képességek célirányos fejlesztése.

A pedagógiai feladatok megvalósítása 1-2. évfolyamon

Az alsó tagozat első két évében a tanulók között tapasztalható különösen jelentős egyéni fejlődésbeli különbségek pedagógiai kezelése.
A tanuláshoz nélkülözhetetlen pszichés funkciók fejlesztésére helyeződik a hangsúly. A tanulók között meglévő eltérések kompenzálására differenciált eljárásokat, tartalmakat és oktatásszervezési megoldásokat, terápiákat alkalmazunk. A képességfejlesztésben hangsúlyos szerepük van a közvetlen érzéki tapasztalatoknak, a tárgyi cselekvéses megismerésnek, a céltudatosan kiválasztott tevékenységnek. Az alsó tagozat első évfolyamán – a Nemzeti alaptanterv által biztosított lehetőséggel élve – egy évfolyam tananyagának elsajátítására egy

tanév helyett kettő tanév időtartamot tervezünk. A hosszabb időkeret nagyobb esélyt nyújt az alapvető kultúrtechnikák eszközszintű elsajátítására.

A pedagógiai feladatok megvalósítása 3-4. évfolyamon

Az alsó tagozat harmadik-negyedik évfolyamán meghatározóvá válnak az iskolai teljesítmény-elvárások által meghatározott tanítási-tanulási folyamatok. Fokozatosan előtérbe kerül a NAT elveiből következő motiválási és a tanulásszervezés folyamat.
A 3–4. évfolyamon a cél az alapvető képességek és alapkészségek fejlesztése a tanulók egyéni háttértényezőinek figyelembevételével, a pszichés funkciók fejlesztésének stratégiáját tartalmazó egyéni fejlesztési tervek alapján. Kiemelt feladat a mentális képességek célirányos fejlesztése.

A pedagógiai feladatok megvalósítása 5-6. évfolyamon

Feladatunk a sikeres iskolai tanuláshoz, a tanulási eredményességhez szükséges kulcskompetenciák, képesség-együttesek és tudástartalmak megalapozásának folytatása.
A tanulók fejlesztése elsődlegesen a megismerési módszerek további fejlesztésére, a szemléletes-képszerű gondolkodás nyomán kialakuló képzetekre, ismeretekre, az elsajátított tanulási szokásokra épül. Hangsúlyosabbá válik a mentális képességek célirányos fejlesztése.

A pedagógiai feladatok megvalósítása 7-8. évfolyamon

- az egészséges életvitel kialakításához az egészségtan gyakorlati jellegű oktatásával kívánunk hozzájárulni,
- mentálhigiénés nevelés.

A felső tagozat hetedik-nyolcadik évfolyamán folyó nevelés-oktatás alapvető feladata - a változó és egyre összetettebb tudástartalmakkal is összefüggésben - a már megalapozott kompetenciák továbbfejlesztése. Fontos a verbális szint megfelelő fejlesztése.
Nagy hangsúlyt fektetünk a pályaválasztásra, pályaorientációra. Mintákat adunk az ismeretszerzéshez, a feladat- és problémamegoldáshoz. Építünk a tanulók egyéni tanulási módszereire és szokásaira.

A mindennapos testnevelés

A testnevelés kerettanterv minden tanuló számára biztosítani kívánja a hatékony és élményszerű tanulást. A mindennapos testnevelés, testmozgás megvalósításának módját a

köznevelési törvény 27. § (11) bekezdésében meghatározottak szerint szervezzük meg a következő módon: A tanuló a mindennapos testnevelésből heti öt testnevelési órát az iskolai órákon teljesíti.

A sajátos nevelési igényű gyermekekre jellemző, hogy bizonyos agyi területeik éretlenek, illetve sérültek.

Ebből adódóan a képességfejlődésük időben elhúzódik, így a nevelési folyamat során a pedagógiai szakaszok (korai fejlesztés, óvodai, iskolai, felnőttkori szakaszok) és azok feladatai módosulnak. Képességeik általában hosszabb időintervallum alatt alakulnak ki, és speciális sérülés miatt specifikus módszerek, eljárások alkalmazását követeli meg fejlesztésük. A nevelési folyamatnak ezért alkalmazkodnia kell a gyermekek egyéni sajátosságához, többlet időt kell biztosítani a képességek „beéréséhez".

A mindennapos testi nevelés, testedzés és az ezekhez kapcsolódó képességek, készségek fejlesztésének előnyei, hozadékai:

- a torna, a mozgásos játék fejleszti a gyermekek természetes mozgását (járás, futás, ugrás, támasz, függés, egyensúlyozás, dobás), és testi képességeit, mint az erő, ügyesség, gyorsaság, állóképesség, szociális készségek, képességek,
- hozzájárulnak a harmonikus, összerendezett, pontos alap- és összetett mozgások kialakulásához, mozgáskoordináció fejlődéséhez,
- kedvezően befolyásolják a gyermeki szervezet növekedését, teherbíró képességét és teljesítő képességét,
- a mozgáskultúra fejlesztése mellett segítik a térben való tájékozódást, a helyzetfelismerést, a döntést és az alkalmazkodóképességet, valamint a személyiség akarati tényezőinek alakulását,
- részét képezik az egészséges életmódra nevelésnek,
- kapcsolódik a gyermekek önkiszolgálásának, önellátásának kialakításához a mindennapokban.

11. A TANULÓK ESÉLYEGYENLŐSÉGÉT SZOLGÁLÓ INTÉZKEDÉSEK

Intézményünk gyógypedagógiai jellegéből adódóan az integráció más értelmet kap, mint a többségi iskolákban. Az intézményi nevelés célja itt nem az oktatási, hanem a társadalmi

integráció, ám ennek érdekében a többségi intézményekkel közös programokon segíti az intézmény az elfogadás kialakulását.

Célkitűzés a társadalmi integrációra való felkészítés, a társadalmi szemléletformálás, ennek érdekében zajlanak az iskolai programjaink: többségi iskolákkal közösen, civil és egyéb társadalmi szervezetekkel együttműködve szervezünk programokat.

Ügyelünk a diszkrimináció-mentességre; a szegregációs hátrányok enyhítésére, a sajátos nevelési igényű és halmozottan hátrányos helyzetű tanulók oktatási és társadalmi integrációjának támogatására, az adott területen releváns, minőségi oktatáshoz történő egyenlő hozzáférés biztosítására és a társadalmi integráció lehetőségének megteremtésére. A hátrányos helyzetű és a halmozottan hátrányos helyzetű tanulók figyelemmel kísérése az iskola egyik kiemelt feladata.

Fontosnak tartjuk a következőket:

- az intézményben tilos a hátrányos megkülönböztetés (bármiféle okból), továbbá minden olyan különbségtétel, kizárás, korlátozás vagy kedvezés, amelynek célja vagy következménye az egyenlő bánásmód megszüntetése vagy akadályozása,
- az osztályfőnöki munkában, a szülőkkel való kapcsolattartás során kiemelt figyelmet fordítunk a szociálisan hátrányos helyzetű tanulókra,
- rendszeres kapcsolatot tartunk a Szociális, Egészségügyi és Gyermekjóléti intézmény, Család-, és Gyermekjóléti Központtal.

12. AZ ISKOLAI ISMERETEK SZÁMONKÉRÉSÉNEK KÖVETELMÉNYEI ÉS FORMÁI

Enyhe értelmi fogyatékos tanulók értékelése

Az értékelés szempontjainál arra kell különös tekintettel, figyelemmel lennünk, hogy mit értékeljünk:

- a tanuló önmagához mért fejlődését az ismeretek elsajátítása, a képességek minőségi, mennyiségi gyarapodása terén,
- a tanuló szociális képességeinek, magatartásának, viselkedésének fejlődését,
- a tanuló iskolán kívülről hozott, az iskolai követelményeken túli tudását, más területen megmutatkozó képességeit.

A tanulók tanulmányi munkájának értékelése az egyes évfolyamokon a következők szerint történik:

a) Az első évfolyamon félévkor és év végén, valamint a második évfolyamon félévkor a tanulók teljesítményét, előmenetelét szöveges minősítéssel értékeljük.
A szöveges minősítés a tanulók teljesítményétől függően a következő lehet:

- kiválóan teljesített,
- jól teljesített,
- megfelelően teljesített,
- felzárkóztatásra szorul.

b) A második évfolyamon év végén, valamint a harmadik-nyolcadik évfolyamon félévkor és év végén a tanulók teljesítményét, előmenetelét osztályzattal minősítjük.
Az egyes tantárgyak osztályzatai a következők: Jeles (5), jó (4), közepes (3), elégséges (2), elégtelen (1).

A tanulók számonkérése

A számonkések célja, hogy a tanuló tudásáról, felkészültségi szintjéről, teljesítményéről, egyéni haladásáról képet alkothasson a pedagógus. Ez jelenti alapját a továbbhaladás ütemének, az egyes fejlesztési feladatok meghatározásának.

Az értékelés dokumentálása

Tanulóink különböző fokban és területeken sajátos nevelési szükségletűek, ezért rendkívül fontos, hogy fejlődésüket folyamatában kövessük nyomon. Az értékelés során a követelményeknek való megfelelésen túl önmagukhoz mért fejlődésüket, előrelépésüket kell tekintetbe vennünk. A haladást folyamatosan ellenőrizzük. Tantárgyanként legalább havonta egyszer adunk szummatív értékelést, az osztályfoknak megfelelően jeggyel vagy szöveges formában. Az eredményeket a KRÉTA rendszerben rögzítjük, a szülők ezen a felületen tudják figyelemmel kísérni gyermekük eredményeit.

Az iskola magasabb évfolyamára lépés feltételei

Az egyéni fejlettségi szint és egyéni sajátosságok figyelembevétele alapján gyógypedagógus segítségnyújtásával, illetve segédeszközök használatával megvalósuló követelmények elérése a továbbhaladás feltétele.

A tanulók előmenetelének félévi, tanév végi minősítése

Tanulóink értékelése a tanév folyamán rendszeresen történik. Az értékelést a tanuló számára motiváló hatásúvá kell tenni. Ezért egyénre szabottan, az egész személyiséget figyelembe kell venni.
Az értékelés rávilágít a tanuló erősségeire, törekszik feltárni a hiányosságokat a tanulási képességek területén, valamint segítséget, iránymutatást ad a javításra. Az ellenőrzés kiterjed az egyes tantárgyakra, és a tanórán folyó munkára. A minősítés formáit, szabályait és gyakoriságát az alábbi pontok tartalmazzák.

írásbeli feladatok értékelése

Írásbeli beszámoltatás formái, szabályai

Tanulóink különböző fokban és területeken sajátos nevelési szükségletűek, ezért rendkívül fontos, hogy fejlődésüket folyamatában kövessük nyomon.
Az értékelés során a követelményeknek való megfelelésen túl önmagukhoz mért fejlődésüket, előrelépésüket kell tekintetbe vennünk.
A haladást folyamatosan ellenőrizzük. Tantárgyanként legalább havonta egyszer adunk szummatív értékelést, az osztályfoknak megfelelően jeggyel vagy szöveges formában. A szülőt erről írásban tájékoztatjuk. A tanulók beszámoltatása írásban vagy szóban történik.
Az egyes tantárgyak témáinak lezárásakor összefoglaló felméréssel számolnak be a témában megszerzett tudásukról, illetve a gyógypedagógusok így kapnak visszajelzést a tanulókkal közösen végzett munkájuk eredményességéről.

Szóbeli értékelés

Tanulóink különböző fokban és területeken sérültek, ezért rendkívül fontos, hogy fejlődésüket folyamatában kövessük nyomon. Az értékelés során a követelményeknek való megfelelésen túl önmagukhoz mért fejlődésüket, előrelépésüket kell tekintetbe vennünk. A haladást

folyamatosan ellenőrizzük. Az alsó tagozatban első és a második évfolyam első félévében, félévente szöveges értékeléssel minősítjük tanulóink teljesítményét a KRÉTA felületén.
Az alsó tagozat a szöveges értékelésről a második évfolyam második félévétől áttér az érdemjeggyel történő minősítésre tanulásban akadályozottak tanterve szerint haladó osztályainkban.
Felső tagozaton tantárgyanként havonta egyszer értékelünk, az osztályfoknak megfelelően jeggyel vagy szöveges formában. A szülőt erről írásban tájékoztatjuk. A tanulók beszámoltatása írásban vagy szóban történik.
Naponta csak egy dolgozatot lehet íratni, előre bejelentve. Összefoglaló jellegű írásbeli felmérésekre évente három alkalommal kerül sor: év elején diagnosztikus jelleggel, az első félév végén és a tanév végén. A félév végi, év végi értékelések egyik, de nem kizárólagos támpontját jelentik, azok a tanulók teljesítményének komplexebb megítélésén épülnek fel.

A felmérések anyagát a munkatankönyvekben közölt tudáspróbák nyújtják, illetve pedagógusaink állítanak össze a követelményszintet és az adott csoportban tanuló gyermekek fejlettségét figyelembe véve feladatsorokat. Az utasításokat írásban és/vagy szóban közöljük. A felmérések értékelése ütemezéssel történik.

Az otthoni felkészüléshez előírt írásbeli és szóbeli feladatok meghatározása

Iskoláinkban a házi feladatok meghatározásával kapcsolatosan az alábbi szabályok érvényesülnek:

- a házi feladatok legfontosabb funkciója a tanórán feldolgozott tananyaghoz kapcsolódó gyakorlás (készség- és képességfejlesztés), valamint a tananyaghoz kapcsolódó ismeretek megszilárdítása,
- az első-negyedik évfolyamon a tanulók hétvégére (szombatra, vasárnapra), valamint a tanítási szünetek idejére nem kapnak sem szóbeli, sem írásbeli házi feladatot, kivéve, ha a szülő ezt igényli,
- az ötödik-nyolcadik évfolyamon a tanulók a tanítási szünetek idejére – a szokásos (egyik óráról a másikra esedékes) feladatokon túl – nem kapnak sem szóbeli, sem írásbeli házi feladatot, kivéve, ha ezt a szülő igényli,
- az egyik óráról a másikra feladott házi feladatok elvégzése nem haladhatja meg a 30 perc időtartamot,

- az elvégzett házi feladatot a legtöbb esetben csak szóban értékeli a szaktanár,
- amennyiben érdemjeggyel kíván házi feladatot értékelni a pedagógus, azt jeles jeggyel teheti (természetesen csak az osztályozott tárgyaknál),
- a házi feladat hiányára írásban hívjuk fel a szülő figyelmét, amennyiben ezt szükségesnek tartjuk,
    - a pedagógusok a kötelező házi feladatokon kívül adhatnak nem kötelező (szorgalmi) feladatokat, melyeknek célja a differenciálás, és nem vonatkoznak rájuk a kötelező házi feladatokra megállapított megkötések.

A csoportbontások és az egyéb foglalkozások szervezési elvei

Intézményeinkben délelőtti időszakban tanórai foglalkozásokat, délutáni időszakban napközis foglalkozásokat szervezünk.
A gyógypedagógiai nevelésben-oktatásban részt vevő nevelési-oktatási intézményben a sajátos nevelési igényű tanulók részére kötelező egészségügyi és pedagógiai célú habilitációs, rehabilitációs tanórai foglalkozásokat kell szervezni. A tanuló annyi egészségügyi és pedagógiai célú habilitációs, rehabilitációs tanórai foglalkozáson vesz részt, amennyi a sajátos nevelési igényéből eredő hátránya csökkentéséhez szükséges.
Ezeknek megfelelően intézményegységeinkben egyéb foglalkozásokat tartunk, melyeket két nagy csoportra bontunk:

- egyéb foglalkozás: napközi,
- egyéb foglalkozás: habilitáció, rehabilitáció.

Az egyéb foglalkozás: a tanórákon kívüli egyéni vagy csoportos, pedagógiai tartalmú foglalkozás, amely a tanulók fejlődését szolgálja.

Napközi

A tagozat legfontosabb pedagógiai értéknek a tanulók elfogadását, az egyenlő bánásmód elvét tekinti.
A napközis nevelés általános céljai:

- a mindennapi életben hasznosítható ismeretek elsajátításának segítése,
- szociokulturális hátrányokból származó hiányosságok pótlása, esélyegyenlőség biztosítása,

- személyes példamutatás, hiteles viselkedéskultúra,
- komplex személyiségfejlesztés,
- erkölcsi, esztétikai és testi nevelés,
- differenciálás,
- szociális érés segítése,
- a nemkívánatos tanulói megnyilvánulások leépítése,
- tantárgyi előrehaladás segítése.

A tagozaton a pedagógiai munka empatikus légkörben, széleskörű motivációs eszköztárra építve a speciális nevelési szükségleteket figyelembe véve történik.

A gyermekeknek sikerélményt nyújt a más területeken való tevékenykedés, ami által előnyösen változhat a csoporton belüli helye, a mások, mind a gyermekek, mind a tanárok szemében való megítélése, ez növelheti önbizalmát.

Általános feladatok a napköziben:

- a tanulási, magatartási és viselkedési szokások következetes alakítása, erősítése, önálló tanulás segítése,
- a tanulók önismeretének fejlesztése – beszélgetések, viták kezdeményezése, személyiségfejlesztő csoportjátékok,
- egészségmegőrző programok - egészséges ételek készítése, egészségnap szervezése,
- aktív, rendszeres testmozgás biztosítása – szabad levegőn végezhető mozgás, játék, sportdélután,
- egészséges táplálkozás, étkezési szokások kialakítása, fejlesztése – közös étkezések alkalmával,
- alapvető személyi higiéné, testápolási szokások megismertetése,
- szabadidő hasznos eltöltésének kialakítása – szakkörök, szabadidőben szervezett kézműveskedés, alkotás, csoportos játékok,
- környezetvédelem, közvetlen környezet ápolása – kertészkedés, szemétgyűjtés az iskola környékén,

- stresszhatások elkerülése, stressztűrő képesség fejlesztése – relaxációs gyakorlatok rendszeres végzése,
- konfliktuskezelés, érzelmek kezelése – beszélgetés, helyzetgyakorlatok, önkifejezési technikák,
- a közvetlen lakóhely történelmi emlékeinek, helyi hagyományainak megismertetése – séták, kirándulások,
- a tanulók közös tevékenységének, alkotó együttműködésének biztosítása – hagyományápolás, ünnepkörökhöz kapcsolódó közös alkotás, játék,
- szabályok következetes betartatása,
- kommunikációs kultúra kialakítása, gyakoroltatása – kommunikációs technikák megismertetése,
- együttműködés a szülőkkel, közös játék, alkotás, kirándulás – Szülőklub,
- kulturált viselkedés – múzeum- és színházlátogatások,
- hagyományápolás – Karácsonyi Vásár, Adventi készülődés, Húsvét-várás, Ballagás.

A napközi sajátos feladatai az alsó tagozaton:

- a gyermekek számára örömet nyújtó, az életkornak és a mentális kornak megfelelő szabadidős aktivitások kiválasztása, az alternatívák közötti választás megtanítása,
- megfelelő viselkedési szabályok elsajátítása,
- kommunikáció fejlesztése, konfliktuskezelés,
- iskola szabályainak fokozatos átvételére szoktatás,
- napirend kialakítása,
- rendszeres mozgás és pihenés,
- kulturált étkezési szokások kialakítása,
- tanulási szokások kialakítása,
- kézügyesség, mozgáskoordináció, esztétikai érzék fejlesztése szervezett szabadidős tevékenységekkel.

A napközi sajátos feladatai felső tagozaton:

Különösen fontos a pszichés fejlődési zavarral küzdő tanulók fejlesztése. Gyakran megfigyelhető tanulóinknál az érzelmi kontroll hiánya, ön- vagy mások felé irányuló agresszió, szorongás, én-szabályozás gyengeségét mutató magatartás, az alkalmazkodóképesség, az önszervezés sérült fejlődése. Ezért felső tagozatos tanulóink fokozottan igénylik az állandó kereteket, fáradékonyabbak, nyugtalanabbak, gyakrabban van szükségük szünetre, pihenésre. Elengedhetetlen a korrekt, követhető szabályok kialakítása,

- sok pozitív visszajelzés,
- tanulási technikák tanítása,
- együttműködési készség fejlesztése,
- önismeret fejlesztése,
- alkalmazkodó készség, problémamegoldó képesség fejlesztése,
- önfegyelem kialakítása,
- önálló ismeretszerzés,
- céltudatos feladat és munkavégzés, önálló tanulás segítése.

Egyéb foglalkozás: habilitáció, rehabilitáció

A rehabilitációs foglalkozások kiemelkedő célja, hogy az iskolai fejlesztés során jelentősen csökkentse a fogyatékosságból eredő szomatikus és pszichés hátrányokat, viselkedésproblémákat, elősegítse a szociális érést. A fejlesztéseket a gyermekek egyéni képességprofiljában kiemelkedő területekre alapozzuk, így sikerélményhez juttatva őket, ezáltal hatékonyan szolgálhatjuk a gyermekek egyéni fejlődését.

Közösségünk számára fontos irányelv a hátrányok, problémák korai felismerése. A szakszerű gondozási, fejlesztési munkánk elengedhetetlen feltétele a szülőkkel való együttműködés, valamint a folyamatos konzultáció, szakértői- egészségügyi- és anamnesztikus adatok részletes megismerése. A nevelőtestületünk meghatározó feladata a tanulók egyéni, komplex gyógypedagógiai fejlesztésekre, logopédiai terápiára, pszichés támogatásra, mozgásfejlesztésre, szakkörökre és más speciális terápiákra (pl. állatasszisztált terápia, zeneterápia, mozgásos drámajáték, néptánc, kézműves szakkör stb.) történő besorolásának a megszervezése. Ennek célja, hogy a jogszabályban előírt kötelező foglalkozásokat megfelelő módon tudja biztosítani az iskola.

Közösségünk folyamatosan figyelemmel kíséri a gyermekek foglalkozáson való részvételének megfelelő elosztását a diákok hatékony fejlődésének érdekében.

13. A TANULÓK FIZIKAI ÁLLAPOTÁNAK, EDZETTSÉGÉNEK MÉRÉSE

Az iskola meghatározott mérési időszakban és mérési módszerrel tanévenként valamennyi iskolatípusra és a felső évfolyamra kiterjedően szervezi meg a tanulók fizikai állapotfelmérését. A vizsgálatot az iskola testnevelés, mozgásnevelés tantárgyat tanító gyógypedagógusai végzik. A vizsgálat eredményeit osztályonként rögzítik, melyet a pedagógusok együtt értékelnek ki, majd meghatározzák a tanulók fizikai fejlődése szempontjából szükséges intézkedéseket.
Az autizmussal élő és középsúlyos értelmi fogyatékos tanulóknál a következőket vesszük figyelembe: mielőtt a felméréseket felvennénk, a feladatokat kellőképpen és alaposan a diagnózisuk specialitásaihoz igazodóan, rajzos-képes folyamatábrák és bemutatások segítségével megtanítjuk a tanulóknak. A gyermekeknek minden feladathoz megadjuk az egyénre szabott segítséget. Olyan segítséget nyújtunk csak, amivel nem befolyásoljuk a felmérés viszonylagos objektivitását (pl. együttmozgás, folyamatos bemutatás, belső motiváció híján egyéb jutalom kilátásba helyezése).
Minden tanévben januártól – májusig terjedő időszakban szükséges a felső tagozatos tanulók NETFIT mérése.
A tanulók fizikai állapotfelmérése a Nemzeti Egységes Tanulói Fittségi Teszttel (NETFIT) történik intézményegységeinkben is. A NETFIT program az egészségtudatos, jövőorientált életvezetési kompetencia kialakítását célozza meg a komplex személyiségfejlesztés és a minőségi testnevelés keretében. A NETFIT program az egészségközpontú fittség összetevőit méri. Célja: a rendszeres testmozgás egészségfejlesztő hatásának és egyben az egészségügyi rizikófaktorok csökkentésében betöltött szerepének népszerűsítése, tudatosítása. A NETFIT fittségi tesztrendszer alkalmazásának segítségével képet kaphatunk diákjaink motoros képességeinek szintjéről, azok előző teljesítményértékhez, illetve az egészségkritériumokhoz viszonyított helyzetéről, ennek ismeretében pedig kijelölhetjük a fejlesztési kiindulópontokat, illetve célokat.

1. testösszetétel mérése
2. motoros tesztek
    a) helyből távolugrás teszt,
    b) ütemezett fekvőtámasz teszt,
    c) ütemezett hasizom teszt,

d) kézi szorítóerő teszt,
e) törzsemelés teszt,
f) hajlékonysági teszt,
g) állóképességi ingafutás teszt.

A NETFIT eredményei nem képezik a szummatív értékelés és a tanulók összehasonlításának alapját, kezelésük bizalmas. A NETFIT értékelési rendszere nem normatív, hanem kritériumorientált. Legfontosabb célja a fejlesztés szükségességének diagnosztizálása.

14. AZ ISKOLA EGÉSZSÉGNEVELÉSI ÉS KÖRNYEZETI NEVELÉSI ELVEI

Az iskola egészségnevelési elvei

Az egészségnevelés olyan tevékenységek összessége, amely az élet minőségét, az ember testi-lelki és társadalmi egészségét komplex módon kívánja javítani. Nem csak arra tanít, mi hasznos és káros, hanem készségeket fejleszt ahhoz, hogy az ember az egészségét képes legyen megőrizni, illetve tisztában legyen állapotával és lehetőségeivel.

- az iskolának minden tevékenységével szolgálnia kell a tanulók egészséges testi-lelki-szociális fejlődését,
- szokásrendszer kialakítása,
- prevenció,
- empatikus magatartás, toleranciaszint fejlesztés,
- káros szenvedélyek, deviáns magatartásformák kialakulásának megelőzése,
- krízishelyzetek kialakulásának elkerülése,
- iskolaorvos, védőnő bevonásával felvilágosító órák megtartása.

Az iskola környezeti nevelési elvei

Az iskolai környezeti nevelés az a pedagógiai folyamat, mely során a gyermeket felkészítjük a környezet megismerésére, tapasztalatai feldolgozására, valamint az élő és élettelen természet értékeit is figyelembe vevő cselekvésre.

- a természet szépségének és környezetünknek a megóvása,
- aktív részvétel környezetvédelmi tevékenységben,

- ismerjék meg a természetvédelem alapvető céljait, természeti értékeinket,
- szelektív hulladékgyűjtésre nevelés,
- energiatakarékos életmódra való felkészítés,
- közvetlen környezetünk, az intézmény tisztaságának és állagának megóvása,
- környezettudatosságra nevelés elősegítése.

15. A TANULÓ TELJESÍTMÉNYÉNEK, MAGATARTÁSÁNAK, SZORGALMÁNAK ÉRTÉKELÉSE, MINŐSÍTÉSÉNEK FORMÁI

Iskolánk a viselkedés és tanulmányi munka során kifejtett erőfeszítésre megőrzi a hagyományos, szummatív értékelési kategóriákat. Mind a magatartás, mind a szorgalom minősítésére négy kategóriát használnunk. A magatartás és szorgalom minősítésrendszerét az osztályfőnök a tanév elején ismerteti a tanulókkal és a szülőkkel. Az osztályfőnök és az osztály havonta értékeli a tanulók magatartását, szorgalmát, a tapasztalatokról tájékoztatja a szülőket. Az osztályfőnök folyamatosan ellenőrizze a tanulók magatartásában és szorgalmában mutatkozó változást, a tapasztalatokról tájékoztassa a szülőt.
A tanulók magatartását és szorgalmát félévkor és tanév végén osztályozó értekezleten értékelik az őt tanító tanárok. Eltérő vélemények számának azonossága esetén az osztályfőnök javaslata duplán számít.
A magatartási és szorgalmi minősítéseket félévkor a KRÉTA felületén, tanév végén a törzslap és a bizonyítvány megfelelő rovatába csak betűvel kell bejegyezni.
Aki bizonyítványát osztályozó vizsgával szerezte, magatartásból és szorgalomból nem kap minősítést.

A magatartás értékelése, minősítése

- a tanuló iskolai viselkedése, a viselkedési normák és az együttélés szabályainak betartása,
- tanáraihoz, az iskola dolgozóihoz, társaihoz való kapcsolatában, kommunikációjának módja,
- az osztályközösség kialakításában, összetartásában, értékrendjének formálásában betöltött szerepe,
- a Házirend rendelkezéseinek betartása,

- jelenléti fegyelme, a mulasztások igazolása,
- a hetesi feladatok elvégzése,
- az önként vállalt feladatok teljesítése,
- a sport- és a kulturális versenyeken való részvétele.

A magatartás és a szorgalom elbírálásának helyi minősítési rendszerét a tantestület határozza meg az alábbiak szerint.

Magatartás értékelése:

Példás(5)	Az iskola írott és íratlan szabályainak legtöbbször eleget tesz, iskolai és iskolán kívüli viselkedése példamutató. Tanáraival, a felnőttekkel, társaival szemben tisztelettudó, udvarias. Segíti társait a közösségi és tanulmányi munkában.
Jó (4)	Az iskola szabályait gyakran betartja. A felnőttekkel és társaival udvarias. Tevékenységével, magatartásával segíti a közösséget
Változó(3)	Az iskolai Házirend előírásait nem minden esetben tartja be. Tanórai és iskolán kívüli magatartásával kapcsolatban többször merül fel kifogás. Időnként udvariatlan felnőttekkel, és társaival, előfordul, hogy megbízhatatlan, néhány igazolatlan órája, mulasztása van - ez esetleg önhibáján kívül. Van osztályfőnöki, szaktanári figyelmeztetése, intője.
Rossz (2)	A Házirend előírásait rendszeresen megsérti. Felnőttekkel udvariatlan és gyakran tiszteletlen, társaival becstelenül, durván, veszélyesen bánik, gyöngébb társait bántja, csúfolja. Fegyelmezetlen az óra alatt és az órán kívül is. Több szaktanári figyelmeztetőt kapott, illetve van osztályfőnöki megrovása vagy ennél magasabb fokú büntetése.

A szorgalom értékelése, minősítése

- a tanuló teljesítménye, tanulmányi eredményei, a képességeihez mérten a jobb eredményért tett erőfeszítései,
- a tanuláshoz való viszonya, motivációja,
- szakkörökön való részvétele,

- az órai munkában való részvétele, aktivitása,
- házi feladatok, felszerelés, füzetvezetés,
- a kötelező tananyagon felüli, külön feladatok vállalása.

Szorgalom értékelése

Példás (5)	Képességeihez mérten mindig felkészülten jelenik meg órán, felszerelése hiánytalan, feladatait gondosan végzi, munkái esztétikusak .A tanórákon aktív, szívesen vállal többlet feladatokat. Önként vesz részt tanórán kívüli programon, versenyeken.
Jó (4)	Felkészülten vesz részt a tanítási órán, felszerelése rendes és rendszerint hiánytalan, munkáit általában gondosan végzi, alkalmanként szorgalmi feladatokat is végez. Önálló munkára könnyen motiválható. Óra alatt túlnyomórészt aktív.
Változó (3)	Tanulmányi eredménye elmarad képességeitől. Felszerelése olykor hiányos és időnként rendetlen, munkáit nem mindig végzi kellő gondossággal. Feladatai elvégzését esetenként elmulasztja, s nem is igyekszik azok pótlására. Nehezen vehető rá önálló ismeret- és anyaggyűjtésre.
Hanyag (2)	Tanulmányi munkájában megbízhatatlan, figyelmetlen, feladatait rendszeresen nem végzi el. Szorgalmi, ajánlott feladatokat nem végez, a szükséges ismereteket sem hajlandó elsajátítani. Munkáit felületesség, igénytelenség jellemzi. A magatartás, a szorgalom értékelésénél maximálisan figyelembe vesszük az önmagához viszonyított fejlődést.

A tanuló teljesítményének értékelése, minősítése

Tanulóink különböző mértékben és területeken sérültek, ezért rendkívül fontos, hogy fejlődésüket folyamatában kövessük nyomon. Ennek alapján az értékelés során a követelményeknek való megfelelésen túl az önmagukhoz mért fejlődésüket, előrelépésüket is tekintetbe kell vennünk. A tanév során a haladást folyamatosan ellenőrizzük. Az alsó tagozaton

az 1. és a 2. évfolyamon az értékelés az első félév végén szöveges értékeléssel történik a KRÉTA rendszer felületén. Az alsó tagozat az 1. évfolyamon év végén szövegesen értékeli a tanulók teljesítményét, a 2. évfolyamon év végén a szöveges értékelésről áttér az érdemjeggyel történő minősítésre. Kivételt képeznek az értelmileg akadályozott tanulók. Az ő esetükben szövegesen értékelünk az alsó tagozaton. Érdemjeggyel történő értékelést az 5. osztály első félévétől alkalmazzuk.

Szöveges értékelés kritériumai:

Kiválóan teljesített: vagy jeles az, aki: sokat fejlődött, a minimális teljesítményeknél sokkal többet teljesített. (autista tanuló esetén) A tantervi követelményeknek maximálisan eleget tesz. A megtanult tananyagban jól tájékozódik és alkalmazza megszerzett tudását.
Megfigyelései pontosak, képes figyelni a feladatra. Könnyen motiválható, önállóan, megfelelő tempóban dolgozik. Munkái igényesek, esztétikusak.

Jól teljesített: vagy jó az, aki: fejlődött, a minimális teljesítményeknél többet teljesített. (autista tanuló esetén) Jól teljesít a tanuló, ha a tantervi követelményeket apróbb hiányosságokkal teljesíti, alkalmazásnál, számonkérésnél időnként rávezetést igényel. A tanulás folyamatában jól motiválható Megfigyeléseiben, önálló munkavégzésében több alkalommal irányítást igényel. Munkáit igyekszik esztétikusan elvégezni.

Megfelelően teljesített: a tanuló, ha a tantervi követelményeket pontatlanul, hiányosan teljesíti. Ismeretei felidézésében segítséget, esetleg eszközhasználatot igényel. Ismeretei pontatlanok, felszínesek. Teljesítménye, figyelme, aktivitása hullámzó. Hiányosságai pótlásában kevéssé motivált. A tanuló egyes részterületen fejlődést mutat, de a minimális követelményeket betartja.

Felzárkóztatásra szorul: a tanuló, ha a tantervi követelményeknek súlyos hiányossággal tesz eleget, tovább haladáshoz szükséges minimális ismeretekkel, jártassággal rendelkezik. Feladattudata kialakulatlan. Figyelemkoncentrációja alacsony szintű, rövid ideig tartó. Tanulási motivációja alacsony szintű. Nem képes önálló feladatvégzésre. Gyengén felelt meg, felzárkóztatásra szorul, nem fejlődött, de a minimális teljesítményeket teljesítette.

A tantárgyi érdemjegyek és osztályzatok kritériumai:

Jeles (5): az osztályfokának megfelelő követelményeket, tananyagot elsajátította, teljesítette, elméletben és gyakorlatban alkalmazza azokat.

Jó (4): az osztályfokának megfelelő követelmények, tananyag többségét elsajátította, teljesítette, elméletben és gyakorlatban kevés segítséggel alkalmazza azokat.

Közepes (3): az osztályfokának megfelelő követelményeket, tananyagot pontatlanul, hiányosan sajátította el, a tanultakat elméletben és gyakorlatban sok segítséggel alkalmazza.
Elégséges (2): az osztályfokának megfelelő követelményeket, tananyagot nagyon hiányosan sajátította el, az ismereteket elméletben és gyakorlatban csak folyamatos segítséggel, minimálisan képes alkalmazni
Elégtelen (1): az osztályfokának megfelelő követelményeket, a pedagógus folyamatos segítségnyújtása mellett sem elméletben, sem gyakorlatban sem tudja teljesíteni.

A jutalmazás, fegyelmezés iskolai elvei

Nagyon fontosnak tartjuk nevelési munkánk során a pozitív visszajelzéseket. Hiszünk abban, melyet pedagógiai kutatások is alátámasztanak, hogy az értékek, erősségek visszajelzése megalapozza a gyermekek és felnőttek fejlődését. Erre törekszünk a mindennapi nevelés, oktatás során is.
A jutalmazás területei

- a gyermek etikai magatartása,
- szellemi tevékenysége,
- ügyességi tevékenysége.

A jutalomnak és a büntetésnek a motiváló hatása mellett informáló, jelző értéke is van. Így a jutalom tekintetében megkülönböztethető az ösztönző, az értékelő-minősítő és a kontrollként alkalmazott jutalom. A tanulóink eszerint kaphatnak:

- osztályfőnöki/szaktanári írásbeli dicséretet,
- igazgatói szóbeli elismerést,
- igazgatói írásbeli dicséretet,
- nevelőtestületi dicséretet,
- elismerő oklevelet.

IV. FEJLESZTŐ NEVELÉS-OKTATÁST VÉGZŐ ISKOLA REHABILITÁCIÓS- ÉS PEDAGÓGIAI PROGRAMJA

BEVEZETŐ

1. INTÉZMÉNYI BEMUTATÁS, HELYZETKÉP

Fejlesztő nevelés–oktatás négy feladatellátási helyen valósul meg, a Református EGYMI Kiskunhalasi Tagintézményében, a Miskolci Telephelyen, a Tiszafüredi Tagintézményében és a Református EGYMI Berettyóújfalui Csoda-Vár Gyógypedagógiai Iskolájában.

Mind a négy helyszínen azonos a célcsoport, az ellátás formája és hasonló az ellátottak köre.

Ellátás célcsoportja:

Sajátos nevelési igényű súlyosan és halmozottan fogyatékos tanköteles korú tanulók (6-16 éves). Tankötelezettsége meghosszabbítható (23 éves).

Ellátás formája

Egyéni foglalkozás: a szakértői véleményben meghatározott heti óra biztosítása.

Csoportos foglalkozás (3-6 gyermek): a szakértői véleményben meghatározott heti óra biztosítása.

Ellátottak köre

Az Intézményekbe a tanulók a Vármegyei, vagy az Országos Szakértői Bizottság szakértői véleménye alapján kerülnek. A csoportbontás sérülésspecifikusan valósul meg, nem életkori felosztásban. Intézményeinkbe a tanulók súlyos, halmozott sérülésekkel érkeznek. A súlyos és halmozott fogyatékosság az egész élet során fennálló állapot, amelyre jellemző, hogy a testi struktúrák károsodása következtében a speciálisan humán funkciók – mint a kommunikáció, a beszéd, a mozgás, az értelem és az érzékelés-észlelés – minimálisan két területén súlyos vagy legsúlyosabb mértékű zavar mutatható ki. A fogyatékosságok a legkülönfélébb kombinációkban és súlyossági fokozatokban, esetleg eltérő időben jelenhetnek meg. E tanulók speciális segítséget igényelnek szükségleteik kielégítése, egészségük megtartása, az emberi, a dologi és természeti világhoz való viszonyuk kialakítása és a társadalom életében való aktív részvétel érdekében. Egész életükben a környezet fokozott mértékű és folyamatos, komplex segítségére, támogatására utaltak; személyiségük kibontakoztatása és életminőségük javítása érdekében nevelés-oktatásra van szükségük. Gyakran előfordulnak társuló betegségek, mint az epilepszia, ortopédiai elváltozások, evési nehézségek, belgyógyászati problémák, ezért az egészségügyi rehabilitációban közreműködő szakemberekkel is folyamatos kapcsolattartás szükséges.

Református EGYMI Kiskunhalasi Tagintézménye

név: Kiskunhalasi Tagintézmény

cím: 6400 Kiskunhalas Szabó Ervin utca 15.

kihelyezett munkaállomás: Molnár Mária Református Fogyatékos Ápoló- Gondozó Otthon épületén belül, 2700 Cegléd, Bercsényi u. 5.

iskolai csoportok száma: 9

létszám: 50 fő

A csoportok maximális létszáma: 6 fő

Tárgyi feltételek:

Az intézmény akadálymentesített, a felső szintre lifttel közlekednek a mozgásukban akadályozott tanulók. A csoportszobák a tanulók sajátosságaihoz igazítva vannak berendezve. Szükség esetén ágy is rendelkezésre áll. Mozgás fejlesztésekhez kettő tornaszoba biztosított, melyek mozgásfejlesztő eszközökkel felszereltek. Az étkezésekhez tálaló konyha és ebédlő is igénybe vehető. A mosdók és tisztázó helyiségek a tanulók igényeihez vannak igazítva. Az iskolás tanulók részére külön elkülönített udvarrész van kialakítva.

Személyi feltételek:

A szakértői véleményekben meghatározott szakemberszükségletet biztosítani tudja az intézmény a tanulói számára. Minden csoportban a tanulóknak megfelelő szakirányon végzett gyógypedagógus az osztályfőnök. Munkájukat egy, illetve szükség szerint kettő gyógypedagógiai asszisztens segíti.

Miskolci Telephely

A feladatellátásban érintett intézmény neve: Katica Ház

cím: 3459 Igrici, Kossuth u. 100.

iskolai csoportok száma: 1

létszám: 6 fő

A csoport maximális létszáma: 6 fő

Tárgyi feltételek:

Az intézmény akadálymentesített. A csoportszoba a tanulók sajátosságaihoz igazítva van berendezve. Szükség esetén matrac is rendelkezésre áll. Mozgásfejlesztésekhez egy tornaszoba biztosított, melyek mozgásfejlesztő eszközökkel jól felszereltek. Az étkezésekhez ebédlő

rendelkezésre áll. A mosdók és tisztázó helyiségek a tanulók igényeihez vannak igazítva. Az iskolás tanulók részére külön elkülönített udvarrész van kialakítva.

Személyi feltételek:

A szakértői véleményekben meghatározott szakemberszükségletet biztosítani tudja az intézmény a tanulói számára.

Tiszafüredi Tagintézmény

név: Református EGYMI Tiszafüredi Csodaösvény Tagintézménye

cím: 5350 Tiszafüred, Bajcsy-Zsilinszky út 50/a.

iskolai csoportok száma: 3

létszám: 18 fő

A csoportok maximális létszáma: 6 fő

Tárgyi feltételek:

Az intézmény akadálymentesített. A csoportszobák a tanulók sajátosságaihoz igazítva vannak berendezve. Szükség esetén matrac is rendelkezésre áll. Mozgásfejlesztésekhez egy tornaszoba és egy tornaterem biztosított, melyek mozgásfejlesztő eszközökkel jól felszereltek. Az étkezésekhez ebédlő rendelkezésre áll. A mosdók és tisztázó helyiségek a tanulók igényeihez vannak igazítva. Az iskolás tanulók részére külön elkülönített udvarrész van kialakítva.

Személyi feltételek:

Tiszafüreden a szakértői véleményekben meghatározott szakemberszükségletet biztosítani tudja az intézmény a tanulói számára. A csoportokban szomatopedagógia és értelmileg akadályozottak pedagógiája szakirányon végzett gyógypedagógusok az osztályfőnökök. Munkájukat minden csoportban 1-1 gyógypedagógiai asszisztens segíti. A munkánkat nagymértékben támogatja egy fő szakápoló.

Református EGYMI Berettyóújfalui Csoda-Vár Általános és Fejlesztő Nevelés-oktatást Végző Iskolája

név: Református EGYMI Berettyóújfalui Csoda-Vár Általános és Fejlesztő Nevelés-oktatást Végző Iskola

cím: 4100 Berettyóújfalu Tardy út 8. sz.

iskolai csoportok száma: 1

A csoportok maximális létszáma: 6 fő

Tárgyi feltételek:

Az intézmény akadálymentesített, földszintes épületben helyezkedik el. A csoportszoba a tanulók sajátosságaihoz igazítva van berendezve. Szükség esetén ágy is rendelkezésre áll. Mozgásfejlesztésekhez tornaterem biztosított, mely mozgásfejlesztő eszközökkel felszerelt. Az étkezésekhez tálalókonyha és ebédlő is igénybe vehető. A mosdók és tisztázó helyiségek a tanulók igényeihez vannak igazítva. A tanulók részére közösségi tér és sportudvar biztosított.

Személyi feltételek:

Iskolánkban a szakértői véleményekben meghatározott szakemberszükségletet biztosítani tudja az intézmény a tanulói számára. A csoportban a tanulóknak megfelelő szakirányon végzett gyógypedagógus az osztályfőnök. Munkáját két gyógypedagógiai asszisztens segíti.

2. A FEJLESZTŐ NEVELÉS-OKTATÁS INDOKOLTSÁGA

Minden gyermeknek, tanulónak joga van az oktatásban részt venni. Hiszünk abban, hogy minden gyermek fejleszthető, speciális segítséget igényelnek szükségleteik kielégítése, egészségük megtartása, az emberi, a dologi és a természeti világhoz való viszonyuk kialakítása és a társadalom életében való aktív részvétel érdekében. Egész életükben a környezet fokozott mértékű és folyamatos, komplex segítségére, támogatására utaltak; személyiségük kibontakoztatása és életminőségük javítása érdekében komplex fejlesztő nevelésre-oktatásra van szükségük.

A súlyos és halmozott fogyatékosság meghatározása

A súlyos és halmozott fogyatékosság az egész élet során fennálló állapot, amelyre jellemző, hogy a testi struktúrák károsodása következtében az alapvető humán funkciók – mint a kommunikáció, a mozgás, a megismerő funkciók, az érzékelés-észlelés és az önkiszolgálás – minimálisan két területén súlyos vagy legsúlyosabb mértékű funkciózavar tapasztalható. Ennek következtében az érintett személy pszichofizikai teljesítményei extrém mértékben eltérnek az átlagtól, így tevékenységeiben erősen akadályozottá válik, és társadalmi részvételében jelentősen korlátozott lehet. A súlyos és halmozott fogyatékosság hátterében rendszerint a korai életszakaszban bekövetkező, a központi idegrendszert érintő komplex károsodás áll. A különböző fogyatékosságok a legkülönfélébb kombinációkban és súlyossági fokozatokban, esetleg eltérő időben jelenhetnek meg.

A súlyos és halmozottan fogyatékos tanulók esetében a leggyakrabban a súlyos kommunikációs zavar, a különböző súlyosságú mozgásszervi fogyatékosság (mozgáskorlátozottság) és a különböző súlyosságú értelmi fogyatékosság (intellektuális képességzavar) igen változatos kombinációit találjuk. Ezek mellett előfordulhat látási fogyatékosság (látássérülés), hallási fogyatékosság (hallássérülés), figyelemzavar, magatartás-szabályozási zavar, autizmus spektrumzavar, továbbá egyéb társuló rendellenességek (pl. epilepszia). A fenti funkciózavarok egyedi kombinációinak köszönhetően egyénileg nagyon változó igényű személyiségekkel találkozunk. Ebből következően a tanulócsoport összetétele rendkívül heterogén lehet.

A fenti fejlődésbeli eltérések és tevékenységbeli akadályozottságok a pedagógiai megsegítés, nevelés, oktatás, fejlesztés szempontjából sajátos nevelési igényként jelentkeznek. E tanulók speciális segítséget igényelnek szükségleteik kielégítése, egészségük megtartása, az emberi, a dologi és a természeti világhoz való viszonyuk kialakítása és a társadalom életében való aktív részvétel érdekében. Egész életükben a környezet fokozott mértékű és folyamatos, komplex segítségére, támogatására utaltak; személyiségük kibontakoztatása és életminőségük javítása érdekében komplex fejlesztő nevelésre-oktatásra van szükségük.

A fejlesztő nevelés-oktatás kialakításakor minden tanuló esetében figyelembe kell venni a Sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelvei egyes fogyatékosságokra vonatkozó releváns fejezeteit is.

3. HABILITÁCIÓS ÉS REHABILITÁCIÓS PEDAGÓGIAI PROGRAM ALAPELVEI, CÉLJAI, FELADATAI

Alapelvek

A kommunikáció és az interakció elve

A fejlesztő nevelést-oktatást át kell hatnia a kommunikatív megközelítésnek. Kölcsönös párbeszéden alapuló interperszonális kapcsolatot kell kialakítani, amelyben a gyógypedagógusnak a fogyatékos személy legegyszerűbb életműködéseiben, jelzéseiben is fel kell fedeznie a kommunikatív szándékot. Az interakció és a kommunikáció révén lehetővé kell tenni a kommunikatív viszony és a szociális kapcsolatok emberhez méltó alakulását, hozzájárulva a csoportban történő nevelés megvalósításához, és segítve a tanuláshoz szükséges motiváció kialakulását és fenntartását.

A normalizáció és a participáció elve

Váljanak hozzáférhetővé olyan életfeltételek és életmodellek, melyek a lehető legjobban megközelítik az életkoruknak megfelelő és társadalmilag érvényes mintákat.

Ehhez a fogyatékos tanuló életkörülményeit szükséges úgy alakítani, hogy abban képességeinek maximumát nyújtva teljes emberi életet élhessen, illetve részt vehessen a társadalom életében. A részvételt, beilleszkedést a fogyatékos személy életkora is befolyásolja.

A komplexitás, a személyiségközpontúság, a szükségletorientáltság és a rehabilitáció elve

A fogyatékos tanuló személyisége jelenti a pedagógiai tevékenység kiindulási, vonatkoztatási, összehasonlítási és ellenőrzési pontját is. Nem választható szét a hagyományos értelmű oktatás, fejlesztés, nevelés, terápia, az ápolás és a gondozás, azoknak komplex egységként kell megvalósulniuk.

A kooperáció és a tudatosság elve

Az együttműködés során a pedagógus, segítő a tanulóval közösen vesznek részt a tanulási folyamatban, azok eseményei során a cselekvésük tervezését és kivitelezését egymástól függően és egymáshoz viszonyítva koordinálják. A tanulás eredményessége, a követhetőség és biztonságérzet növelése érdekében egységes és következetes elvárásokat kell közvetíteni.

A differenciálás és az individualizáció elve (az irányelvek útmutatása alapján)

A tanulók tapasztalati és aktivitási lehetőségeik szempontjából heterogén csoportot alkotnak, ezért a nevelés-oktatás folyamán megfelelő differenciálásra van szükség. A differenciálás egyik formája az egyéni tanulás, az individualizálás, amely során egyénre szabott a célkitűzés, a didaktikai-metodikai elemek kiválasztása, a feladatok megvalósítása és az értékelés.

Csoportos tevékenységre is szükség van a szociális kapcsolatok fejlődése érdekében, amelyre a kreatív, a zeneterápiás, a játékfoglalkozások, a közös étkezések, kirándulások, szabadidős és más programok adnak lehetőséget.

Céljaink

- a köznevelésben való részvétel biztosítása,
- a súlyosan és halmozottan fogyatékos tanulók szükségletorientált fejlesztése, nevelése, gondozása,

- hosszú távú célunk, hogy tanulóink felkészüljenek a felnőtt életre, egyéni adottságaik mentén megfeleljenek a társadalmi elvárásoknak, elősegítve ezzel életminőségük javulását és a társadalmi integrációjukat,
- az érintett családok tehermentesítése, szakmai támogatása.

Tevékenységünk kiemelt feladatai

A súlyos és halmozottan fogyatékos tanulók tanulásának és nevelésének kiemelt feladata, hogy

- a tanulók a szükségleteiknek és képességstruktúrájuknak megfelelő nevelésben, oktatásban és fejlesztésben részesüljenek;
- a fejlesztés a megfelelő és szükséges tartalommal történjék, segítse a lehetőség szerinti legnagyobb önállóság elérését és a megfelelően kialakított támogató környezetben a tanuló képességeitől függően a társadalomba való mind teljesebb beilleszkedést;
- az elvárások az egyéni teljesítőképességnek megfelelően kerüljenek megfogalmazásra, és igazodjanak a fejlődés lehetséges üteméhez;
- a fejlesztő nevelés-oktatás keretében, a közösségi nevelés mellett kiemelt hangsúlyt kapjon az egyéni fejlesztés, törekedve azonban a kortárskapcsolatok kihasználására a szocializációs folyamatban;
- a fejlesztő terápiák programjai váljanak a rehabilitációs pedagógiai program tartalmi elemeivé.

A fejlesztés területei

a) kommunikáció (alapkompetenciák, a tanulás és a gondolkodás kompetenciái, kommunikációs és digitális kompetenciák, személyes és társas kompetenciák, társadalmi részvétel kompetenciái),
b) mozgásnevelés (alapkompetenciák, kommunikációs kompetenciák, személyes és társas kompetenciák),
c) az érzékelés-észlelés és az értelem fejlesztése, a valóság kognitív birtokbavétele. A dologi, az emberi és a természeti világ jelenségeinek megértése (alapkompetenciák, a tanulás és gondolkodás kompetenciái),

d) kreativitásra, játékra, szabadidős tevékenységre nevelés. Az emberi lét esztétikai dimenziójának megtapasztalása és a kreatív tevékenységek ösztönzése (alapkompetenciák, kreatív alkotás és önkifejezés kompetenciái, munkavállalás kompetenciái),

e) érzelmi és szociális nevelés, az én pozitív megtapasztalása, megnyílás a közösség felé, a kommunikáció kulturált formáinak elsajátítása (alapkompetenciák, társadalmi részvétel és felelősségvállalás kompetenciái, személyes és társas kompetenciák),

f) fejlesztő gondozás – önkiszolgálásra, egészséges életmódra nevelés, a megfelelő támogató környezetben az egyéni képességszint figyelembevételével a lehető legmagasabb szintű önállóság és önellátás képességének elsajátítása (beleértve a részvétel különböző szintjeit), az emberi szükséglet-kielégítés kultúrájának megismerése (alapkompetenciák, kommunikációs kompetenciák, személyes és társas kompetenciák, a tanulás kompetenciái),

g) hitéletre nevelés – a keresztyén értékrend megjelenése az iskolai életben, hitéletre nevelés foglalkozások az Immanuel Otthon ajánlása alapján,

h) célunk, hogy a súlyos és halmozott fogyatékossággal élő tanulók a fejlesztő nevelés-oktatás folyamán gyermeki jogaikat gyakorolva, az egyéni képességeik mentén és a keresztyén értékrend biztosításával szociálisan, érzelmileg, értelmileg képessé váljanak a sikeres társadalmi beilleszkedésre.

4. A FEJLESZTŐ NEVELÉS-OKTATÁS PEDAGÓGIAI SZAKASZAI

- bevezető szakasz,
- alapozó szakasz,
- fejlesztő szakasz,

Intézményünkben a csoportbontások sérülés specifikusan valósulnak meg, nem életkori bontásban.

A súlyos és halmozottan fogyatékos tanulók sajátos nevelési és terápiás szükségleteiből, igényeiből adódóan nem lehet a nevelést és oktatást sem a tananyag struktúrája, sem tér- és időbeli elrendezése szempontjából egységesen kialakított szerkezetbe rendezni. A differenciált tervezőmunka ezért a nevelés-oktatás fontos elemét képezi. A pedagógiai munka szakaszolása a gyógypedagógiai tevékenység tartalmi kínálatának életkori sajátosságokhoz alkalmazkodó strukturálását, valamint koncentrikus bővítését jelenti, mindenkor szem előtt tartva a tanuló adottságait, képességeit, érdeklődését.

Az egyéni fejlesztési terv

- A tanuló szakértői véleményében foglaltak és az állapotmegismerés szakaszai alapján íródik.
- A gyógypedagógus osztályfőnök komplex tervet ír.
- A tanulóval egyéni fejlesztés során foglalkozó szakemberek (szomatopedagógus, logopédus, tiflo- vagy szurdopedagógus, AAK szakember) a saját területükre vonatkozó tervet készítenek.
- Tartalmazza az aktuális állapot leírását (diagnózis) és a fejlesztési javaslatot, célokat.
- A fejlécen szerepeljen: aktuális tanév, gyermek neve, oktatási azonosító, születési idő, anyja neve, intézmény neve, a tervet készítő pedagógus neve, szakképesítése

Az egyéni fejlesztési terv fő- és alterületei

Mozgás

helyzetváltoztatás, testtartás, forgás fekvésben; ülés; felállás; helyváltoztatás, kúszás-mászás; járás; lépcsőn járás; ugrálás, ugrás; labdázás; vegyes.

Érzékelés-észlelés

látás; hallás; szaglás; ízlelés; bőrérzékletek; testséma; téri tájékozódás; síkbeli tájékozódás; időészlelés

Megismerő tevékenység

figyelem; emlékezet; fogalomalkotás; tárgyi modalitás; mennyiségfogalom; rész-egész; játéktevékenység; csoportosítás; szerialitás

Kommunikáció

beszédkedv felkeltése, beszédindítás; auditív figyelem; beszédszervek ügyesítése; hangutánzások; passzív-aktív szókincs bővítése; beszéd és nagymozgás összekapcsolása; beszédre való odafigyelés; beszéd megértése; fogalmak alkalmazása szituációs játékokban; augmentatív és alternatív kommunikáció

Adaptív viselkedés

általános önkiszolgálás; étkezéses önkiszolgálás; öltözködéses önkiszolgálás; önirányítás; elfoglaltság, szocializáció

5. A SÚLYOSAN ÉS HALMOZOTTAN FOGYATÉKOS GYERMEKEK TANULÁSI SAJÁTOSSÁGAI

- Kötődés a tárgyakhoz és a jelenhez.

  A tanuló figyelmét és érdeklődését elsősorban azok a tárgyak és jelenségek kötik le, amelyek térben és időben közel vannak hozzá, tartalmilag pedig „testközeliek”, azaz leginkább közvetlenül az ő személyére vonatkoznak. Elsődleges feladat a világ tárgyainak, jelenségeinek és személyeinek „elérhető” közelségbe helyezése, a különböző tevékenységeknek a fogyatékos tanuló számára értelmessé, jelentőségteljessé tétele a tevékenység végrehajtásához elengedhetetlen motivációs szint megteremtése érdekében.

- Cselekvéses tanulás és komplex (totális) kommunikációs beágyazottság.

  Minden élethelyzetben és minden tevékenység során biztosítani kell az aktív nagymozgásos vagy finommotoros részvétel lehetőségét, hogy megvalósulhasson a szemléletes-cselekvéses tanulás „megfigyelés-próba-szerencse-utánzás” útján. A tanulási szituációt és tartalmakat több oldalról megerősítő, szemléltető, nem verbális, metakommunikációs és verbális jelzésekkel kell kiegészíteni. A tevékenységek rögzítése és emlékezetbe idézése hatékonyabb, gyorsabb, ha az adott helyzetet és tartalmat – a tanuló számára a tevékenységet érthetőbbé, megragadhatóbbá, felfoghatóbbá tevő – komplex kommunikációs stratégiákkal erősítik meg. Az egyénileg kialakított gesztus- vagy hangjelzésektől kezdve a különböző kép-, jel-, szimbólumrendszereken keresztül a verbális kommunikáció bármely formája használható.

- Tevékenységtanulás kis lépésekben.

  Egy-egy tevékenység elsajátítása során a tanuló apró részleteken akadhat el, ami lehetetlenné teheti az egész tevékenység végrehajtását. A tevékenységeket kis lépésekre kell bontani, de nem célszerű az egyes mozzanatok izolált gyakoroltatása, mert a szituációhoz és a tárgyhoz való kötődés miatt azt a tanuló nem fogja tudni célzottan és tudatosan beépíteni a mindennapos tevékenységekbe. A mindenkori tevékenységláncolatot (például öltözködés, főzés, terítés, étkezés stb.) teljes egészében célszerű tanítani, s a folyamatban érdemes esetleg egy-egy részletet aktuálisan célzottan gyakoroltatni. A tevékenység akkor nem veszíti el értelmét, jelentését és összefüggéseit a tanuló számára, ha a teljes folyamatot látja és tapasztalja.

- Tevékenységtanulás segítséggel – speciális irányítás és vezetés biztosítása a problémás tevékenységelem aktív végrehajtásához. A pedagógusnak csak és kizárólag annyi segítséget kell nyújtania, amennyi feltétlenül szükséges. Első a verbális segítségadás, szükség szerint nonverbális jelzésekkel – gesztusok stb. – kiegészítve. Ezt követi a bemutatás és az utánzásra ösztönzés. A komolyabb motoros vagy intellektuális képességzavarral küzdő tanulóknál a bemutatás utáni próbálkozás már kiegészül motoros segítségadással. A vezetett aktív tevékenységen belül a segítségnyújtás fokozatai a határozott mozgásvezetéstől az érintésen alapuló („emlékeztető" jellegű) mozgáskontrollig terjedhetnek. A személyes segítségadás mellett – szükség esetén – döntő jelentősége van a rehabilitációs segéd- és segítő eszközöknek, melyek kiválasztása személyre szabottan, a cselekvési kompetenciát és a tevékenység jellegét szem előtt tartva történik. A segítségnyújtás mértékét fokozatosan kell csökkenteni. A cél, hogy a tanuló a cselekvéslláncolatot képes legyen néhány verbális vagy egyéb kommunikációs jelzésre végrehajtani.

- A tanulási szándék gyengesége esetén a megfelelő tanulási motiváció kialakítása és fenntartása.

  Kiemelt jelentősége van a megfelelő tanulási motiváció kialakításának, melynek legfontosabb feltétele a jó kapcsolat és a tanuló alapos ismerete (erősségei, gyengeségei, hiányosságai, meglévő képességei). Ez megalapozza a reális célok kitűzését, amivel elkerülhető a túl alacsony elvárások tanulást lassító, illetve a túl magas követelmények frusztráló hatása.

  A tevékenységeket célirányosan, értelmes szituatív összefüggésekbe helyezve célszerű gyakoroltatni. A tanulási és cselekvési motiváció eredményes lehet, ha egy tevékenység sikeres elvégzését egy, a tanuló által kedvelt és várt tevékenység követi (például: aki ügyesen közreműködik a kézmosásban, máris mehet uzsonnázni). Ehhez társul a pedagógustól kapott pozitív megerősítés, melynek közvetlenül a tevékenységmozzanat sikeres befejezése után kell következnie, mert a fejlődésnek ezen a szintjén a késleltetett jutalomnak nincs hatása a tevékenységre. Fontos, hogy összhang legyen a pedagógus verbális megnyilvánulásai és az azokhoz kapcsolódó nem verbális és metakommunikatív jelzések között. A megerősítés kezdetben intenzív, később – amikor a tevékenység végrehajtása már sikerélményhez juttatja a tanulót – a külső megerősítés fokozatosan leépíthető, és csak a befejezés után kell nyugtázni a sikert.

6. A NEMZETI ALAPTANTERV ALKALMAZÁSA

A Nemzeti alaptantervben meghatározott tanulási és nevelési célok, kompetenciaterületek a súlyos és halmozottan fogyatékos tanulók nevelése, oktatása, fejlesztése során úgy értelmezhetők, hogy azok a tanulók személyiségállapotához igazítottan, elsősorban a szükséges képességek és készségek megalapozása, kialakítása útján valósulnak meg. Ennek során az alábbiakat szükséges figyelembe venni.

Testi és lelki egészség

A testi és lelki egészség a személyes életminőség és jóllét egyik meghatározó eleme. A súlyos és halmozottan fogyatékos emberek életében a károsodások komplex együttese, valamint ezek pszichofizikai kihatásai alapvető módon befolyásolják az életvezetést és az életkilátásokat, hiszen a meglévő szükségletek kielégítésének eszköztára csak korlátozottan áll rendelkezésre.

A súlyos és halmozottan fogyatékos tanulók pedagógiájának – különösen a fejlesztő nevelés-oktatás kezdetén – központi feladata az alapszükségletek kielégítése, a jó testi és lelki közérzet megteremtése, amelynek minden eleme az iskolai nevelés-oktatás alapvető, pedagógiai jelentőséggel bíró feladata is. Magában foglalja az elemi szükségletek kielégítését (a fejlesztési folyamatba épített ápolási és gondozási tevékenységeket), a megfelelő testi és pszichés közérzet kialakulásának támogatását, az emberi alapszükségletek elismerését az élet minden területén. Hozzá tartozik az e szükségletek megélését és differenciált kielégítését szolgáló alapfeltételek megteremtése, kielégítésük kommunikatív, pedagógiai és terápiás elősegítése, az önállóságra és az egészséges életmódra nevelés feladatainak programba építése.

Önismeret és a társas kultúra fejlesztése, erkölcsi nevelés

Az énkép, az önismeret kialakulása és a környezet fokozatos megismerése

A személyiség fejlődésének és kibontakozásának alapfeltétele, hogy a tanulókban kialakulhasson az identitástudat, önmagukat autonóm személyként, az emberi és dologi világ aktív résztvevőjeként tapasztalják meg. A személyes identitás elsőként a test megéléséhez, differenciált érzékeléséhez és észleléséhez, a saját személyiségnek a másiktól való elkülönítéséhez, önmaga egyedi, autonóm személyként való megtapasztalásához kötődik. Az önazonosság kialakulásában mindezen túl meghatározó szerepet játszanak a személyes élmények és történések, amelyek az érintett személy egyedi élettörténetének alkotóelemeit

adják. A súlyos és halmozottan fogyatékos tanulók esetében az identitás kialakulásának pszichofizikai feltételei jelentős mértékben korlátozottak lehetnek. Ezért a nevelés-oktatás kitüntetett és komplex feladata, hogy a tanulók pozitív tapasztalatokat szerezzenek saját testükről és legszűkebb környezetükről, valamint e kettő egymáshoz való viszonyáról. Meg kell tanulniuk elkülöníteni magukat más személyektől, s a testséma kiépítése révén meg kell tapasztalniuk testük és – ezzel párhuzamosan – személyiségük határait. Mivel a súlyos és halmozottan fogyatékos tanulók számára a környezet eleinte a másik ember testi jelenléteként élhető meg, a tágabb emberi, dologi és kulturális jelenségekre tagolódó világ számukra fokozatosan válik megismerhetővé. Ezért a fejlesztő nevelés-oktatás során az egyes tartalmakat koncentrikusan, egymásra építve, egymásra vonatkoztatva és egymásból kifejtve kell tanítani úgy, hogy a tanulók a tágabb környezet megismerése során mindig saját közvetlen tapasztalataikra és a már korábban megismert szűkebb környezetre támaszkodhassanak.

Lehetővé kell tenni számukra az eltérő szenzoros modalitások (látás, hallás, tapintás, ízlelés, szaglás) közötti összefüggések megtapasztalását, illetve az ugyanazon modalitások által közvetített eltérő tartalmak elkülönítését. Szükséges, hogy megtanulják felismerni az életük különböző színterein, eltérő időpontokban szerzett tapasztalataik közötti kapcsolatokat, az azonosságokat és különbözőségeket, valamint fontos, hogy megtapasztalhassák az események ok-okozati összefüggéseit.

Az önrendelkezés elismerése

Az a tény, hogy a súlyos és halmozottan fogyatékos tanulók személyiségfejlődése jelentősen nehezített, és életük folyamán számos akadállyal kell megküzdeniük, nem változtat azon, hogy a növekedés és érés folyamatában megjelennek azok a szükségletek és igények, amelyek általában az egyes életszakaszok jellemzői. A tanulóknak a gyermek- és pubertáskort, az ifjú- és felnőttkort, végül az időskort jellemző tulajdonságok kibontakoztatásához segítségre van szükségük, hiszen számukra csak igen korlátozottan adottak a változó életszakaszokkal fellépő szükségletek és igények kielégítéséhez szükséges képességek. Az önállósodás, az autonóm döntéshozatal, a szociális kapcsolatok kiszélesedése, a párválasztás és a szexualitás világába való belépés a tanulók emberi jogai közé tartoznak. Mivel a kiszolgáltatottság mértéke nem értelmezhető az önrendelkezésre való képesség mutatójaként, a lehető legszélesebb körben – a mindennapi élet helyzeteiben is – biztosítani kell a tanulók számára a választás és önálló döntéshozatal lehetőségét.

Médiatudatosságra nevelés

Az információs és kommunikációs technikák a súlyos és halmozottan fogyatékos személyek életében és életvezetésében egyre nagyobb jelentőségre tesznek szert. A tanulóknak kommunikációjukban, a szabadidő eltöltése és a művelődés terén, valamint későbbi életük során egyaránt szükségük lehet különféle kommunikációs eszközökre, illetve modern informatikai és számítástechnikai eszközökre, amelyeknek különösen nagy jelentőségük van a beszédet kiegészítő vagy azt helyettesítő (úgynevezett alternatív és augmentatív) kommunikáció terén, a mindennapos helyzetekben való eligazodás, a személyi függetlenség és az egyénileg elérhető legmagasabb szintű önállóság biztosításában.

Az AAK alternatív kifejezés arra utal, hogy a hangzó beszéddel nem kommunikáló és/vagy kommunikációjában súlyosan akadályozott személy számára a hagyományos kifejezési módok (beszéd, írás) helyett más megoldásokat kell keresni, ami az egyszerű reflexektől a nyelvi szintű alkalmazásig terjedhet.

Az augmentatív kommunikáció az érthető beszéd hiánya következtében súlyosan károsodott kommunikációs funkció átmeneti vagy tartós pótlására szolgáló kommunikációs rendszerek csoportja. Lényege, hogy a beszéd helyett a sajátos nevelési igényű tanuló nonverbális úton fejezi ki magát, felhasználva mindazt a lehetőséget, amelyet a hangjelzések, gesztusok, manuális rendszerek és/vagy a betűket, rajzokat, jelképeket, fotókat, tárgyakat stb. tartalmazó kommunikációs eszközök, valamint hangadó gépek (kommunikátorok) biztosítanak. Minden augmentatív kommunikációs rendszer több, egyénre szabott, térben és időben eltérő használhatóságú kommunikációs eszközből áll, amelyek tartalmazzák a kommunikációs hatékonyságot növelő valamennyi üzenethordozót, segédeszközt, stratégiát és technikát. Az augmentatív kommunikáció hatékony használata megteremti a társadalmi integráció, az önkifejezés, az intellektuális, érzelmi és szociális fejlődés lehetőségeit.

Különösen indokolt, hogy a nevelés, oktatás, fejlesztés során kellő súlyt kapjon – a megfelelőképpen akadálymentesített, azaz hozzáférhetővé tett – informatikai és számítástechnikai eszközök, illetve egyéb más egyénre szabott kommunikációt segítő eszközök megismerése, használata.

A tanulás tanítása

A súlyos és halmozottan fogyatékos tanulók fejlesztő nevelése-oktatása során a tanulás és tanítás hagyományos felfogása nem alkalmazható. A tanuló és a gyógypedagógus közös tanulási folyamaton megy keresztül, amelynek során egymás jelzéseit, kettejük személyes

viszonyát, egymás megértésének lehetőségeit tanulják, és a másikat önmaguk jelzéseinek megértésére, kifejezéseik helyes értelmezésére tanítják. Erre alapozva – ezzel párhuzamosan – válik lehetségessé a tanulás és tanítás olyan megközelítése is, amelynek célja az egyes képességek, funkciók fejlődésének elősegítése és adott tevékenységek megtanítása.

Ennek során folyamatosan szem előtt kell tartani:

a) a súlyos és halmozottan fogyatékos tanulók tanulási sajátosságait, és

b) a súlyos és halmozottan fogyatékos tanulók pedagógiájának alapvető tételeit.

A súlyos és halmozottan fogyatékos tanulók pedagógiájának alapvető tételei:

- a tanulás és tanítás kezdeti lépéseként a tanulók legalapvetőbb szintű – akár vegetatív, a fizikai állapotváltozás legelemibb szintjén zajló – megnyilvánulásainak értelmes közlésként való felfogása és értelmezése;
- a tanuló és a gyógypedagógus közötti partneri kapcsolat fokozatos kialakítása;
- következetes együttműködés;
- a tanuló kommunikációs lehetőségeinek kipuhatolása, feltárása és kiaknázása;
- mindennapi cselekvésekre alapozottság.

Nemzeti öntudat, hazafias nevelés

A súlyos és halmozottan fogyatékos tanulók a világot mindenekelőtt testi tapasztalataikon keresztül ismerik meg. Ezért fejlesztésükben kitüntetett helyet foglal el a kommunikáció, a szociális interakció, a másik ember megértésének és önmaguk kifejezésének kölcsönösen egymásra épülő fejlesztése. Ennek során számos tanuló számára lehetségessé válhat, hogy a kultúra alapvető fontosságú értékeit, annak számukra közelségbe hozható részeit megismerjék és megértsék. A képzőművészeti alkotásokról, zeneművekről, irodalmi művekről szerezhető tapasztalatok a fejlesztő nevelés-oktatás részét képezik. Fontos, hogy a tanulók környezete biztosítsa számukra az alapvető emberi jogokat, és mindenki törekedjen ezek betartására, megtapasztaltatására.

7. A SÚLYOSAN ÉS HALMOZOTTAN FOGYATÉKOS TANULÓK FEJLESZTŐ OKTATÁSÁNAK LEGFONTOSABB TERÜLETEI ÉS A FEJLESZTÉS FELADATAI

A tanulók fejlesztésének kiemelt feladatai és területei a nevelés, oktatás folyamatában egymást áthatva, komplexen érvényesülnek. Az egyes fejlesztési területek céljainak meghatározása és a

pedagógiai tevékenység feladatainak összegzése a konkrét nevelési-oktatási helyzetekben rugalmasan, a tanulók egyéni sajátosságainak, a fejlődés egyéni ütemének megfelelően alakul.

A fejlesztés területei - tantárgyaink

Egymásra figyelés

Az Egymásra figyelés során elsődleges cél az érdeklődés felkeltése, a csoporton belüli kommunikáció és a szocializáció fejlesztése, a biztonságérzet biztosítása, a csoporttársak közötti interakciók kialakítása, a másik ember megértésének, az önkifejezésnek az elősegítése. Legtöbb esetben ez a nap kezdő foglalkozása, amely során a tanulók a kialakított módszerekkel, eszközökkel megtanulják a kommunikációs formákat, a csoportszabályokat, illetve azt, hogy milyen lehetőségek adódnak a társakkal való együttműködésre, önmaguk és egymás megismerésére. A jelenlévők, évszakok, hónapok, napok, az időjárás és az érzelmi állapot megbeszélése is ekkor történik, valamint ilyenkor vetítjük előre az adott nap eseményeit. Református mivoltunknak köszönhetően a Hitéletre nevelés foglalkozáson kívül itt is megjelenik a közös imádság, a keresztyén dalok éneklése és a bibliai történetek hallgatása.
Ezek a foglalkozások mindig nagyon hasonlóak, hisz ezzel biztosítjuk a tanuló számára az állandóságot és a biztonságérzetet, amelyek megalapozzák a napot.

Szűkebb-tágabb környezet

A fejlesztő nevelés-oktatás során az egyes tartalmakat koncentrikusan, egymásra építve, egymásra vonatkoztatva és egymásból kifejtve kell tanítani úgy, hogy a tanulók a tágabb környezet megismerése során mindig saját közvetlen tapasztalataikra és a már korábban megismert szűkebb környezetre támaszkodhassanak. Szükséges, hogy megtanulják felismerni az életük különböző színterein, eltérő időpontokban szerzett tapasztalataik közötti kapcsolatokat, az azonosságokat és különbözőségeket, valamint fontos, hogy megtapasztalhassák az események ok-okozati összefüggéseit. A Szűkebb-tágabb környezet tantárgyhoz kapcsolódva az egészséges életmód megismertetése is fontos szerepet játszik.

Önkiszolgálás:

Alapvető pedagógiai jelentőséggel bír a tanulók testi szükségleteinek kielégítése és a lehető legnagyobb önállóság elérése. Az önkiszolgálási tevékenységek a tanulók egész napját áthatják, folyamatosan ismétlődnek és a gyakoriságból fakadóan sok fejlesztési lehetőséget rejtenek magukban. Mindez hozzájárul a tanulók kognitív képességeinek és kommunikációjának

fejlődéséhez. Cél az önellátás szintjének emelése, a személyi függőség csökkentése az önkiszolgálási tevékenységeken (személyi, testi higiénia; öltözködés-vetkőzés; étkezés) keresztül, a fejlesztő gondozás gyógypedagógiai módszerével.

Környezetismeret:

Cél a környezet, a körülöttünk lévő természeti, társadalmi jelenségek, a térbeli és időbeli struktúrák megtapasztalása és megismerése testközeli élmények biztosításával. A természet közelebb hozása a szabadtéri sétákkal, kirándulásokkal, játszótér-látogatással és a kinti világ csoportszobai környezetbe történő integrálásával.

Érzékelés-észlelés:

A saját test és a külső világ széleskörű megismeréséhez elengedhetetlen minden érzékelési területnek a komplex fejlesztése. Lehetővé kell tenni számukra az eltérő szenzoros modalitások (látás, hallás, tapintás, ízlelés, szaglás, mozgásérzékelés) biztosítását és az azok közötti összefüggések megtapasztalását. A bazális stimuláció módszerével, a mindennapi, ismétlődő tevékenységek cselekvésbe ágyazottságával, ezen területek fejlesztésére számtalan lehetőség nyílik.

Munka-szabadidő

A Munka-szabadidő foglalkozások során a tanulók megismerik a természethez, évszakokhoz és a mindennapi élethez kapcsolódó munkatevékenységeket, folyamatokat és a szabadidő aktív, hasznos eltöltésének lehetőségeit. Mindezt a játéktevékenység különböző szintjeinek gyakorlásával fokozatosan ismerik meg. A funkcionális játékoktól a fejlesztések hatására eljutunk a bonyolultabb szerep és szituációs játékokig. Eközben a játékok, eszközök adekvát használatát is elsajátítják. Ezeket mindig a kis lépések elvének figyelembevételével, konkrét megtapasztaltatással szükséges tanítani. A társakkal közös munka- és szabadidős tevékenység biztosítása is fontos, melyben megélhetik a közösségi élményt.

Mozgásnevelés

Elsődleges cél a testtudat, testséma kialakítása, a mozgás örömének átélése, az önálló cselekvésre ösztönzés. Mindemellett fontos a koordinációs és a kondicionális képességek fejlesztése, a károsodott tartási, mozgási funkciók korrekciója, kompenzációja, az állapotromlás megelőzése és a mindennapos tevékenységek, valamint a tanulás, játék- és munkatevékenységek motoros feltételeinek kialakítása.

Művészeti nevelés

A zenei, mozgásos, képzőművészeti és irodalmi alkotások megtapasztalása és önálló létrehozása lehetővé teszi a tanulók számára a befogadás, a megértés komplex emocionális és kognitív formáinak megtapasztalását, valamint a kreatív alkotás, létrehozás lehetőségét nyújtja számukra. Fontos, hogy a tanulók megtapasztalják, hogy maguk is képesek olyan produktumot létrehozni, mellyel adni tudnak a világnak, mind a zenei, mind a kreatív tevékenységekben. Lényeges ezeken a területeken a legnagyobb önállóság elérése. Ezen kívül a tágabb kulturális és esztétikai lehetőségeket is hozzáférhetővé kell tenni ilyen jellegű külsős események, helyszínek látogatásával. A kreatív élmények biztosítása, az egyszerűbb irodalmi alkotások megismertetése, a kézműves technikák elsajátítása, az anyagokkal, kreatív technikákkal való kísérletezés és az együttalkotás örömének megélése fontos része ennek a tantárgynak.

Hitéletre nevelés

Református keresztyén értékeket közvetítő iskolaként fontos az emberek közötti és Istennel való szeretetkapcsolat kialakítása, elmélyítése a közös imádságok, éneklések, bibliai történetek és keresztyén ünnepek által. Tanulóink számára különösen fontos az értékesség, az elfogadás, a szeretet, a bizalom, a közösség érzése és minderre tökéletes táptalajt biztosítanak Isten tanításai. A hitéletre nevelés az Immanuel Otthon és Iskola Református hittanoktatás a fejlesztő-nevelés-oktatásban nevű módszertani anyaga alapján állítjuk össze.
A fejlesztési területek és a foglalkozások keresztkapcsolatai:

	Egymásra figyelés	Szűkebb-tágabb környezet (Önkiszolgálás, Környezetismeret Érzékelés-észlelés)	Munka-szabadidő	Mozgásnevelés	Művészeti nevelés (Kreativitás, Zenei nevelés)	Hitéletre nevelés
Kognitív funkciók fejlesztése (érzékelés-észlelés, figyelem, emlékezet, képzelet, gondolkodás)	x	x	x	x	x	x

Fejlesztő gondozás (önkiszolgálás, egészséges életmódra nevelés)	x	x	x	x	x	x
Kommunikáció fejlesztése	x	x	x	x	x	x
Kreativitásra, játékra, szabadidős tevékenységre nevelés	x	x	x	x	x	x
Érzelmi és szociális nevelés	x	x	x	x	x	x
Mozgásnevelés	x	x	x	x	x	x

A fejlesztő nevelés-oktatásban a tantárgyak nem választhatók el egymástól, komplexen, jelennek meg a nevelés-oktatás folyamatában, szerves egységbe fonódnak. A különböző területek fejlesztése áthatja az összes tantárgyat, gyakran ugyanazon feladatok, tevékenységek, fejlesztési célok fordulnak elő a foglalkozásokon.

8. SZEMPONTOK A FEJLESZTŐ NEVELÉS, OKTATÁS TERVEZÉSÉHEZ

A pedagógiai munka tervezése

A Református EGYMI Fejlesztő Nevelés-oktatást Végző Általános Iskolájában dolgozó pedagógus kollégáknak 20 neveléssel-oktatással lekötött időt szükséges teljesíteni. Az osztályfőnökök számára 2 óra órakedvezmény jár.

A csoportos, kötelező tanórai foglalkozások

a) A csoportos foglalkozások a nevelőtestület által összeállított éves munkaterv és a heti ütemterv alapján kerülnek megtartásra.

b) Az éves munkaterv négy nagy tematikus egység köré szerveződik: ősz, tél, tavasz, nyár, amelyek kidolgozása heti ütemtervekben valósul meg.
c) A heti ütemtervek tartalmazzák az iskolai foglalkozásoknak/tantárgyaknak megfelelő célokat, feladatokat, módszereket és eszközöket, valamint a témákat, amelyek koncentrikusan bővíthetők az adott csoport egyéni szükségleteinek, sajátosságainak megfelelően. Egy-egy foglalkozás keretein belül több terület fejlesztése is folyik, így a tantárgyak nem választhatók külön, szerves egységbe fonódnak.
d) A tanítás órarendnek megfelelően történik.
e) A tanuló egyéni képesség- és készségfejlődése határozza meg, hogy a heti óraszámból milyen arányban vesz részt egyéni és milyen arányban csoportos foglalkoztatásban a tanuló.
f) A tanóra anyagát, a heti ütemtervből a KRÉTA rendszer Haladási napló részében tüntetjük fel.
g) A foglalkozásokon lehetőség szerint 2 szakember van jelen, a gyógypedagógus-osztályfőnök, illetve a pedagógiai munkát segítő kolléga. Ennek köszönhetően az egyéni, a csoportos és a csoportban differenciáltan történő foglalkozások is optimálisan megtarthatók. Bizonyos esetekben (fokozott egyéni odafigyelés, fizikai igénybevétel; mozgásnevelés; kirándulás; városi séta) akár 2-nél több kolléga jelenléte is szükséges.

A tanítás és tanulás szervezeti keretei, formái

Az iskola napirendje a tanulók egyéni szükségleteinek, állapotának megfelelően van kialakítva, figyelembe véve a szülők igényeit. Lehetőséget biztosítunk a délutáni időszak hasznos eltöltésére is, melynek megvalósulásáért az ügyeletes pedagógus vagy gyógypedagógiai asszisztens a felelős.
A délutáni, tanulói felügyeletet az illetékes járási hivatalban kiállított Hatósági igazolással (nem részesül a szülő a gyermekek otthongondozási díjában) és egy intézményi Kérelemmel lehet igénybe venni.

9. A TANULÓ FEJLŐDÉSÉNEK ÉRTÉKELÉSE

A fejlesztő nevelés-oktatásban egyénileg történik a képességek, szükségletek és igények felmérése, a fejlesztési folyamat megtervezése, megvalósítása és értékelése. A pedagógiai tevékenység kiindulási, vonatkoztatási, összehasonlítási és ellenőrzési pontját a súlyos és halmozottan fogyatékos tanuló és az ő egyéni előrehaladása adja. A tanulókkal foglalkozó szakmai team minden félévben és tanév végén értékelést készít a tanuló haladásáról. Ez az

értékelés lehetőséget nyújt arra, hogy a szakmai team egységbe foglalja tapasztalatait, kontrollálja önmaga munkáját és a pedagógiai tervet. Az értékelés tartalmazza a tanuló minden egyes fejlesztési területen elért eredményeit és nehézségeit, javaslatokat tesz az újabb fejlesztési terv elkészítésére vagy a meglévő kiegészítésére, módosítására. A tanév végi értékelés egyben a tanuló bizonyítványaként is szolgál, melynek egyik példánya a haladási naplóhoz csatolandó, másik példányát a szülő kapja.

A tanulókkal foglalkozó szakmai team minden félévben és tanév végén értékelést készít a tanuló haladásáról. A tanulók munkáját folyamatosan értékelni kell szóban és szimbólumokkal is, a pozitívumokra koncentrálva.

Értékelni kell

- a tanulók tudásának mennyiségi gyarapodását,
- tudásuk minőségbeli jellemzőinek változását,
- önmagukhoz mért fejlődésüket,
- a tanulók attitűdjét (motivációját) az ismeretszerzés területén.

Értékelés adminisztrációja:

- KRÉTA elektronikus adminisztrációs rendszerben történik félévkor és év végén szöveges formában,
- az értékeléseket megkapja a szülő, illetve aláírva a tanuló portfóliójába is betesszük,
- ha a szülő részéről személyes átvételre nincs lehetőség, akkor digitálisan is küldhetjük (kolléga aláírja, dátum),
- KRÉTA-ból letölthető Törzslap,
- a tanév végi tantárgyi értékelést visszük fel rá,
- a dokumentumot kinyomtatva, aláírva berakjuk az általános iskolai törzslapgyűjtőbe,
- a törzslapgyűjtőt és a törzslapokat minden évben újra nyitjuk.

10. PEDAGÓGUSOK HELYI FELADATAI, OSZTÁLYFŐNÖKÖK FELADATAI

pedagógusok feladatai:

- együttműködés az országos koordinátorral a terület fejlődése érdekében,
- az aktuális évszaknak megfelelő dekorációk elkészítése, csoportszobák dekorálása,

- gyermekek folyamatos megfigyelése, tapasztalatok rögzítése, mérő eljárások alkalmazása,
- a tantestületi és nevelőtestületi értekezleteken való aktív részvétel,
- lehetőség szerinti részvétel belső és külső szakmai képzéseken, szakirodalmak, módszertani anyagok, terápiák, jó gyakorlatok bemutatása,
- hospitálás más iskolai csoportokban,
- az egyéni szükségleteknek megfelelő fejlesztő eszközök elkészítése,
- szülőkkel való kapcsolattartás,
- szülők egyéni igényei alapján egyéni fogadóórák kialakítása, szervezése, lebonyolítása,
- szülők tájékoztatása a gyermekek, fiatalok magatartásáról, fejlődéséről, illetve az Intézménnyel kapcsolatos aktuális információkról,
- kérésre pedagógiai vélemények készítése,
- Szükség esetén esetmegbeszélés az érintett szakemberekkel, nevelőtestülettel
- kapcsolattartás a gyermekekkel, fiatalokkal foglalkozó más szakemberekkel (szomatopedagógus, pszichológus, ortopéd orvos, védőnő, TSMT mozgásterapeuta, lakóotthon stb.),
- szükség esetén családlátogatás,
- a szakértői vélemények adatainak figyelemmel kísérése, a fejlesztési javaslatok alkalmazása a mindennapi munkában,
- dokumentáció precíz vezetése, határidők pontos betartása,
- KRÉTA és IMS naprakész, elvárásoknak megfelelő vezetése, hibák javítása,
- lehetőség szerint szabadidős tevékenységek és év végi kirándulás szervezése,
- az előre meghatározott óvodai, iskolai ügyelet ellátása,
- szükség esetén önkéntes segítők koordinálása, segítése,
- szakmai gyakorlaton lévő hallgatók mentorálása,
- szöveges értékelés készítése félévkor és év végén a tanulók számára.

Az osztályfőnök hatásköre és feladatai

- osztályközösség kialakítása,
- az osztályt tanító pedagógusok szakmai összefogása,
- osztálytermek esztétikus rendben tartása, dekorálása,
- az ünnepségek szervezése, szervezése során forgatókönyvek elkészítése a csoportok számára,
- adminisztratív feladatok ellátása,
- a tanítási szünetek, ünnepségek időpontja- ehhez szükséges eszközigény jelzése írásban szülő, gondviselő, támogató szolgálatok felé,
- a tanév rendjében szereplő eseményekről az osztályközösség tájékoztatása, a tanulók felkészítése az eseményekre,
- az iskolaorvos és védőnő egészségügyi kérdésekben szakértőként való közreműködésre való felkérése,
- igazolt és igazolatlan mulasztások kezelése, jogszabályokban meghatározott mértékben meghaladó számú esetén osztályfőnöki, gyermekvédelmi intézkedés,
- szülői értekezletek megtartása,
- tankönyv-, és/vagy taneszköz rendelés, továbbá a szükséges tanügyi nyomtatványok megrendelése,
- felelős a tanulói szöveges értékelések elkészüléséért, az illetékeseknek való eljuttatásáért.

11. A KAPCSOLATTARTÁS FORMÁI

Szülőkkel való együttműködés

A szülőkkel való együttműködésre az alábbi fórumok, események adnak lehetőséget:

- szülői értekezlet (tanév elején, félévkor és tanév végén),
- konzultáció a szülő és szakember között,
- napi kommunikáció a szülőkkel (személyes beszélgetés, üzenőfüzet, telefon, e-mail),
- családlátogatás,
- nyílt nap,

- Szülői Szervezet.

A szülők a következő tevékenységekkel kapcsolódhatnak be az intézmény, csoport munkájába:

- részvétel, támogatás a rendezvényeken, programokon,
- véleménynyilvánítás, tapasztalatok megosztása Munkatervvel, Házirenddel, SZMSZ-szel és egyéni fejlesztési tervvel kapcsolatban,
- gyermekükkel kapcsolatos nevelési gondok megosztása, közös megoldások keresése.

Tanulói kapcsolattartás

A tanulókat elsősorban az osztályfőnök tájékoztatja az eseményekről, információkról. A házirend könnyen érthető formátumát tanév elején az osztályfőnökkel közösen áttekintik a tanulók és tanév közben rendszeres időközönként átbeszélik az abban megfogalmazottakat.

Külső szakmai kapcsolatok:

Az intézmény nemcsak a Református EGYMI tagintézményeivel van kapcsolatban, helyi szinten is kapcsolatban van a református társintézményekkel, helyi egyházközséggel, ahonnan időnként lelkészi vezetést kapunk.
Az általános iskola, gimnázium, szakgimnázium nemcsak az esélyegyenlőségi- és érzékenyítő napon tart kapcsolatot intézményünkkel, de karácsonyi ajándékgyűjtés keretében vagy szakmai gyakorlati látogatás során. Az egyházi kapcsolatok mellett van kapcsolat a környékbeli Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézményekkel, szakértői bizottságokkal.
Dolgozóink ugyanúgy részt vesznek a meghirdetett gyógypedagógusi képzéseken, a műhelymunkákban, nem csak a Református Pedagógiai Intézetnél.
Intézményünk rendszeresen tartja a kapcsolatot a jelzőrendszeri tagokkal.

12. AZ ELLÁTÁS FELTÉTELEI

Személyi, tárgyi feltételek

A személyi, tárgyi feltételek megfelelők minden intézményben. A csoportszobák, fejlesztő termek jól felszereltek. Az intézmények akadálymentesítettek.

Tankönyvek, taneszközök

Tanulóink képességei és készségei nem teszik lehetővé a jelenlegi tankönyvek alkalmazását, de a Köznevelési törvény alapján jogosultak a nevelés-oktatásukhoz szükséges könyvek, feladatlapok, fejlesztő eszközök beszerzésére. (KELLO)

Az ellátás formája

Az illetékes Szakértői Bizottság kijelölése által:
a befogadó intézmény a szakértői bizottság részére Befogadó Nyilatkozatot küld, amely tartalmazza a gyermek adatait, az intézmény pontos nevét és hogy mikortól tudja fogadni a gyermeket.

Az ellátás időkerete

A Református EGYMI Fejlesztő Nevelés-oktatást Végző Általános Iskolájában dolgozó pedagógus kollégáknak 20 neveléssel-oktatással lekötött időt szükséges teljesíteni. Az osztályfőnökök számára 2 óra órakedvezmény jár.

Kötelező tanórai foglalkozások	**Egymásra figyelés**	**Szűkebb-tágabb környezet** Önkiszolgálás (5) Környezetismeret (2) Érzékelés-észlelés (1)	**Munka-szabadidő**	**Mozgásnevelés**	**Művészeti nevelés** Kreativitás (1) Zenei nevelés (1)	**Hitéletre nevelés**	**Összesen**
Heti óraszám	4	8	2	3	2	1	20

Az ellátás tervezése

A csoportos, kötelező tanórai foglalkozások

- A csoportos foglalkozások a nevelőtestület által összeállított éves munkaterv és a heti ütemterv alapján kerülnek megtartásra.
- Az éves munkaterv négy nagy tematikus egység köré szerveződik: ősz, tél, tavasz, nyár, amelyek kidolgozása heti ütemtervekben valósul meg.

- A heti ütemtervek tartalmazzák az iskolai foglalkozásoknak/tantárgyaknak megfelelő célokat, feladatokat, módszereket és eszközöket, valamint a témákat, amelyek koncentrikusan bővíthetők az adott csoport egyéni szükségleteinek, sajátosságainak megfelelően. Egy-egy foglalkozás keretein belül több terület fejlesztése is folyik, így a tantárgyak nem választhatók külön, szerves egységbe fonódnak.
- A tanítás órarendnek megfelelően történik.
- A tanuló egyéni képesség- és készségfejlődése határozza meg, hogy a heti óraszámból milyen arányban vesz részt egyéni és milyen arányban csoportos foglalkoztatásban a tanuló.
- A tanóra anyagát, a heti ütemtervből a KRÉTA rendszer Haladási napló részében tüntetjük fel.
- A foglalkozásokon lehetőség szerint 2 szakember van jelen, a gyógypedagógus-osztályfőnök, illetve a pedagógiai munkát segítő kolléga. Ennek köszönhetően az egyéni, a csoportos és a csoportban differenciáltan történő foglalkozások is optimálisan megtarthatók. Bizonyos esetekben (fokozott egyéni odafigyelés, fizikai igénybevétel; mozgásnevelés; kirándulás; városi séta) akár 2-nél több kolléga jelenléte is szükséges.

A tanítás, tanulás és délutáni felügyelet szervezeti keretei, formái

Az iskola napirendje a tanulók egyéni szükségleteinek, állapotának megfelelően van kialakítva, figyelembe véve a szülők igényeit. Lehetőséget biztosítunk a délutáni időszak hasznos eltöltésére is, melynek megvalósulásáért az ügyeletes pedagógus vagy gyógypedagógiai asszisztens a felelős.
A délutáni, tanulói felügyeletet az illetékes járási hivatalban kiállított Hatósági igazolással (nem részesül a szülő a gyermekek otthongondozási díjában) és egy intézményi Kérelemmel lehet igénybe venni.

13. A GYERMEK- ÉS IFJÚSÁGVÉDELMI TEVÉKENYSÉG

A gyermek és ifjúságvédelmi tevékenységünk célja minden esetben a gyermekek érdekeinek mindenek feletti képviselete, mely átfogja az iskola egész életét a gyermekeket megillető jogok érvényesülésében.

Feladataink:

- A pedagógusok, szülők vagy tanulók jelzése, a velük folytatott beszélgetés alapján megismert veszélyeztetett tanulóknál - a veszélyeztető okok feltárása érdekében – információgyűjtés az érintett szakemberek bevonásával.
- Gyermekbántalmazás vagy egyéb pedagógiai eszközökkel meg nem szüntethető veszélyeztető tényező megléte esetén azonnali jelzési kötelezettség az illetékes hatóságok felé.
- A gyermekjóléti szolgálat felkérésére, esetleg saját kezdeményezésre esetmegbeszéléseken való részvétel.
- A gyermek alapszükségleteinek (élelem, ruházat, tanszer, pihenés), egészségi állapotának, rendszeres iskolába járásának, tanulmányi eredményeinek figyelemmel kísérése.
- A tanulók intézményes ellátása, az iskola valamennyi szolgáltatásának biztosítása, a tanulók igényeik szerint (ügyelet, étkezés stb.).

14. A SZOCIÁLIS HÁTRÁNYOK ENYHÍTÉSÉT SEGÍTŐ TEVÉKENYSÉGEK

- napközi ellátás biztosítása,
- felzárkóztató és tehetséggondozó foglalkozások szervezése,
- szakkörök ingyenes működtetése (kulturális hátrányok enyhítése, képességfejlesztés),
- felkészítés iskolán belüli és iskolán kívüli tanulmányi, kulturális, művészeti versenyekre,
- térítésmentes vagy minimális költséggel járó programok biztosítása,
- szükség szerint családlátogatás,
- szülők, családok nevelési, életvezetési gondjainak enyhítése,
- felvilágosítás az igénybe vehető támogatásokról, segítségnyújtás ezek megszervezéséhez,
- ingyenes tankönyv biztosítása,
- ingyenes étkezés biztosítása,
- nyilvántartások (veszélyeztetettek szükséges adatai, hiányzások alakulása, rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő tanulók, hátrányos és halmozottan hátrányos tanulók) vezetése,
- a tanulók egészségi állapotának figyelemmel kísérése az iskolai védőnő segítségével,

- folyamatos ellenőrzése a veszélyeztetett tanulók tanulmányi előmenetelének,
- figyelemmel kísérése és a szükséges intézkedések megtétele a hiányzásokkal kapcsolatban,
- a folyamatos kapcsolattartás érdekében rendszeres fogadóórák, szülői értekezlet, nyílt napok tartása,
- szükség esetén együttműködést kezdeményezünk a gyermekvédelmi jelzőrendszer tagjaival, illetve a hatósági szervekkel,
- a tanulók szabadidős programjainak színesebbé tétele érdekében lehetőség szerint nyári tábort szervezünk és a részvétel segítéséhez anyagi forrásokat keresünk, pályázatok és támogatók felkutatásával,
- külön figyelmet fordítunk a gyermekjóléti gondoskodásban részesülő gyermekekre,
- a szülők igényei szerint tanulási és egyéb problémákban tanácsot adunk, szülőklubot tartunk,
- segítjük a családok és a gyülekezetek közötti kapcsolat kialakulását, erősítését.

V. PEDAGÓGIAI SZAKSZOLGÁLATI TEVÉKENYSÉG

A Református EGYMI pedagógiai szakszolgálati ellátásait elsősorban a református fenntartásban működő köznevelési intézményekbe járó gyermekek, tanulók számára biztosítja. A különböző feladatellátásokban dolgozó szakembereink többnyire a partnerintézményekben végzik tevékenységeiket, de az adott tagintézményekben és telephelyeken a lehetőségeik függvényében helyben is igénybe vehető a nevelési tanácsadás, pszichológiai megsegítés, gyógypedagógiai tanácsadás, korai fejlesztés és gondozás, logopédiai ellátás, gyógytestnevelés, kiemelten tehetséges gyermekek, tanulók gondozása.

1. FELADATELLÁTÁSOK

Gyógypedagógiai tanácsadás, korai fejlesztés és gondozás

A kora gyermekkori intervenció gyűjtőfogalom egy olyan szolgáltatás-rendszere, amely optimális esetben több szakember (szakorvosok, neurológus, pszichiáter és gyermekorvos, gyógypedagógus, pszichológus, mozgásterapeuta, gyógytornász, esetleg konduktor és integrációs szakember) együttes vagy egymáshoz hangolt munkáján alapul. A szakemberek szem előtt tartják a gyermek állapotát és a család igényeit, körülményeit, amely magában foglalja nemcsak a gyermek konkrét megsegítését, hanem a sérült gyermek családjának, a szűkebb és tágabb környezetének a támogatását is; egyfajta komplex, lehetőség szerint rendszerszemléletű tanácsadás formájában.

Célja:

- a gyermek fejlődési elmaradásainak megelőzése,
- a beszéd megkésettségének, zavarainak felismerése és kezelése,
- eltérő fejlődési tényezők lehető legkorábbi felismerése,
- a gyermek pszichomotoros fejlődésének lehetőleg teljes körű felmérése,
- a már meglévő fejlődésbeli elmaradások megszüntetése, csökkentése,
- segítségnyújtás a gyermek mielőbbi integrálásához, beilleszkedéséhez – a környezetébe, családjába, bölcsődei, óvodai környezetébe, majd később az oktatási rendszerbe – végső soron a társadalomba,

- a szülők és gyermek célzott támogató eljárásaival történő egyensúlyba hozása az emberi fejlődés bio-pszicho-szociális modellje alapján.

E tevékenység különböző diszciplínák egymásra hangolt együttműködésével valósítható meg, orvosi, gyógypedagógiai, pszichológiai segítségnyújtás révén a rehabilitáció részeként a 0–6 éves korú eltérő fejlődésű gyermekek tervszerűen felépített programjával, amely komplex állapotmegismerő vizsgálatot, gyógypedagógiai oktatást és különböző terápiás szolgáltatásokat foglal magában.
A gyógypedagógiai tanácsadás, korai fejlesztés és gondozás feladatellátás részletes leírását, a megvalósulás folyamatának szabályozását a Református EGYMI gyógypedagógiai tanácsadás, korai fejlesztés és gondozás szakmai protokoll belső dokumentum tartalmazza.

Nevelési tanácsadás

A nevelési tanácsadás feladatellátás akkor megalapozott, ha a gyermek, tanuló egyéni adottsága, fejlettsége, képessége, tehetsége, fejlődésének üteme, valamint a nevelői környezet pszichológiai jellemzői ezt indokolják.

Feladatai:

- a szülővel az első problémafeltáró beszélgetés lebonyolítása, a gyermek, a tanuló adaptív viselkedésének, szociális érettségének felmérése, ennek eredményeképpen tanácsadásban részesítés vagy a szakszolgálati ellátásba vétel szükségességének meghatározása,
- segítség nyújtása a gyermek családi és óvodai neveléséhez, a tanuló iskolai neveléséhez és oktatásához, ha a gyermek, tanuló egyéni adottsága, fejlettsége, képessége, tehetsége, fejlődésének üteme indokolja,
- pszichés állapot feltárását célzó vizsgálat végzése és szakértői vélemény készítése a szülő, a jogszabályban meghatározott esetben a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény hatálya alá tartozó gyermekvédelmi szakellátást, gyermekjóléti alapellátást végző intézmények kérésére,
- prevenciós tevékenység,
- komplex pszichológiai, gyógypedagógiai ellátás.

A nevelési tanácsadáson belül pszichológiai ellátás.

Feladata, hogy a Református EGYMI-vel szerződésben álló nevelési-oktatási intézményekben nevelkedő, tanuló gyermekeket és családjaikat szaktudásával segítse, a pedagógusokkal a titoktartást figyelembe véve tájékoztassa. Az ellátás célja, hogy gyermekek belső lehetőségeiket – egyéni és társadalmi szempontból is – a legoptimálisabb módon képesek legyenek megvalósítani, személyiségük egészségesen fejlődjön és formálódjon.

A pszichológus

- segítséget nyújt a gyermekek megismerésében,
- feltárja a pszichés problémák hátterének okait,
- pedagógussal, óvodapedagógussal konzultációt folytat,
- diagnosztikus eszközöket alkalmaz, az eredményeket visszajelzi,
- nyitott a gyermek/serdülő tehetségének (erős oldalainak, továbbá kortársaihoz viszonyított kiemelkedő képességeinek) felismerésére,
- tanácsadást nyújt a nevelési eljárások alkalmazásában, valamint a gyermekre negatívan ható módszerek és környezeti hatások megszüntetéséhez vagy enyhítéséhez,

(https://reformatusegymi.reformatus.hu/dokumentumok/pszichologiai-ellatas/)

- váratlan súlyos élethelyzetekben pszichés segítséget nyújt, illetve megszervezi a segítségnyújtást,
- preventív jelleggel foglalkozásokat szervez, ismeretterjesztő előadásokat tart,
- pszichológiai gondozás, terápia a gyermek életkorának, a probléma jellegének megfelelően,
- az iskolakezdés előtti fejlettségi vizsgálatokat megelőzően az óvodában szűrést végez, a vizsgálatról összegző véleményt készít,
- saját döntése szerint, a szülő beleegyezése mellett pszichológiai szakvéleményt ír,
- a kompetenciahatárok betartásával szükség esetén továbbirányítja a gyermeket, tanulót a megfelelő szakellátásra.

A nevelési tanácsadás feladatellátás részletes leírása, a megvalósulás folyamatának szabályozása megtalálható a Református EGYMI nevelési tanácsadás protokolljában.

Logopédiai ellátás

Feladatai

- 15/2013. (II. 26.) EMMI rendelet alapján „A logopédiai ellátás keretében el kell végezni a harmadik és ötödik életévüket betöltött gyermekek beszéd- és nyelvi fejlettségének szűrését. A hároméves kori logopédiai szűrés a nyelvi fejlettségre (receptív és expresszív nyelv), az ötéves kori szűrés elsősorban a beszédartikulációra, illetve az írott nyelvi (írás és olvasás) készültségre irányul. A szűrés eredménye alapján szükség szerint el kell végezni a gyermek további logopédiai vizsgálatát, illetve kezdeményezni kell további gyógypedagógiai, pszichológiai, orvosi vizsgálatokat.”,
- első osztályos gyermekek, akik korábban nem vettek részt szűrésen, alapvizsgálatban,
- szűrésre/vizsgálatra/terápiára jelentkezők ellátása.

Beszédzavarral, beszédhibával küzdő gyermekek/tanulók kezelése során a logopédus maga állapítja meg és szervezi meg a szükséges vizsgálatokat, és ezek lebonyolításában a szülőnek segítséget nyújt.

A beszédjavításban alkalmazott módszerek és eljárások hatékonyságát befolyásolhatja a gyermek/tanuló szűkebb és tágabb környezete (család, óvoda, iskola). A logopédiai terápiának és a gyermekek megfelelő ambuláns ellátásának, illetve integrált vagy szegregált nevelési-oktatási intézménybe irányításának feltétele, hogy a beszédhibások/beszédfogyatékosok kommunikációs készségét megfelelően diagnosztizáljuk. A logopédiai feladatellátás részletes leírása, a megvalósulás folyamatának szabályozása megtalálható a Református EGYMI logopédiai protokolljában.

Kizáró ok lehet:

- progrediáló genetikai betegség,
- súlyos sérülésekhez társuló extrém epilepsziás roham,
- súlyos hallás-, illetve látáskárosodás,
- szív és vérnyomás probléma.

Gyógytestnevelés

Feladatai:

- korosztályos és diagnóziscsoportonkénti testnevelési órák szervezése, megtartása,

- az egyéni különbségek figyelembevétele,
- a betegségtudat minimalizálása,
- a testkulturális intelligencia és kompetencia fejlesztése,
- a sportolás iránti igény készségszintű kialakítása és megszilárdítása (kompetenciák).

A gyógytestnevelés célcsoportja a köznevelésben-oktatásban részt vevő óvodás és iskolás gyermekek köre, valamint azok a gyermekek/tanulók, akik átmenetileg, egészségi állapotuk miatt ideiglenesen felmentettek, de a gyógytestnevelés órán való részvételük nem kontraindikált.
A gyógytestnevelés feladatellátás részletes leírása, a megvalósulás folyamatának szabályozása a Református EGYMI gyógytestnevelés protokolljában megtalálható.

Kiemelten tehetséges gyermekek/tanulók gondozása

Feladatunk, hogy felismerjük, hasznosítsuk, növeljük a gyermekekben, tanulókban rejlő tehetséget, mely potenciált, lehetőséget, ígéretet, reményt, esélyt jelent valamely kiemelkedő teljesítményre, amely társadalmilag hasznos, és amely megelégedettséggel, örömérzéssel, tehát sikerélménnyel jár elérője számára.

A tehetséggondozó koordinátor feladatai:

- megszervezi a tehetségvizsgálatra jelentkező gyermek/tanuló szakszerű vizsgálatát,
- megkeresi a gyermek/tanuló számára legoptimálisabb fejlesztési lehetőséget,
- a szülő számára tehetség tanácsadást tart és konzultációs lehetőségeket biztosít a pedagógusoknak,
- rendszeresen figyelemmel kíséri a tehetséggondozásba került gyermeket, eredményeit,
- rögzíti folyamatosan az újabb eredményeket, értékeléseket,
- minden tanév májusában értékeli a gyermek/tanuló fejlődését, teljesítményét.

A kiemelten tehetséges gyermekek gondozása feladatellátás részletes leírása, a megvalósulás folyamatának szabályozása megtalálható a Református EGYMI kiemelten tehetséges gyermekek gondozása szakmai protokollban.

VI. UTAZÓ GYÓGYPEDAGÓGUSI HÁLÓZAT

Az utazó gyógypedagógusi hálózat/ellátás célja

A Református EGYMI-vel megállapodást kötött református és más fenntartó által működtetett intézményekben a különleges bánásmódot igénylő, sajátos nevelési igényű gyermekek, tanulók sérülésspecifikus ellátása, az óvodai/iskolai beilleszkedés és teljesítmények eredményességének elősegítése a köznevelési törvényben, és a 20/2012. EMMI rendeletben előírtaknak és az együttműködési megállapodásban foglaltaknak megfelelően.
Az intézményünk által biztosított utazó gyógypedagógusi ellátás célja az integrált nevelés segítése, támogatása, az inkluzív pedagógiai gyakorlat kialakítása országosan.

1. A SZAKMAI MUNKA SZERVEZÉSE, TERVEZÉSE

Az utazó gyógypedagógusi hálózat ellátási területe

A Református EGYMI utazó gyógypedagógusi hálózatának gyógypedagógusai az ország számos területén nyújtanak segítséget, elsősorban a református intézményekben ellátott, különleges bánásmódot igénylő sajátos nevelési igényű gyermekek/tanulók számára.

Az utazó gyógypedagógusi hálózat/ellátás feladata

Az utazó gyógypedagógusi hálózat keretében azoknak a sajátos nevelési igényű gyermekeknek, tanulóknak az ellátásához nyújtunk segítséget, akiket a többségi óvodák, általános iskolák, középiskolák integráltan nevelnek-oktatnak:

- fejlesztő célú habilitációs, rehabilitációs foglalkozást tartunk az integráltan nevelkedő sajátos nevelési igényű gyermekek, tanulók számára,
- konzultációs lehetőséget biztosítunk a pedagógusok és a szülők számára,
- gyógypedagógiai módszertani intézményként igény esetén felkészítést nyújtunk a befogadó intézmények tantestülete számára előadás, műhelymunka keretében.

Az utazó gyógypedagógusi hálózat tevékenységi formái

- előkészítés, igényfelmérés, tájékozódás a szakértői vélemények értelmezésével, hospitálással,

- habilitációs, rehabilitációs tevékenység biztosítása a szakértői bizottságok által előírt óraszámoknak megfelelően,
- szakmai tanácskozások, konzultációk, esetmegbeszélések szakemberekkel, a befogadó intézmény többségi pedagógusaival, a szülőkkel,
- szemléletformáló tanácsadás, érzékenyítés, a beilleszkedés segítése.

Az utazó gyógypedagógusi ellátásban alkalmazott modellek

Az utazó gyógypedagógusi ellátásban intézményünk a következő modelleket alkalmazza:

- Egyéni és kiscsoportos fejlesztésekre épülő gyógypedagógiai modell: az együttműködő pedagógus megosztja nehézségeit a gyógypedagógussal, aki egyéni, vagy kiscsoportos formában fejleszti a sajátos nevelési igényű tanulók készségeit, kompetenciáit a tanórákon túli időben, illetve esetenként a tanórákkal egyidőben.
- Konzultációs modell: konkrét együttműködés történik az azt igénylő pedagógussal, munkaközösség-vezetőkkel, munkaközösségekkel, az intézményvezetéssel.
- Utazó tanári modell: az utazó gyógypedagógus célja az, hogy a sajátos nevelési igényű tanulóval kapcsolatos minden tanórai feladat elvégzésére alkalmassá tegye a többségi pedagógust, aki ezeknek az új gyógypedagógiai kompetenciáknak a felhasználásával alkalmassá válik az inkluzív nevelés megvalósítására.
- Kéttanáros modell: a tanítási órák jelentős részében két pedagógus áll az osztályban tanuló gyermekek rendelkezésre, a gyengébb, több figyelmet kívánó csoporttal, tanulóval a gyógypedagógus foglalkozik.
- Beszélgetés a szülőkkel: az utazó gyógypedagógus igény esetén beszél a szülőkkel

Az utazótanári tevékenység célcsoportja

A Református EGYMI-vel kapcsolatban álló intézményekben integráltan nevelt/oktatott, különleges bánásmódot igénylő, sajátos nevelési igényű gyermekek/tanulók és azok szülei, családtagjai, a velük foglalkozó befogadó pedagógusok és egyéb szakemberek.

Az ellátás tervezése

A Vármegyei vagy Országos Szakértői Bizottság szakértői véleménye alapján és a gyógypedagógiai diagnosztikára építetten egyéni fejlesztési tervet készítünk.

Az utazó gyógypedagógusi ellátás formája

Az utazó gyógypedagógusi hálózat keretében biztosított habilitációs, rehabilitációs ellátás formája a gyermek igényei és a szakértői véleményben foglaltak alapján lehet:

- tanórai foglalkozásba való bekapcsolódás,
- egyéni foglalkozás (1-3 fő),
- csoportos foglalkozás (4-9 fő).

Az egyéni és csoportos habilitációs, rehabilitációs foglalkozások megtartására a befogadó intézményben kerül sor, így a folyamatos, intenzív óvodai/iskolai jelenlét lehetőséget biztosít a probléma közvetlen, rövid időn belül történő megoldására, az eredményes és hatékony ellátásra.

Az utazó gyógypedagógusi ellátás időkerete

Intézményünkben fő szabályként a sajátos nevelési igényű gyermekek és tanulók ellátását a 2011. CXC. Nkt. 6. sz. melléklete és a 20/2012(VIII.31.) EMMI rendelet 138. § alapján számított órakeret szerint végezzük. Az órakeretet az integráló intézmények tagintézményeire/feladatellátási helyeire külön-külön állapítjuk meg. Intézményünk az órakeret és a sajátos nevelési igényű gyermekek/tanulók óraszámának megállapításában segíti a befogadó intézményeket. Az óraszámokat a sérülés specifikumától és az ellátás komplexitásától függően alakítjuk ki a mindenkori hatályos jogszabályoknak megfelelően, figyelembe véve a szakértői véleményben meghatározott diagnózist, az ajánlott habilitációs, rehabilitációs órák számát, az ellátottak életkorát, napirendjét, órarendjét, sérülésből adódó terhelhetőségeit és a többségi intézmények helyi adottságait.

Személyi feltételek

A Református EGYMI-vel kapcsolatban álló intézményekben az integráltan nevelt/oktatott, különleges bánásmódot igénylő, sajátos nevelési igényű gyermekek/tanulók sérülés- specifikus ellátását a fogyatékosság, a pszichés fejlődési zavar típusának megfelelő szakirányú végzettséggel rendelkező gyógypedagógus, gyógypedagógiai tanár, konduktor, konduktor-óvodapedagógus, konduktor-tanító, terapeuta biztosítja.

A tagintézmény-igazgatók feladata a megfelelő szakirányú végzettségű gyógypedagógus kijelölése az ellátott integráló intézményekben a sajátos nevelési igényű gyermekek és tanulók ellátására.
Abban az esetben, ha a szakértői véleményben meghatározott végzettséggel nem rendelkezik a kijelölt gyógypedagógus, akkor a feladatot a megfelelő végzettségű gyógypedagógus mentorálásával végzi el. A mentorálás folyamatát a mentorálási eljárásrend határozza meg.

Tárgyi feltételek

A Református EGYMI által biztosítandó eszközrendszer:

- intézményünkben eszközkölcsönző rendszer működik, amelyből a sérülés típusának megfelelően kölcsönözhetők eszközök az utazó gyógypedagógusok, a különleges bánásmódot igénylő, sajátos nevelési igényű gyermekekkel/tanulókkal foglalkozó befogadó pedagógusok számára,
- intézményi szakkönyvtár,
- fejlesztő eszközök, „utazó csomagok”,
- a gyermek/tanuló fejlesztéséhez szükséges anyagok nyomtatásához, fénymásolásához szükséges eszközök biztosítása,
- a szülői kapcsolattartáshoz szükséges telefonhasználat biztosítása,
- az adminisztrációs feladatok elvégzéséhez szükséges számítógép.

A befogadó intézmények által biztosítandó eszközrendszer:

- a fogyatékosság típusához, a gyermek/tanuló egyéni igényeihez igazodó tanulási környezet kialakítása, az intézményekkel kötött megállapodás alapján az ehhez szükséges eszközök beszerzése, használatának biztosítása,
- a habilitációs, rehabilitációs ellátáshoz a sérülés típusának megfelelő helyiség biztosítása az intézmények lehetőségei szerint,
- a gyermek/tanuló fejlesztéséhez szükséges anyagok nyomtatásához, fénymásolásához szükséges eszközök biztosítása,
- a szülői kapcsolattartáshoz szükséges telefonhasználat biztosítása.

Az utazó gyógypedagógus munkarendje

Az utazó gyógypedagógusi hálózat tevékenysége tanéves, havi és heti, valamint órarendhez kötött. Az órarendben meghatározott szakmai munka alapjául a jogszabályok, a helyi pedagógiai dokumentumok, a szakértői vélemények és a munkaköri leírások szolgálnak. Az órarendek az ellátott intézményekkel egyeztetve készülnek el.

2. AZ UTAZÓ GYÓGYPEDAGÓGUS FELADATAI

A gyermekek/tanulók megismerésével kapcsolatos tanév eleji feladatok

- szakértői vélemények értelmezése, megbeszélése a többségi pedagógusokkal,
- hospitálás, közreműködés a tanév első napjaiban a gyermekek/tanulók jobb megismerése érdekében,
- együttműködés a gyermekek/tanulók év eleji pedagógiai mérésének elkészítésében, segítségnyújtás a differenciáláshoz,
- a befogadó pedagógus segítése az egyéni értékelés kialakításában, a gyermek önmagához mért fejlődésének megítélésében,
- befogadás segítése az osztályközösségben, segítségnyújtás a többségi tanulók érzékenyítésében,
- a gyermekek/tanulók beilleszkedésének segítése (beszélgetés, egyéni foglalkozás, megfigyelés stb.),
- segítség a helyi feltételek és a gyermek egyéni szükségleteinek összehangolásában.

A gyermekek/tanulók közvetlen fejlesztésével kapcsolatos utazó gyógypedagógusi feladatok

- a gyermekek/tanulók haladásának folyamatos figyelemmel kísérése, a tanuló értékelése, az eredmények megbeszélése a többségi pedagógusokkal, szülőkkel,
- hospitálás a gyermekek/tanulók jobb megismerése és fejlődésének nyomon követése érdekében,
- segítségnyújtás, javaslattétel az eszközök, módszerek, segédanyagok kiválasztásában, széles kínálati lehetőség megteremtése az alkalmazásban.

Adminisztrációs feladatok, a fejlesztés dokumentálása

- szakértői vélemények megismerése, érvényességének ellenőrzése, intézménykijelölések ellenőrzése,
- a pedagógus adatbekérő megküldése a gyermek/tanuló pedagógushoz rendeléséhez,
- a szakértői vélemény fejlesztési területeivel összhangban lévő egyéni fejlesztési terv készítése,
- Egészségügyi és Pedagógiai célú Habilitációs, Rehabilitációs Ellátás Egyéni Fejlődési Lap, valamint egyéni betétív vezetése az I.M.S nyilvántartó rendszerben, órák rögzítése, a központi nyomtatás utáni aláírás,
- igény esetén konzultációs/esetmegbeszélő űrlapok kitöltése pedagógussal, szülővel,
- félévi és tanév végi szöveges értékelések elkészítése,
- a tanulói portfólió készítése, rendszerezése: szakértői és felülvizsgálati vélemények, állapotmegismerés, egyéni fejlesztési terv, szöveges értékelések, szükség szerint konzultációs űrlapok, feljegyzések, a gyermekek/tanulók egy-egy jellemző munkája,
- munkanapló vezetése /I.M.S nyilvántartó szoftver,
- munkaidő-nyilvántartás/jelenléti ív vezetése.

Tanulói előmenetel (értékelés)

Félévkor és tanév végén a fejlesztési tervben feltüntetett területekre visszacsatoló szöveges egyéni értékelések készülnek a tanév megjelölésével, ellátó szakember aláírásával és pontos végzettségével a gyermek/tanuló önmagához mért fejlődéséről. Tanév végén az I.M.S-ben a tájékoztatás rögzítése szükséges.

Kapcsolattartás

Formái:

A sajátos nevelési igényű gyermekkel való kapcsolattartás

- a gyermekek/tanulók beilleszkedésének segítése (hospitálás, megfigyelés, beszélgetés, egyéni foglalkozás stb.),
- év eleji diagnosztikus mérések,

- a gyermekek/tanulók haladásának folyamatos figyelemmel kísérése, a tanuló értékelése,
- habilitációs, rehabilitációs foglalkozások megtartása.

A szülőkkel való kapcsolattartás

- tanácsadás, konzultációs lehetőség a gyermek/tanuló szülei számára tanulási, nevelési problémákkal, pályaválasztással kapcsolatban,
- javaslat további vizsgálatokra,
- segítségnyújtás a szakértői vélemény, diagnózis értelmezésében,
- tájékoztatás a fejlesztés lehetőségeiről,
- rendszeres konzultáció a gyermek fejlődésével kapcsolatosan,
- szülői értekezleteken, fogadóórákon való részvétel,
- a többségi tanulók szüleinek társadalmi érzékenyítését célzó programokban való részvétel, ill. programok tartása (előadás, bemutató órák, beszélgetések, konfliktuskezelés stb.), segítségnyújtás ezek megszervezésében, lebonyolításában

Az integráló intézményekkel való kapcsolattartás

Az integráló intézményekkel, azok vezetőivel való kapcsolattartás elsődlegesen a tagintézmény igazgatójának, illetve helyettesének feladata.
Az intézményekkel történő kapcsolattartás formái, feladatai:

- a szolgáltatási körbe tartozó intézmények és sajátos nevelési igényű gyermekek, tanulók számának feltérképezése,
- az ellátás igénylésével kapcsolatos dokumentáció átadása, átvétele,
- javaslattétel az ellátás formájára, személyi feltételeire vonatkozóan,
- együttműködési szerződések megkötése.

Az integráló intézményekben dolgozó pedagógusokkal való kapcsolattartás

- órarendek egyeztetése,

- szakmai konzultációk, megbeszélések: javaslattétel a tanulási környezet kialakítására, segítségnyújtás a differenciált bánásmód kialakításához, eszközök, módszerek, kiválasztásához, tájékoztatás, információátadás, szakirodalom ajánlása,
- fogadóórák,
- érzékenyítő programok a befogadó iskola pedagógusai szemlélet- és attitűdalakításának segítése.

Szakmai felkészültség biztosítása (önképzés)

Fejlesztő munkánk hatékonyabbá tételének érdekében alkalmazzuk a korszerű pedagógiai módszereket, a digitális taneszközöket. Munkánkba beépítjük a továbbképzések, szakmai konferenciák ismereteit, tapasztalatait. Együttműködünk az integráló pedagógusokkal, élünk a hospitálás és a konzultálás adta lehetőségekkel, részt veszünk a helyi, illetve online szakmai napokon, konferenciákon, tanfolyamokon, eszközbemutatókon, megismerünk és átveszünk jó gyakorlatokat. Felkérés esetén előadásokat tartunk külső partnereink számára. Pedagógiai munkánkat folyamatosan felülvizsgáljuk, elemezzük, szükség esetén változtatunk, önreflexiót végzünk.

VII. KÉPESSÉGKIBONTAKOZTATÓ, INTEGRÁCIÓS FELKÉSZÍTÉS INTÉZMÉNYÜNKBEN - KOMPLEX ALAPPROGRAM

A Komplex Alapprogram az 1−4. osztályban és felmenő rendszerben az 5. évfolyamtól kerül bevezetésre a 2025/2026-os tanévtől.

1. ALAPELVEK, CÉLOK

Célok:

A végzettség nélküli iskolaelhagyásra vonatkozó országos és intézményi stratégia prevenciós célú beavatkozásainak megalapozása.

A lemorzsolódás megelőzése, a tanulást támogató pedagógiai módszerek alkalmazása, melyek támogatják a tanulási folyamatát.

Az iskolai nevelés és oktatás célja, hogy elősegítse a tanulók személyiségének, képességeinek és készségeinek fejlődését, figyelembe véve az esélyegyenlőség elveit. Támogassa szellemi és testi fejlődésüket, valamint az egészséges életmód kialakítását. Biztosítson alapvető készségeket a továbbtanuláshoz, valamint támogassa az önálló tanulás képességét

- Transzverzális készségek fejlesztése (kritikus gondolkodás, kreativitás, kezdeményezőkészség, problémamegoldó gondolkodás, kockázatelemzés, döntéshozatal és az érzelmek kezelése).
- Olyan tanulást támogató módszertan alkalmazása, amely a heterogén tanulócsoportokban történő differenciált fejlesztést helyezi előtérbe. A Differenciált Fejlesztés Heterogén Tanulócsoportokban (DFHT) módszere révén a tanulók képesek lesznek önállóan és közösségben tanulni, elősegítve ezzel az eredményes tanulást.

Alapelvek:

A Komplex Alapprogram megvalósítása során kiemelt jelentőségű, hogy az a koherenciát biztosító, a célokkal egybevágó alapelvekre épüljön, ezzel megalapozva az alprogramok egységes rendszerét.

A program legfontosabb alapelvei:

1) adaptivitás; 2) komplexitás; 3) közösségiség; 4) tanulástámogatás; 5) méltányosság

Komplex Alapprogram

- egységes rendszerbe ötvözi a pedagógiai gyakorlatban eddig használt differenciált fejlesztést támogató módszereket,
- kiemelt figyelmet fordít a tanulók alapvető képességeinek és készségeinek fejlesztésére, melyet az alprogramok célzottan segítenek elő.

A Komplex Alapprogram mottója: „Tanulni élmény!", amely az élményalapú tanulást helyezi előtérbe. A program célja a tanulók aktív részvételének ösztönzése a tanórákon, pozitív élmények biztosításával. Ennek alapja az interaktív, kreatív feladatmegoldás, amely a tanulók bevonására épít, és az együtt tanulás élményét kínálja.

2. FELADATOK, ELJÁRÁSOK, ESZKÖZÖK, MÓDSZEREK

Fejlesztési feladatok:

a) Az egész életen át tartó tanulás alapjainak megerősítése, beleértve az önfejlesztéshez szükséges motivációk és tanulási képességek (stratégiák és módszerek) fejlesztését.
b) A tanulási stratégiák, módszerek és technikák elsajátítása minden tanuló számára.
c) A mérés szerepe: nem az ismeretek mennyiségének, hanem a kompetenciák szintjének meghatározása.
d) A tanulók egyéni haladási ütemének figyelembevételével differenciált feladatokkal, egyéni és csoportos foglalkozásokkal biztosítjuk a személyre szabott fejlődést.
e) A tehetséges diákok számára egyéni szükségleteiknek megfelelő segítséget nyújtunk saját önfejlesztő stratégiáik kialakításában és megvalósításában.
f) Olyan demokratikus alapú, integratív tanár–diák viszonyt alakítunk ki, ahol a tanórák légköre támogató és sikerorientált, miközben a pedagógus facilitátorként segíti a tanulókat.
g) Növeljük a tanulók önbizalmát, önértékelését és pozitív énképét, erősítjük belső kontrolljukat, fokozzuk felelősségvállalásukat és önállóságukat.
h) Célunk, hogy tudatosan erősítsük a fiatalok „én"-tudatát és komfortérzetét, miközben fejlesztjük szocializációjukat.
i) A pozitív munkakultúra kialakítása és a kötelességekhez való felelősségteljes hozzáállás elősegítése.

Kiemelt fejlesztési feladataink:

- énkép, önismeret,

- hon- és népismeret,
- európai azonosságtudat,
- egyetemes kultúra,
- aktív állampolgárságra, demokráciára nevelés, közösségnevelés,
- gazdasági nevelés,
- környezettudatosság, fenntarthatóság,
- művészeti nevelés,
- művészeti eszközökkel történő nevelés,
- a tanulás tanítása,
- testi és lelki egészség,
- felkészülés a felnőtt szerepekre, család szerepe,
- testmozgás fejlesztése az oktatás minden színterén.

További feladatok:

A modern, személyközpontú, interaktív és tapasztalati tanulásra épülő tanulásszervezési módszerek, eljárások és pedagógiai kultúra elterjesztése.

a) A tanulás tervezésében és irányításában a tevékenységközpontú tanítási gyakorlatot alkalmazzuk, amely életszerű helyzetek segítségével lehetőséget ad a tanulóknak, hogy konkrét élményeket és tapasztalatokat szerezhessenek.
b) Növeljük az aktív tanulói részvételt igénylő ismeretszerzési módszerek arányát, mint például megfigyelés, kísérletezés, új információs és kommunikációs technikákat alkalmazó anyaggyűjtés, modellezés, szerepjáték és drámapedagógia.
    - Differenciált foglalkoztatással, az egyéni haladási ütemhez igazított fejlesztő terheléssel a tanuló egyéni igényeihez igazítjuk a tanulást.
    - Alkalmazzuk a DFHT módszerét.
c) A kooperatív tanulási és tanítási technikák, valamint módszerek alkalmazásával elősegítjük a közös tanulást.
d) Különböző kommunikációs technikák és konfliktuskezelési stratégiák elsajátíttatásával fejlesztjük a diákok interakciós készségeit.

e) Az alprogramok és gazdagító feladatok révén alkalmazkodunk a tanulók különböző képességeihez, miközben valódi problémák megoldására is lehetőséget biztosítunk.
f) A szociális, életviteli és környezeti kompetenciák fejlesztése kiemelt cél, amely elősegíti a konstruktív életvezetéshez szükséges készségek kialakítását.
g) Önszabályozó stratégiák alkalmazása, autentikus, életszerű helyzetek kialakítása, amelyek lehetőséget adnak a tanulók számára, hogy megszerzett kompetenciáikat később is használják.
h) A mérési, ellenőrzési, értékelési és minőségbiztosítási rendszer keretein belül elvégezzük a diagnosztikus, formatív és szummatív méréseket a meghatározott eljárások szerint.
i) Egyértelmű, következetes elvárások, amelyek az egyén számára érthető és elérhető célokat tűznek ki.
j) Fejlesztő hatású visszajelzés biztosítása a mérés és értékelés során, amely segíti a tanulót a további fejlődésben.
k) Az értékelés érdemjegyek, pontszámok és százalékok helyett inkább szóban és írásban történik, kiemelve a tanuló erősségeit és reálisan kezelve a fejlesztendő területeket, azzal a céllal, hogy csak annyi problémát emeljünk ki, amennyit a tanuló rövid időn belül képes kezelni.

A modern személyközpontú, interaktív, tapasztalati tanulásra alapozó tanulásszervezési eljárások, módszerek, pedagógiai kultúra általánossá tétele.

A Komplex Alapprogramban megjelenő eszközök:

A program szakmai anyagai:

- nevelési-oktatási program – KAK,
- tanítási stratégia – DFHT,
- alprogrami koncepciók (5 db),
- alprogrami eszköztár és feladatbank (5 db),
- tanítói-tanári kézikönyvek (10 + 16 db),
- óraillusztrációk, példák,
- foglalkozástervek,
- tankockák.

További tanulást segítő eszközök:

- az intelligencia- és kreativitásfejlesztő egyéni programok,
- a komplex személyiségépítés teljes eszközrendszere,
- az ismeretek és összefüggések tanulói felfedezése, a szemléltetés, cselekvés, az aktivizáló módszerek alkalmazása jellemzi a tanulási-tanítási folyamatokat,
- a pozitív motiváció eszközei, a jutalmazás és büntetés módszereinek mértéktartó (nem szélsőséges) alkalmazása,
- személyes példamutatással neveljük gyermekeinket a változatos kommunikációs technikák alkalmazására, toleranciára, a másság elfogadására, empátiára, az emberi jogok tiszteletben tartása, a konfliktusok kezelésére,
- önértékelés, önkontroll, önfejlesztő stratégia alkalmazása. Pozitív tartalmú szociális kapcsolatok építése,
- a kulturált és egészséges életvitel kialakítása,
- a hagyományos és digitális ismerethordozók sokaságából kiválasztva az adott életkorban célszerű módszerek és eszközök; egyéni és csoportos aktivitásra serkentő munkaformák alkalmazása.

Tanulásszervezés, alkalmazott módszerek:

A tanulásszervezés folyamatában az alábbi elvek érvényesülnek:

- a rend és fegyelem fenntartása,
- tanuló szabadságának biztosítása,
- tanulói viselkedés szabályozása,
- pozitív tanulási légkör biztosítása,
- csoportfolyamatok elősegítése,

Alkalmazott módszerek:

A tanítás-tanulási folyamatban a DFHT tanítási-tanulási stratégiát alkalmazzuk, mint a Komplex Alapprogram hangsúlyos elemét.

A kötelező tanítási órák 20%-ában a DFHT-t (Differenciált Fejlesztés Heterogén Tanulócsoportban) szükséges alkalmazni.

A DFHT célja:

- a tudásban és szocializáltságban heterogén tanulói csoportok fejlesztése,
- a tanulói viselkedés pozitív befolyásolása,
- az alulmotiváltság mérséklése,
- a kognitív, affektív, szociális képességek fejlesztése,
- a tanulók közötti együttműködés elősegítése.

DFHT koncepciója, módszerei:

a) Egyénre szabott differenciálás

- egyedül végzett munka,
- rétegmunka,
- teljesen egyénre szabott munka,
- részben egyénre szabott munka.

b) Párban folyó munka

- páros munka,
- tanulópárok munkája,

c) Csoportban végzett munka

- kooperatív munka, kooperatív tanulás, kollaboratív munka,
- KIP,

Ezen kívül a tanórák 80%-ában a pedagógus választ módszereket.

Alapmódszerek:

- tanári magyarázat (frontális tanítás): beszélgetés, kérdezve kifejtés, előadás, szemléltetés,
- munkáltatás (egyéni, de nem önálló): variációs módszer,
- individuális (egyéni és önálló tanulás): egyéni feladatok.

Motiváló módszerek:

- páros munka,

- csoportmunka,
- játék,
- szerepjáték (drámapedagógia),
- vita,
- kutató-felfedező módszer,
- kooperatív módszerek,
- projektmódszer,
- szituációs játékok.

3. A KOMPLEX ALAPPROGRAM SAJÁTOSSÁGAI:

A Komplex Alapprogram alprogramjai:

Az **„Élménysuliban”** minden alprogram megjelenik, hetenként javasoltan minimum egy órában.

A Testmozgásalapú alprogram (TA)

Az alprogram az iskolai testmozgásprogramok három területén kívánja bővíteni sajátélmény-szerzést biztosító tanulási környezetben a pedagógusok módszertani repertoárját és szemléletét:

- testnevelés óra,
- mozgásos tanulás osztálytermi környezetben,
- szabadidős mozgástevékenységek.

Cél az egészségtudatos, jövőorientált életmód kialakítása.

Az alprogram tartalma:

- fejlődés- és élményközpontú oktatás megvalósítása testnevelés órákon, a differenciálásra építve,
- mozgásos tanulás integrálása osztálytermi környezetbe,

- önkéntességen és befogadáson alapuló informális és nonformális tanulás támogatása testmozgással az iskolai környezetben.

Az Életgyakorlat-alapú alprogram (ÉA)

Az Életgyakorlat-alapú alprogram egy olyan pedagógiai rendszert mutat be, amely hozzájárul az egyén és **természeti, társadalmi környezete kölcsönhatásának** tudatos és felelős alakításához. Figyelembe veszi a tanulók szükségleteit, és ennek függvényében eltérő tanulási-tanítási egységeket tartalmaz. Minden egységen belül **alternatív, a tanulók képességeihez, érdeklődéséhez, tempójához igazítható tanítási eszközöket, munkaformákat ajánl.**

Az alprogram célja

- **az életben hasznosítható** ismereteket, tapasztalatokat szerezzen a gyermek,
- **megalapozza a vitakultúrát, kritikus gondolkodást és az önálló felelősségvállalást.**
- az **életformák s**okszínűségének tisztelete, a **családi közösségek** megbecsülése, az **egészséges énkép** kialakítása.

Az alprogram tartalma:

- egészséges életmód, életvezetés,
- környezettudatosság (fenntarthatóság),
- állampolgári felelősség (közösségi szerepek),
- életút-támogató pályaorientáció,
- család, párválasztás,
- érzelmi intelligencia (szociális készségfejlesztés).

A Művészetalapú alprogram (MA)

Az alprogram a művészeti nevelést célzó tanórák, osztálytermi tanulás és szabadidős művészeti tevékenységek révén segíti a végzettség nélküli iskolaelhagyás csökkentését. A művészeti nevelés számos lehetőséget kínál a tanulástámogatás megvalósítására.

Az alprogram célja

- művészeteket célként/eszközként használó tanórák, szabadidős foglalkozások biztosítása a tanulók számára,
- személyiség és társas készségek fejlesztése a művészeti tevékenység révén,
- tanulási motiváció, tanulás iránti attitűd alakítása,
- indirekt (kognitív képességeket célzó) tanulásfejlesztés művészeti keretek között,
- tanulásfejlesztés a művészetek révén,
- (inter)diszciplináris ismeretátadás művészeteken alapuló, résztvevőközpontú gyakorlatokon keresztül,
- pályaorientáció: művészpályára irányítás, illetve pályaorientáció művészetek révén,
- a művészeti tevékenységbe ágyazott fejlesztés keretében lehetőség van a tanuló egyéni **sajátosságaihoz alkalmazkodó, esélyegyenlőséget biztosító pedagógiai módszerek alkalmazására**, ezáltal az adaptivitás biztosítására.

Az alprogram tartalma:

- a művészeti tantárgyak és a mozgásra irányuló testnevelés tantárgy a készségtárgyak körébe sorolhatók, s ez arra is lehetőséget ad, hogy hasonló tartalmi elemek szerint épüljenek fel alprogramjaik is,
- fejlődés- és élményközpontú oktatási módszerek és kereszttantervi tartalmak alkalmazása művészeti nevelés során, differenciálásra építve,
- művészetekre épülő tanulást támogató módszerek integrálása az osztálytermi környezetbe,
- önkéntességre és befogadásra épülő informális és nonformális művészetalapú tanulás támogatása iskolai környezetben.

A Logikaalapú alprogram (LA)

A Logikaalapú alprogram a tanulók gondolkodásának fejlesztését támogató módszerek és stratégiák megismertetésével szeretné növelni a pedagógusok módszertani repertoárját az iskolai élet területein. Az alprogram feladata megismertetni a pedagógusokat olyan logikai alapú játékokkal (legyen az sakk, táblás, papír-ceruza, szituációs és egyéb játék), melyeket fel tudnak használni mind az általános képességfejlesztéshez, mind a közismereti tantárgyi

órákhoz. Az alprogram keretén belül olyan szemléletváltás elindítását célozzuk meg, amelynek segítségével a tanítási és a tanulási folyamat egyaránt élményszerűvé, motiválóvá és egyben fejlesztő hatásúvá tehető.

Az alprogram célja

- a játékra és a játékosságra építve, a gyermekek a tanulást ne érezzék fáradságos folyamatnak,
- a tanulás és a tudás megszerzése legyen örömforrás – ezzel a tanulók motivációja növelhető,
- a logikai játékok és technikák nem öncélúak, hanem a tantervbe illesztve, a tananyaghoz és a tanulók életkori sajátosságaihoz igazodnak,
- a játék segíti a differenciálást és a szociális készségek fejlődését a gondolkodási képességek mellett.

Az alprogram tartalma:

- a problémamegoldó gondolkodás fejlesztési lehetőségei a gyakorlatban – stratégiák és algoritmusok,
- a vizualitás szerepe a gondolkodás fejlesztésében,
- játékalapú megközelítések,
- térszemlélet, sík- és térbeli tájékozódási képesség fejlesztése,
- Dienes-játékok és a matematikai gondolkodás fejlesztése,
- sakkjáték alapjainak elsajátítása és beépítése az iskolai tanulásba,
- táblás játékok, társasjátékok, papír-ceruza játékok alkalmazása,
- játékstrukturált megközelítések,
- kártyajátékok – Lapot kérünk!, Logiccards, Set stb.,
- logikai játékok, logisztorik,
- barkochba és egyéb csoportos szituációs játékok,
- kreativitást és reflektivitást fejlesztő játékok.

A Digitális alapú alprogram (DA)

A Digitális alapú alprogram az IKT-műveltség elemeit kerettantervi, átfogó megközelítésben értelmezi, és a digitális pedagógiai kultúra komplex, intézményi szintű fejlesztését tekinti feladatának. Az alprogram kidolgozásával a pedagógusok módszertani kultúraváltását segítjük elő olyan korszerű digitális megoldásokkal, melyek hozzájárulnak az elektronikus tanulási környezet kialakításához, felgyorsítva az intézmények digitális átállását, mely lehetővé teszi, hogy a digitális eszközök alkalmazásával a tanulás élményszerűvé váljon.

Az **alprogram célja**, hogy

- kialakítsa a pedagógusokban az oktatásba integrált IKT-eszközöket értő és kritikus módon alkalmazó „digitális állampolgár”-habitust, melynek révén az összetett problémák megoldása során a technológia segítségét is igénybe veszik,
- a tanulás és a tudás megszerzése legyen örömforrás a digitális alkalmazások használatával, ezzel növelve a tanulók motivációját, kognitív képességeik színvonalát, tanulásmódszertani repertoárjukat, pályaorientáció szempontjából releváns ismereteiket, (inter)diszciplináris ismereteik körét, és mindent egybevetve: a tanulók személyiség formálásához is hozzájáruljon.

Az alprogram tartalma:

Az alprogram az alábbi tartalmi pontokból építkezik:

- játékalapú megközelítések,
- technológiai műveltség, felelősségteljes eszközhasználat,
- IKT-műveltség,
- hálózati részvétel és együttműködés, problémamegoldás, kommunikáció és eszközhasználat,
- digitális írástudás,
- IKT-alapú óratervezés,
- személyes tanulási környezet menedzselése.

Komplex óra

Komplex órák bevezetése, amelyek a kognitív, affektív és szociális készségeket együttesen fejlesztik. A kötelező és szabadon tervezhető tanórák kerettantervi kapcsolatait lefedik, és az adott tantárgy éves óraszámának 10-30%-át teszik ki. A közismereti tantárgyak esetében a tantárgyi és kerettantervi tartalmat az alprogrami elemekkel összekapcsolják, a DFHT módszereivel megvalósítva a tanórákat, és fejlesztve a transzverzális készségeket (kritikus gondolkodás, kreativitás, kezdeményezőkészség, problémamegoldás, kockázatelemzés, döntéshozatal, érzelemkezelés).

Tartalmi fejlesztési pontok:

- legalább 1 alprogrami (max. 3 alprogrami) kapcsolat megjelenik benne,
- kapcsolódik az adott tantárgy adott évfolyamának tanmenetéhez és a tanítói/tanári kézikönyvben megjelenített órához,
- (törekedve arra, hogy) minden alprogram egyenlő aránnyal (kb. 20%) jelenik meg (össz. komplex óraszám).

Ráhangolódás

A Ráhangolódás biztosítja, hogy **a tanulók lelkesen, motiváltan kezdjék el a napot az iskolában, és érzelmi biztonságban érezzék magukat az osztályközösségben.** Heti **1-3 alkalommal** javasolja a Komplex Alapprogram **20-25 perces** foglalkozás keretén belül. A **tanulási környezetet** célszerű átalakítani úgy, hogy a tanulók körben ülhessenek székeken vagy szőnyegen, így megkönnyítve a kommunikációt.

A **foglalkozás felépítése** ajánlottan a következő:

- üdvözlés,
- beszélgetés,
- közös tevékenység/játék,
- zárás.

A Ráhangolódás megvalósítását a nap elején javasoljuk, javasolt időtartama 25-45 perc, helye a nap kezdésekor, vagy osztályfőnöki óra keretében, vagy a délutáni foglalkozások elején. Témái megválasztásában segít a Tanítói kézikönyv.

„Te órád”

„Te órád” – a **diák érdeklődéséhez**, igényéhez, saját választásához igazítható, amely órákon az osztálykeret nem feltétlenül kell, hogy érvényesüljön. Lehet az **intézmény életében már meglévő,** jól működő, már hagyományokkal rendelkező foglalkozások, szakkörök, tehetséggondozó programok stb. továbbvitele, megtartása, de a foglalkozások középpontjába helyezve a tanulók szociális-emocionális fejlesztését. Az óra kiválasztását a pedagógus segíti.

Házi feladat

Házi feladat: sem írásbeli, sem szóbeli házi feladatot nem ad a pedagógus a tanulóknak. Ez nem azt jelenti, hogy elmaradhat a szükséges gyakorlás és rögzítés, hanem azt, hogy a pedagógusnak az iskolai tanórákon kell a tanulókkal ezeket a feladatokat elvégezni. Úgy kell a mindennapokban terveznie és megvalósítania az óráit, hogy legyen elegendő idő a szükséges gyakorlásra és az új ismeretek rögzítésére az órák keretén belül.
A pedagógusnak módosítania kell tervezési szokásain: legyen a tanórákon annyi gyakorlás és ismétlés, hogy ne legyen szükség otthoni tanulásra!

Értékelés

Az értékelés az iskola nevelőtestülete által elfogadott értékelési rendszer szerint folyik.
Nincs ötös fokozatú skálán történő értékelés a reggeli Ráhangolódáson, a délutáni alprogrami foglalkozásokon, illetve azokon az órákon, amelyeken a DFHT-módszert használják a pedagógusok.

A Komplex Alapprogram értékelési rendszerében egyaránt jelen van

- a helyzetfeltáró (diagnosztikus) értékelés,
- a minősítő (szummatív) értékelés,
- a fejlesztő (formatív) értékelés.

A **helyzetfeltáró** (diagnosztikus) értékelés fontos szerepe, hogy feltárja a tanuló előzetes tudását, és segíti a pedagógust a további munkája tervezésében. Javasolt nemcsak a **tanév elején**, hanem **közben** is, hogy nyomon követhessük a fejlődést, és ennek alapján módosítható legyen a tanítási stratégia. A **tanév végi** diagnosztikus értékelés segít visszajelzést adni a tanárnak a tananyag elsajátításának szintjéről.
A minősítő (szummatív) értékelés a tanulási szakasz lezárásakor történik, és azt mérni, hogy a tanuló mennyire sajátította el a tananyagot.

A Komplex Alapprogramban fontos szerepe van a személyre szabott, differenciált, **fejlesztő (formatív) értékelésnek**, amely a tanulás támogatására szolgál, nem minősítésre. A fejlesztő értékelés alkalmazásánál a pedagógus a gyermek önmagához mért fejlődését veszi figyelembe. Felméri a tanuló tudását, segít célokat kitűzni, majd nyomon követi a haladását, és személyre szabott segítséget nyújt. A fejlesztő értékelés során a pedagógus a gyermek fejlődését mérve folyamatos visszajelzéseket ad. A visszajelzésének mindenképpen tartalmaznia kell a tanuló részéről sikeresen megoldott problémákat, a további fejlesztést igénylő területeket és a teendőket.

Az értékelésnek fontos része:

- az önértékelés,
- a társak értékelése.

4. A PEDAGÓGUSOK HELYI INTÉZMÉNYI FELADATAINAK ÁTTEKINTÉSE, ILLESZTÉSE A KOMPLEX ALAPPROGRAMHOZ

A pedagógusok feladata kiegészül a **DFHT-órák** megszervezésével, a kapcsolódó dokumentumok (óraillusztrációk) elkészítésével.

A választott **alprogramokhoz** kapcsolódó **foglalkozások** megszervezése, megtartása, foglalkozásillusztrációk készítése.

Az elkészült óraillusztrációk, foglalkozásillusztrációk, **tapasztalatok megosztása** a kollégákkal.

Programhoz kapcsolódó további **oktatási segédanyagok**, szemléltető- és mérőeszközök **kidolgozása, közreadása**.

Belső továbbképzések, előadások, bemutatóórák szervezése, megtartása.

5. A SZÜLŐK ÉS A TANULÓK TÁJÉKOZTATÁSA

A szülőket és a tanulókat a programról, annak tartalmáról, megvalósításáról, az iskola életéről az iskola igazgatója és az osztályfőnökök tájékoztatják szóban és írásbeli tájékoztató füzet segítségével.

6. AZ ISKOLÁBAN FOLYÓ MUNKA IDŐKERETE

a) **A Komplex Alapprogram a tanulók kötelező óraszámának a meghatározása tekintetében nem tér el a jogszabályban szabályozottaktól.** Az iskolában folyó munka továbbra is két markánsan elkülönülő egységre oszlik:

A kötelező és szabadon tervezhető időkeret:

- a tanítási órák **20%-á**ban javasolt a Komplex Alapprogram tanítási-tanulási stratégiájának, a ***DFHT tanítási-tanulási stratégiának*** az alkalmazása (differenciált egyéni munka, rétegmunka, pármunka, kooperatív módszerek, csoportmunka, drámajáték és projektmunka),

  A DFHT esetében a 20% fele a DFHT-KIP (10%), a másik fele (10%) az egyéb tanulás-szervezési eljárások.

- **10-30%**-ban pedig a **Komplex órák** keretében a kereszttantervi tantervek feldolgozása történik.

A Komplex Alapprogram által **innovált alprogrami foglalkozások** és a „Te órád" többnyire a **délutáni idősávban** valósulnak meg.

b) Időkeretek:

Az egyes évfolyamok kötelező óraszámai alapján számított. A DFHT- módszertant alkalmazó órák aránya 20 %.

c) Tantárgyfelosztás és a KAP által kínált módszertani elemek összehangolása

A tanuló heti kötelező tanóráinak számát, beleértve a választható tanóráinak számát az Nkt. határozza meg. A tantárgyfelosztás a jogszabály által meghatározott feltételeknek megfelelő, de az intézmény sajátos helyzetét figyelembe vevő alapdokumentum. Alapjául az intézményre érvényes jogszabály által előírt, a közismereti tantárgyakra vonatkozó heti óraszám szolgál. Az általános iskolában a nevelés-oktatást a délelőtti és délutáni tanítási időszakban olyan módon kell megszervezni, hogy a foglalkozások ajánlottan tizenhat óráig tartsanak, továbbá tizenhét óráig – vagy addig, amíg a tanulók jogszerűen tartózkodnak az intézményben – gondoskodni kell a tanulók felügyeletéről. Tehát e jogszabály rendelkezéseinek megfelelően egész napos iskolaként is működhet.

7. JELÖLÉSEK AZ OSZTÁLYNAPLÓKBAN

A digitális naplóban az alábbi jelölések szolgálnak a program megvalósításának jelölésére:

DFHT: DFHT-val megvalósított tanóra,

TA: testnevelés alapú alprogram,

ÉA: életgyakorlat alapú alprogram,

DA: digitális alapú alprogram,

MA: művészetalapú alprogram,

TÓ: „Te órád",

RÁ: ráhangolódás.

RÖVIDÍTÉSEK JEGYZÉKE

AAK: Augmentatív és Alternatív Kommunikáció

BTMn: Beilleszkedési-, Tanulási-, Magatartási nehézség

DFHT: Differenciált Fejlesztés Heterogén Tanulócsoportban

EGYMI: Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény

IKT: Információs és Kommunikációs Technológia

IMS: A Református EGYMI által biztosított szakmai ellátások dokumentálására szolgáló szoftver.

INYR: Integrált Nyomonkövető Rendszer; a pedagógiai szakszolgálatok által használt kötelező adatszolgáltatási rendszer

KAK: nevelési-oktatási program

KAP: Komplex Alapprogram

KELLO: Könyvtárellátó Nonprofit Kft.

KIP: Komplex Instrukciós Program

KRÉTA: Köznevelési Regisztrációs és Tanulmányi Alaprendszer

OVI KRÉTA: A magyar köznevelési intézményekben használt KRÉTA rendszer óvodai modulja, mely az óvodai adminisztrációt és a szülőkkel való kapcsolattartást segíti.

SNI: Sajátos Nevelési Igényű

SZMSZ: szervezeti és működési szabályzat

TSMT: Tervezett SzenzoMotoros Terápia

Halásztelek, 2026. 08. 24.

REFORMÁTUS EGYMI OM: 202809

Siteri Erika

főigazgató

MAGYARORSZÁGI REFORMÁTUS EGYHÁZ
OKTATÁSI SZOLGÁLAT

1146 Budapest, Abonyi utca 27.
telefon: +36-30-268-0229
1440 Budapest, Pf.: 23.

oktatasi.szolgalat@reformatus.hu
www.reformatus.hu

Iktatószám: 800.635...../2026.

FENNTARTÓI EGYETÉRTÉS

A *Magyarországi Református Egyház* (1146 Budapest, Abonyi utca 21.) fenntartásában működő ***Református Egységes Gyógypedagógiai, Konduktív Pedagógiai Módszertani Intézmény, Óvoda, Általános Iskola, Fejlesztő Nevelés-oktatást Végző Iskola és Pedagógiai Szakszolgálat*** (OM azonosító: 102809; székhely: 2314 Halásztelek, Hold utca 4-6.) fenntartói joggyakorlója – a vonatkozó református törvény alapján működő Fenntartói Igazgatótanács – az intézmény ***Rehabilitációs- és Pedagógiai Programját*** a 2026. szeptember 21. napján tartott fenntartói igazgatótanácsi ülésén megismerte, véleményezte és az abban foglaltakkal egyetért.

Budapest, 2026. szeptember 21.

MAGYARORSZÁGI REFORMÁTUS EGYHÁZ 2. OKTATÁSI SZOLGÁLAT

Bruckner László Zoltán
Fenntartói Igazgatótanács
elnöke

Értesülnek:
- Református EGYMI
- MRE OSZ Főigazgatóság